

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΣΤΙΣ

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Κατασκοπεία και πληροφόρηση στο Ηνωμένο Βασίλειο:

Από την σύγχρονη ιστορία, στο παρόν και με βλέμμα στο μέλλον

Μεταπτυχιακός φοιτητής

Βαρσάμης Κωνσταντίνος του Ιωάννη

Επιβλέπων καθηγητής

κ. Κωνσταντόπουλος Ιωάννης

ΠΕΙΡΑΙΑΣ 2026

Υπεύθυνη δήλωση

Ο Βαρσάμης Κωνσταντίνος του Ιωάννη δηλώνω ότι το έργο που εκπονήθηκε και παρουσιάζεται στην υποβαλλόμενη διπλωματική εργασία είναι αποκλειστικά ατομικό δικό μου. Όποιες πληροφορίες και υλικό περιέχονται έχουν αντληθεί από άλλες πηγές, έχουν καταλλήλως αναφερθεί στην παρούσα διπλωματική εργασία. Επιπλέον, τελώ εν γνώσει ότι σε περίπτωση διαπίστωσης ότι δεν συντρέχουν όσα βεβαιώνονται από μέρους μου, αφαιρείται ανά πάσα στιγμή αμέσως ο τίτλος.

The intellectual work fulfilled and submitted based on the delivered master thesis is exclusive property of mine personally. Appropriate credit has been given in this diploma thesis regarding any information and material included in it that has been derived from other sources. I am also fully aware that any misrepresentation in correction with this declaration may at any time result in immediate revocation of the degree title.

Αφιερώνεται στην πιο όμορφη
ένστολη κοπέλα της Ελλάδας

ΕΛΕΝΗ

και στην πατρική μου οικογένεια

ΒΑΡΣΑΜΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΓΚΑΡΤΣΟΥ ΘΕΟΔΩΡΑ

ΒΑΡΣΑΜΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Αρχικά θα ήθελα να ευχαριστήσω τη μόνη εν ζωή γιαγιά μου ΖΗΣΟΠΟΥΛΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ για την οικονομική βοήθεια που μου προσέφερε για την φοίτησή μου στο μεταπτυχιακό τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς για να διευρύνω τις γνώσεις μου, οι οποίες θα με ακολουθούν για πάντα. Σ' αυτήν την προσπάθεια, πολύτιμοι βοηθοί ήταν οι καθηγητές κ. Κωνσταντόπουλος Ιωάννης και κ. Πλατιάς Αθανάσιος οι οποίοι με βοήθησαν και με καθοδήγησαν και μου παρείχαν συμβουλές για να ολοκληρώσω το παρόν πόνημα. Ιδιαίτερες ευχαριστίες θα ήθελα να δώσω σε όλους τους συναδέρφους μου που με διευκόλυναν στον χώρο εργασίας μου για να μπορώ να παρακολουθώ ακέραιο το εβδομαδιαίο πρόγραμμα των μαθημάτων.

Κωνσταντίνος Βαρσάμης

Ιανουάριος 2026

Περίληψη

Η παρούσα περίληψη έρχεται να εκθέσει σε βάθος την διαχρονική εξέλιξη της βρετανικής κατασκοπείας και των υπηρεσιών μυστικών πληροφοριών του Ηνωμένου Βασιλείου, αναλύοντας τον ρόλο των μυστικών υπηρεσιών πληροφοριών του Ηνωμένου Βασιλείου από τις αρχές του 1900 έως το σήμερα μέσα σε ένα παγκόσμιο γεωπολιτικό περιβάλλον γεμάτο προκλήσεις. ¹Μέσα από την ιστορική, θεσμική και ιστορική προσέγγιση αναδεικνύεται ο ρόλος και το καθήκον των μυστικών υπηρεσιών όπως η M.I.5, M.I.6 και η G.C.H.Q στην διαμόρφωση της εθνικής ασφάλειας, της εξωτερικής πολιτικής και της διεθνούς θέσης στην υφήλιο του Ηνωμένου Βασιλείου. Επίσης εξετάζεται η μετάβαση από τις παραδοσιακές μορφές κατασκοπείας(ανάπτυξη δικτύων πρακτόρων) στις πιο σύγχρονες μορφές συλλογής πληροφοριών(υποκλοπή τηλεπικοινωνιακών σημάτων και κυβερνοασφάλεια), όπως και οι ηθικές, νομικές και πολιτικές επιπτώσεις της δράσης τους.

Η οργανωμένη κατασκοπεία του κράτους στο Ηνωμένο Βασίλειο θεσμοθετήθηκε στις αρχές του 20^{ου} αιώνα με την ίδρυση το 1909 της Secret Service Bureau, από την οποία αργότερα προέκυψαν οι M.I.5 και η M.I.6. Στην διάρκεια των δύο παγκοσμίων πολέμων, οι δύο αυτές μυστικές υπηρεσίες πληροφοριών, μαζί με την G.C.H.Q που ιδρύθηκε μετά τον Α Παγκόσμιο Πόλεμο ανέπτυξαν πρωτοποριακές μεθόδους και τρόπους κατασκοπείας και αντικατασκοπείας καθώς και κρυπτανάλυσης. Κατά τον ψυχρό πόλεμο το Ηνωμένο Βασίλειο ενίσχυσε την θέση του ως βασικός εταίρος στο δυτικό μπλοκ.

²Η σύγχρονη βρετανική κοινότητα πληροφοριών βασίζεται επάνω σε τρεις βασικούς άξονες: Την M.I.5(αφορά την εσωτερική ασφάλεια και αντικατασκοπεία, εντός του εδάφους του Ηνωμένου Βασιλείου), την M.I.6(αφορά την συλλογή πληροφοριών στο εξωτερικό συγκεκριμένα σε απόσταση τριών ναυτικών μιλίων από το ηπειρωτικό έδαφος του Ηνωμένου Βασιλείου) και στην G.C.H.Q(αφορά την ηλεκτρονική παρακολούθηση και κρυπτογραφία). Οι υπηρεσίες πληροφοριών βελτιώθηκαν θεσμικά μετά το 1990 με την θεσμοθέτηση κοινοβουλευτικών μηχανισμών ελέγχου, αποδεικνύοντας την ανάγκη ισορροπίας μεταξύ εθνικής ασφάλειας και δημοκρατικής λογοδοσίας. Στις απαρχές του 21^{ου} αιώνα εμφανίζεται η διεθνής τρομοκρατία και ιδιαίτερα η ισλαμική, οι κυβερνοεπιθέσεις μαζί με τον υβριδικό πόλεμο γίνονται πλέον καθημερινότητα για τις υπηρεσίες πληροφοριών του Ηνωμένου Βασιλείου που απαιτούν νέες τεχνικές συλλογής και αξιοποίησης πληροφοριών. ³Οι υπηρεσίες πληροφοριών του Ηνωμένου Βασιλείου επενδύει καθημερινά στην τεχνολογική υπεροχή και στην ανάλυση δεδομένων, πράγμα

που σημαίνει ότι έχουν αρχίσει να εμφανίζονται θέματα προστασίας των προσωπικών δεδομένων και ελευθεριών.

Η μελλοντική μορφή των μυστικών υπηρεσιών πληροφοριών του Ηνωμένου Βασιλείου έχουν αρχίσει να συνδέονται άρρηκτα με τον νέο ψηφιακό κόσμο. ⁴Το στοίχημα για το Ηνωμένο Βασίλειο έγκειται τώρα στην διατήρηση της ετοιμότητας και της αποτελεσματικότητας των μυστικών υπηρεσιών πληροφοριών με σεβασμό ταυτόχρονα στις προσωπικές ελευθερίες και στην προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Η κατασκοπεία και η πληροφόρηση στο Ηνωμένο Βασίλειο ήταν πάντοτε βασικά εργαλεία ισχύος της εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας του κράτους του. ⁵Η εμπειρία δείχνει ότι από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα έως και σήμερα οι υπηρεσίες πληροφοριών του έχουν εκσυγχρονιστεί με προηγμένα συστήματα συλλογής και ανάλυσης δεδομένων που δείχνει το πόσο εύκολα μπορεί να προσαρμοστούν σε νέες μεταβαλλόμενες απειλές. Η απόδοση των υπηρεσιών πληροφοριών στο μέλλον θα εξαρτάται πάντα από την ικανότητά τους να βρίσκονται σε ισορροπία ανάμεσα στην ασφάλεια στην τεχνολογική ανατομία και στην νομιμότητα.

1. Porter, B. (1989). *Plenty of Intelligence: The Birth of the British Secret Service*. Oxford: Oxford University Press
2. Aldrich, R. (2010) *GCHQ: The Uncensored Story of Britain's Most Secret Intelligence Agency*. London: Harper Press.
3. Herman, M. (1996) *Intelligence Power in Peace and War*. Cambridge: Cambridge University Press.
4. Andrew, C. (1985) *Secret Service: The Making of the British Intelligence Community*. London: Heinemann.
5. Simms, B. (2015). *Intelligence and National Security in the 21st Century*. London: Routledge30.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΊΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΜΥΣΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ.....	12
1.1 Τα πρώτα δειλά βήματα πριν την έναρξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου.....	13
1.2 Η εμπλοκή της Μ.Ι.5 στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.....	15
1.3 Η δράση της Μ.Ι.5 στην περίοδο του Μεσοπολέμου.....	20
1.4 Ο ρόλος της Μ.Ι.5 κατά την διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.....	28
1.5 Η δράση της Μ.Ι.5 σε όλο το φάσμα του Ψυχρού Πολέμου.....	31
1.6 Η πορεία της Μ.Ι.5 από τις αρχές της δεκαετίας του 1980 μέχρι και σήμερα.....	34
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Η ΓΕΝΝΗΣΗ ΚΑΙ Η ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΜΥΣΤΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ (Μ.Ι.6).....	41
2.1 Το ξεκίνημα της Στρατιωτικής Υπηρεσίας Πληροφοριών πριν την έναρξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου.....	43
2.2 Η εμπλοκή της Στρατιωτικής Υπηρεσίας Πληροφοριών στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.....	44
2.3 Η δράση της Στρατιωτικής Υπηρεσίας Πληροφοριών κατά την διάρκεια του Μεσοπολέμου.....	46
2.4 Η συνεισφορά της Στρατιωτικής Υπηρεσίας Πληροφοριών στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.....	48
2.5 Ο ρόλος της Στρατιωτικής Υπηρεσίας Πληροφοριών στην διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου.....	50
2.6 Η πορεία της Στρατιωτικής Υπηρεσίας Πληροφοριών στην σύγχρονη εποχή μέχρι και σήμερα.....	52
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΤΑΣΚΟΠΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΗΝΩΜΕΝΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΣΤΗΝ ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΣΟΥΕΖ.....	57
3.1 Ιστορία τοποθεσίας (Που βρίσκεται, σε ποια χώρα ανήκει και οι λόγοι οι οποίοι οδήγησαν στην κρίση).....	57

3.2 Η πολιτική κατάσταση των χωρών της Αιγύπτου και της Μ. Βρετανίας πριν την ένοπλη σύγκρουση μεταξύ τους (Ποιοι ήταν οι πρόεδροι των δύο χωρών και ποια η πολιτική που ακολούθησαν).....	59
3.3 Οι ενέργειες των μυστικών βρετανικών υπηρεσιών πριν την έναρξη των εχθροπραξιών μεταξύ Αιγύπτου, Ισραήλ, Γαλλίας και Μ. Βρετανίας.....	61
3.4 Η συλλογή πληροφοριών για λογαριασμό της Μ. Βρετανίας από τις μυστικές της υπηρεσίες (Σύνθεση των μονάδων του αιγυπτιακού στρατού, κινήσεις αυτών, τρόπος διοίκησης).....	63
3.5 Συμπεράσματα σχετικά με τον τρόπο δράσης των μυστικών βρετανικών υπηρεσιών στην κρίση του Σουέζ.....	66

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Η ΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΒΡΕΤΑΝΙΚΩΝ ΜΥΣΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΤΙΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΤΟΥ ΙΡΑΝΔΕΖΙΚΟΥ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ(I.R.A.).....69

4.1 Ιστορικά στοιχεία της Ιρλανδίας (Που βρίσκεται, οι λόγοι που οδήγησαν στην ίδρυση του I.R.A, πως ο I.R.A εξελίχθηκε και πως έφτασε στο τέλος του).....	69
4.2 Η πολιτική κατάσταση των χωρών της Μ. Βρετανίας και της Ιρλανδίας πριν την έναρξη των εχθροπραξιών μεταξύ τους.....	72
4.3 Η έναρξη των εχθροπραξιών του I.R.A με την Μ. Βρετανία.....	74
4.4 Η δράση των μυστικών υπηρεσιών της Μ. Βρετανίας απέναντι στις τάξεις του I.R.A.....	76
4.5 Η παύση των εχθροπραξιών του I.R.A με τις μυστικές υπηρεσίες της Μ. Βρετανίας και συμπεράσματα σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης της δράσης του I.R.A.....	79

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 : Η ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ ΤΩΝ ΒΡΕΤΑΝΙΚΩΝ ΜΥΣΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΤΩΝ ΝΗΣΩΝ ΦΩΚΛΑΝΤ...84

5.1 Ιστορική αναφορά στα νησιά Φώκλαντ (Που βρίσκονται, ποιοι τα κατοικούσαν λίγο πριν ξεκινήσει ο πόλεμος μεταξύ Αργεντινής και Ηνωμένου Βασιλείου).....	84
5.2 Η κατάσταση στο πολιτικό σκηνικό της Μ. Βρετανίας και της Αργεντινής πριν την έναρξη των εχθροπραξιών.....	86
5.3 Η δράση των μυστικών υπηρεσιών της Μ. Βρετανίας πριν την έναρξη του πολέμου με την Αργεντινή.....	88
5.4 Η στάση των υπηρεσιών πληροφοριών του Ηνωμένου Βασιλείου κατά την διάρκεια εχθροπραξιών με την Αργεντινή.....	91
5.5 Συμπεράσματα σχετικά με την δράση των μυστικών υπηρεσιών του Ηνωμένου Βασιλείου στην εκστρατεία των νήσων Φώκλαντ.....	95
<i>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ</i>	98
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	100

Οι σύγχρονες βρετανικές μυστικές υπηρεσίες από την αρχή της γέννησης τους έως και σήμερα έχουν παίξει σπουδαίο ρόλο στο Ηνωμένο Βασίλειο μέσα από ένα σύνθετο και ζωτικής σημασίας πεδίο, όπου συγκρούονται διάφορα θέματα εθνικής σημασίας και συμφερόντων, διεθνών σχέσεων και συμμαχιών. ¹Από την γέννηση των σύγχρονων βρετανικών μυστικών υπηρεσιών στην αρχή του 20^{ου} αιώνα έως και σήμερα οι υπηρεσίες πληροφοριών έχουν επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό κρίσιμα κεφάλαια της βρετανικής ιστορίας και έχουν επηρεάσει σημαντικά στον τρόπο δράσης τους άλλες υπηρεσίες πληροφοριών φίλιων κρατών. Η συγκεκριμένη διπλωματική εργασία έρχεται να αναδείξει την συγκροτημένη λειτουργία των μυστικών υπηρεσιών του Ηνωμένου Βασιλείου επιχειρώντας να απαντήσει στο ακόλουθο ερευνητικό ερώτημα :<< Πως εξελίχθηκε το σύστημα κατασκοπείας και πληροφόρησης στο Ηνωμένο Βασίλειο από τη σύγχρονη ιστορία έως το παρόν και ποιες οι προοπτικές και οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει στο μέλλον κάτω από το πρίσμα των τεχνολογικών, γεωπολιτικών και πολιτικών μεταβολών παγκοσμίως; >>, μέσα από μια ιστορική προσέγγιση και ανάδειξη γεγονότων που επηρέασαν σε μεγάλο βαθμό τα εθνικά θέματα και το παγκόσμιο γίνεσθαι του Ηνωμένου Βασιλείου και τις διεθνείς σχέσεις φίλιων και μη κρατών απέναντι σε αυτό.

Η μεθοδολογία της παρούσης εργασίας βασίζεται σε ιστορική και πολιτική ανάλυση της διαδρομής που ακολούθησαν οι βρετανικές μυστικές υπηρεσίες πληροφοριών, με στόχο την μελέτη της ίδρυσης και εξέλιξης της κατασκοπείας και της πληροφόρησης στο Ηνωμένο Βασίλειο από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα έως και σήμερα. Η μελέτη αυτή ξεκινά μέσα από την ίδρυση των πρώτων οργανωμένων μυστικών υπηρεσιών στην αρχή του 20^{ου} αιώνα που ενσωματώθηκαν στις κρατικές λειτουργίες του Ηνωμένου Βασιλείου, συνεχίζει με την ανάδειξη σημαντικών γεγονότων που επηρέασαν την παγκόσμια ιστορία και καθόρισαν σε μεγάλο βαθμό την παγκόσμια βρετανική κυριαρχία και επιρροή απέναντι στα άλλα κράτη και τελειώνει μελετώντας τις προκλήσεις που πιθανόν θα κληθούν να αντιμετωπίσουν. ²Η αυξανόμενη γερμανική απειλή ανάγκασε το Ηνωμένο Βασίλειο να ιδρύσει το Secret Service Bureau που αργότερα αναγκάστηκε να διαχωριστεί σε εσωτερική υπηρεσία πληροφοριών(M.I.5) και στην εξωτερική(M.I.6) προκειμένου να είναι πιο αποδοτικός στις απειλές που άρχισαν να εμφανίζονται ένεκα των γεγονότων του Α΄ και Β΄ Παγκοσμίων Πολέμων.

Η περίοδος του Ψυχού πολέμου σηματοδεύτηκε από την ανάγκη αντιμετώπισης της σοβιετικής απειλής που όλο και αυξάνονταν και προσπαθούσε να πάρει τον έλεγχο του παγκόσμιου γίνεσθαι μέσω της επιρροής κρατών του ανατολικού μπλοκ. Σημαντικά γεγονότα όπως η κρίση του Σουέζ, η αντιμετώπιση του I.R.A και η εκστρατεία στα νησιά

Φώκλαντ επηρέασαν τον τρόπο σκέψης, δράσης και φιλοσοφίας των μυστικών υπηρεσιών. ³Στα τέλη του 20^{ου} αιώνα οι υπηρεσίες πληροφοριών του Ηνωμένου Βασιλείου έδιναν αναφορά απευθείας στον πρωθυπουργό μέσα από ένα σύστημα κοινοβουλευτικού ελέγχου και μιας επιτροπής η οποία αξιολογεί όλες τις πληροφορίες σε στρατηγικό επίπεδο. ⁴Ο ερχομός της εποχής της τεχνητής νοημοσύνης, οι νέες μορφές υβριδικού πολέμου και η γεωπολιτική αβεβαιότητα μέσω ανταγωνισμού με άλλα αναδύομενες παγκόσμιες δυνάμεις όπως είναι η Κίνα και συνασπισμούς κρατών όπως η B.R.I.C.S(Brazil, Russia, India, China, South Africa) αναγκάζουν τις μυστικές υπηρεσίες του Ηνωμένου Βασιλείου να επαναπροσδιορίσουν την στρατηγική και τον τρόπο αντιμετώπισης των νέων απειλών.

Η εξέλιξη των μυστικών υπηρεσιών του Ηνωμένου Βασιλείου ανέδειξαν έναν οργανισμό που μπορεί να προσαρμοστεί συνεχώς και χωρίς να υπάρχει δυσλειτουργία στις μεταβαλλόμενες διεθνείς συνθήκες και στις γεωπολιτικές αλλαγές παγκοσμίως. Η νομική κατοχύρωση, η διεθνής συνεργασία με όμορες υπηρεσίες πληροφοριών και η πολιτική στήριξη του από το κράτος του Ηνωμένου Βασιλείου, είναι βασικοί πυλώνες στήριξης της ετοιμότητας και της αποτελεσματικότητάς του. ⁵Το μέλλον στις υπηρεσίες πληροφοριών του Ηνωμένου Βασιλείου φαίνεται να έχει πολλές απαιτήσεις, καθώς ο κυβερνοχώρος και η ρευστότητα του παγκόσμιου γεωπολιτικού γίνεσθαι αρχίζουν να καθορίζουν μια νέα εποχή στον τομέα της συλλογής και ανάλυσης πληροφοριών. Το Ηνωμένο Βασίλειο διαθέτει την εμπειρία, τον υλικοτεχνικό εξοπλισμό και τις θεσμικές δομές για να μπορέσει να ανταπεξέλθει στις προκλήσεις του 21^{ου} αιώνα.

1. Andrew, C. (2009) *The Defense of the Realm: The Authorized History of MI5*. London: Penguin.
2. Jeffery, K. (2010) *MI6: The History of the Secret Intelligence Service 1909–1949*. London: Bloomsbury.
3. Smith, M. (2011) *Station X: The Codebreakers of Bletchley Park*. London: Pan Books.
4. Deacon, R. (1990) *The Cambridge Apostles*. London: Macmillan.
5. Intelligence and Security Committee (2006) *Report on the London Terrorist Attacks*. London: HMSO.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1:

Ίδρυση του Γραφείου Μυστικών Υπηρεσιών το 1909

Στα τέλη του 19^{ου} αιώνα και στις απαρχές του 20^{ου} αιώνα η βρετανική αυτοκρατορία παρότι ήταν ακόμη μια αδιαμφισβήτητη παγκόσμια δύναμη, ιδίως στο σκέλος των ενόπλων δυνάμεών της, ήταν εμφανής η έλλειψή της σε ένα οργανωμένο και καλά στελεχωμένο δίκτυο παροχής πληροφοριών και κατασκοπείας.¹ Κάποια προγενέστερα γραφεία παροχής στρατιωτικών και ναυτικών πληροφοριών όπως επίσης και Ειδικό Τμήμα Μητροπολιτικής Αστυνομίας που ιδρύθηκε για την προστασία του Λονδίνου από την Ιρλανδέζικη τρομοκρατία δεν είχαν το απαιτούμενο επίπεδο ικανότητας στην συλλογή πληροφοριών και στερούνταν σε ανάλογη χρηματοδότηση.

Οι ενέργειες της Γερμανικής Αυτοκρατορίας και ιδίως του γερμανικού πολεμικού ναυτικού το οποίο συναγωνιζόταν το αντίστοιχο βρετανικό πολεμικό ναυτικό στο στόλο ανοικτής θάλασσας, ιδίως με την προσπάθεια κατασκευής θωρηκτών κλάσης dreadnought (αντίστοιχο πρότυπο του βρετανικού θωρηκτού), άρχισαν να απειλούνε την υπεροχή της Μεγάλης Βρετανίας στην θάλασσα από την οποία εξαρτιόταν η ασφάλεια του βρετανικού εδάφους.² Ο αυξανόμενος στόλος της Γερμανικής Αυτοκρατορίας ενίσχυε κατά πολύ τις υποψίες ότι μπορεί να πραγματοποιηθεί μια ξαφνική εκστρατεία εναντίον της Αγγλίας. Μια ομάδα της Αυτοκρατορικής επιτροπής άμυνας του Ηνωμένου Βασιλείου είχε αναφέρει στις 24 Απριλίου 1909 ότι είχε στην κατοχή της σοβαρά αποδεικτικά στοιχεία ότι εντός της βρετανικής επικράτειας υπήρχαν σε ευρεία έκταση οργανωμένα συστήματα γερμανικής κατασκοπείας.³ Το γεγονός ότι οι Βρετανοί δεν είχαν αντίστοιχα συστήματα αντιμετώπισης της γερμανικής κατασκοπείας, έθεταν σε κίνδυνο το κύρος της Βρετανικής Αυτοκρατορίας στα μάτια της ηπειρωτικής Ευρώπης, εάν ανακάλυπταν ότι οι Βρετανοί δεν είχαν τόσο καλά οργανωμένες υπηρεσίες πληροφοριών. Αντιθέτως υπήρχε ένας μύθος ότι μια μυστική υπηρεσία που βρίσκεται υπό τη διεύθυνση του ίδιου του υπουργού εξωτερικών της βασίλισσας Ελισάβετ Α΄ είχε στο ενεργητικό της μια σειρά επιτυχιών στην ανακάλυψη συνομοσίων εναντίον της Βρετανικής Αυτοκρατορίας, πιστευόνταν ότι οι βρετανικές μυστικές υπηρεσίες ήταν ανάλογες σε έκταση και επιρροή, όπως και η Βρετανική Αυτοκρατορία σε όλη την υφήλιο.

Η πραγματικότητα όμως ήταν πολύ διαφορετική.⁴ Τα τμήματα των ναυτικών και στρατιωτικών πληροφοριών καθώς και το Ειδικό Τμήμα της Μητροπολιτικής Αστυνομίας ήταν πολύ μικρά σε έκταση και με πολύ μικρό προϋπολογισμό. Οι φόβοι ότι υπήρχε στο έδαφος της Μ. Βρετανίας ένα οργανωμένο δίκτυο Γερμανών κατασκόπων, ώθησαν την ομάδα της αυτοκρατορικής επιτροπής άμυνας στην ανεύρεση νέων λύσεων και πρακτικών. Η αρχική λύση ήταν η δημιουργία ενός Γραφείου Μυστικών Υπηρεσιών εν έτη 1909. Τα καθήκοντα του γραφείου αυτού χωρίστηκαν στην κατασκοπεία στόχων εκτός εδάφους της Μ. Βρετανίας(ναυτικό τμήμα) και στην αντικατασκοπεία εσωτερικών στόχων(στρατιωτικό τμήμα) αντίστοιχα. ⁵Ένας λοχαγός του στρατού με το όνομα Vernon Kell από το σύνταγμα του νότιου Στάφορντσαϊρ τέθηκε ως επικεφαλής του στρατιωτικού τμήματος του Γραφείου Μυστικών Υπηρεσιών, παραμένοντας σε αυτή τη θέση έως την έναρξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

Στην αντίστοιχη θέση του επικεφαλής του ναυτικού τμήματος τοποθετήθηκε ο διοικητής Mansfield Cumming. Στην πορεία το Γραφείο Μυστικών Υπηρεσιών άρχισε να λειτουργεί ως μια ενιαία οργάνωση και αργότερα μετονομάστηκε σε Υπηρεσία Ασφαλείας, γνωστή πλέον ως M.I.5(Military Intelligence, section 5), αποτελώντας την εγχώρια υπηρεσία αντικατασκοπείας και ασφάλειας του Ηνωμένου Βασιλείου προστατεύοντας την κοινοβουλευτική βρετανική δημοκρατία από την τρομοκρατία.

1.1. Τα πρώτα δειλά βήματα πριν την έναρξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου

Το γραφείο αντικατασκοπείας του Kell δεν είχε παρά ελάχιστους πόρους και προσωπικό που απαριθμούσε μόλις έξι άτομα, μόλις πριν ξεκινήσει ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος. ⁶Για να είναι λειτουργική η υπηρεσία του γραφείου αντικατασκοπείας έπρεπε να παράσχουν την συνδρομή τους ένα μεγάλο μερίδιο αστυνομικών από όλη την επικράτεια της Μ. Βρετανίας. Ο τότε υπουργός εσωτερικών(1910-1911) της Μ. Βρετανίας Ουίνστον Τσώρτσιλ έδειξε το ενδιαφέρον του περισσότερο από κάθε άλλο πολιτικό πρόσωπο για την λειτουργία και την αποστολή της υπηρεσίας. Υπό την προεδρία του ιδρύθηκε η υποεπιτροπή αλλοδαπών της

επιτροπής αυτοκρατορικής άμυνας και έθεσε τα σχέδια δημιουργίας από τον Kell ενός μητρώου αλλοδαπών που θα λάμβανε ενημέρωση από πληροφορίες που θα παρείχε η τοπική αστυνομία. ⁷Η συνεργασία με την τοπική αστυνομία φαίνεται να ήταν απαραίτητη για την λειτουργία της υπηρεσίας αντικατασκοπείας και επιπλέον ο Kell ζήτησε να αλλάξει προς το καλύτερο ο νόμος για τα επίσημα μυστικά του 1889 που δυσχέραινε το έργο αντιμετώπισης της κατασκοπείας.

Η σοβαρή έλλειψη χρηματοδότησης του γραφείου μυστικών υπηρεσιών του Kell δεν μπορούσε να επιβεβαιώσει με απράνταχτα αποδεικτικά στοιχεία, ότι υπάρχει ένα οργανωμένο δίκτυο γερμανικής κατασκοπείας εναντίον της Μ. Βρετανίας και οι έρευνες του γραφείου το καλοκαίρι του 1910 δεν έδιναν περισσότερα στοιχεία από ότι η πρώτη αναφορά που συνέταξε ο Kell τον Μάρτιο του 1910. Μετά από ένα χρόνο λειτουργίας της υπηρεσίας αντικατασκοπείας ο Kell μαζί με τον Melville είχαν ζητήσει την πρόσληψη και εκπαίδευση βρετανών πρακτόρων, δεν έγινε όμως δεκτό το αίτημα τους. Παρότι η βοήθεια που τους παρείχε η αστυνομία ήταν σημαντική, δεν ήταν πάντα διαθέσιμοι και δεν είχαν τις απαραίτητες δεξιότητες να φέρουν εις πέρας την αποστολή τους. ⁸Ένα περαιτέρω βήμα στην αντιμετώπιση της κατασκοπείας από τον Τσόρτσιλ ήταν να γίνει πιο εύκολη η υποκλοπή της αλληλογραφίας των υπόπτων, παρότι δεν έγινε δεκτή αυτή η ενέργεια με ενθουσιασμό από το ταχυδρομείο. Με την ενέργεια αυτή ο Kell μπόρεσε και διείσδυσε σε ένα μεγάλο βαθμό μέσα στο δίκτυο γερμανικής κατασκοπείας. Ακόμη μια σημαντική αλλαγή του νόμου περί απόκτησης και παροχής οποιαδήποτε πληροφορίας που χρησιμεύει στον εχθρό απλοποίησε πιο πολύ το έργο του Kell.

Η τάση των Γερμανών να στρατολογούν άτομα με εγκληματικό υπόβαθρο για να διαπράξουν κατασκοπεία κατά της Μ. Βρετανίας και οι επιτυχής ανακάλυψή τους και σύλληψή τους από τον Kell, τον βοήθησαν στο να μπορέσει να στρατολογήσει περισσότερο προσωπικό για το γραφείο του. ⁹Τον Δεκέμβριο του 1912 ο Kell επέλεξε την τακτική των διπλών πρακτόρων για να παραπλανήσει την γερμανική υπηρεσία πληροφοριών. Ένας Γερμανός κατάσκοπος με το όνομα Γκρέιβς που είχε συλληφθεί από τον Kell ζήτησε να στρατολογήσει ως διπλός πράκτορας. Μετά την δίκη του ο Γκρέιβς αποκάλυψε στον Kell ότι προθυμοποιούνταν να δώσει σε αυτόν πληροφορίες για την δράση Γερμανών πρακτόρων στο βρετανικό έδαφος. Μετά την αποφυλάκισή του εντάχθηκε στο γραφείο του Kell και δέχτηκε να παραδώσει στον ίδιο ένα βιβλίο με χρήσιμα στοιχεία για τον Kell που βρίσκονταν στα κεντρικά γραφεία των γερμανικών υπηρεσιών πληροφοριών στο Βερολίνο.

Ο Kell αν και συμφώνησε να γίνει αυτό το ταξίδι στο Βερολίνο ο Γκρέϊβς στη συνέχεια έφυγε για την Ν. Υόρκη με την δικαιολογία ότι ακολουθούσε ένα αξιωματικό της γερμανικής υπηρεσίας πληροφοριών που είχε στην κατοχή του αντίγραφο του βιβλίου. Από τότε τα ίχνη του Γκρέϊβς χάθηκαν και μετέπειτα δημοσιευθήκαν άρθρα για τις επιτυχίες του ως πράκτορα.¹⁰ Η ιδέα που είχε ο Kell να διατηρεί ένα μητρώο με τις απαραίτητες πληροφορίες για τους αλλοδαπούς μαζί με το σύστημα εσωτερικών ενταλμάτων του Τσόρτσιλ ήταν ότι καλύτερο από πλευράς καινοτομίας και ευφυΐας που θα μπορούσε να είχε γίνει την εποχή εκείνη. Αν και οι περισσότεροι Γερμανοί κατάσκοποι που ανακαλύφθηκαν ποτέ δεν παραπέμφθηκαν σε δίκη παρά μόνο διώκονταν για το νόμο περί επίσημων μυστικών του 1911 ο Kell προτιμούσε να παρακολουθεί τη δράση τους για να τους αντιμετωπίσει με ένα οργανωμένο σχέδιο δράσης στο ξέσπασμα του πολέμου.

Η συνεργασία του Kell με την αστυνομία ήταν πολύ σημαντική για την αποστολή του την οποία προσπάθησε να φέρει εις πέρας, παρά το ελάχιστο προσωπικό που είχε στην διάθεσή του. Παραμονές του ξεσπάσματος του πολέμου είχαν τακτοποιηθεί και συλληφθεί είκοσι δύο Γερμανοί πράκτορες από τον Kell και χάρη στην βοήθεια που προσέφερε η αστυνομία.¹¹ Αν και δεν κατόρθωσε να εντοπίσει και τον τελευταίο Γερμανό πράκτορα ο Kell κατάφερε όμως σε ένα διάστημα πέντε ετών να θέσει τα θεμέλια για μια σύγχρονη υπηρεσία αντικατασκοπείας και να δώσει ένα ισχυρό αποτρεπτικό χτύπημα στην γερμανική κατασκοπεία πριν μπορέσει να αποσπάσει ευαίσθητες πληροφορίες για το Βρετανικό Βασιλικό Ναυτικό.

1.2. Η εμπλοκή της M.I.5 στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο

Η είσοδος της Μ. Βρετανίας στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο ώθησε τις υπηρεσίες κατασκοπείας της σε μεγάλη ανοδική πορεία.¹² Η βρετανική κυβέρνηση ψήφισε νόμους που της έδιναν μεγάλο εύρος εξουσιών απέναντι στην διαχείριση

αλλοδαπών και υπόπτων κατασκόπων. Παρότι ο ρόλος του γραφείου του Kell κρατήθηκε μυστικός η καινούρια νομοθεσία για την αντιμετώπιση της κατασκοπίας κατά της Μ. Βρετανίας έφερε ελάχιστα αποτελέσματα στην αντιμετώπιση των κατασκόπων. Ο πληθυσμός του λαού της Μ. Βρετανίας έφερε ανησυχίες ότι Γερμανοί κατάσκοποι είχαν αποσπάσει σημαντικές πληροφορίες, παρόλο που ο Mac Kenna υποστήριζε το αντίθετο. Η βύθιση τριών πλοίων του βρετανικού πολεμικού ναυτικού υποστήριξε τις ανησυχίες του βρετανικού λαού ότι τα στρατεύματα και ο στόλος της Μ. Βρετανίας δεν πρέπει να κινδυνεύουν από τους ξένους κατασκόπους. Το γεγονός ότι πολλοί κατάσκοποι δεν ήταν γνωστοί στις βρετανικές αρχές από τις αρχές του πολέμου ανάγκασε το γραφείο του Kell να αυξήσει τον αριθμό των υπαλλήλων του.

Με γρήγορες διαδικασίες στο τέλος του 1914 είχε το διπλάσιο αριθμό προσωπικού και το επόμενο έτος ξεπέρασε τα διακόσια άτομα σε προσωπικό. Μεγάλο ποσοστό που προσλαμβάνονταν ήταν τραυματίες από το μέτωπο του πολέμου που δεν μπορούσαν να προσφέρουν ενεργό υπηρεσία.¹³ Στις 1^η Οκτωβρίου 1914 ο Kell χώρισε το γραφείο του σε τρεις τομείς : Α) <<Διερεύνηση κατασκοπείας και υποθέσεων ύποπτων ατόμων>>, Β) <<Συντονισμός της γενικής πολιτικής των κυβερνητικών τμημάτων για την αντιμετώπιση αλλοδαπών>>, Γ) <<Αρχεία, προσωπικό, διοίκηση και έλεγχος λιμένων μετανάστευσης>>. Ο κύριος τρόπος λειτουργίας του γραφείου του Kell πριν και κατά την διάρκεια του πολέμου ήταν η διατήρηση μητρώου αλλοδαπών και ο έλεγχος της αλληλογραφίας τους. Η τυποποιημένη ταξινόμηση τους στα κεντρικά μητρώα ήταν η αιχμή του δόρατος του γραφείου, σε τέτοιο βαθμό που υπηρεσίες ασφαλείας και υπηρεσίες της κυβέρνησης προσέρχονταν σε αυτούς για λήψη πληροφοριών.¹⁴ Οι αυξανόμενες ανάγκες της υπηρεσίας λόγω του πολέμου οδήγησαν στην επέκταση του προσωπικού των μητρώων που η πλειοψηφία του αποτελούνταν από γυναίκες. Τα προσόντα πρόσληψης γυναικείου προσωπικού στο γραφείο ήταν το υποψήφιο άτομο να είναι ευφυής, επιμελής και να το διακρίνει σε μεγάλο βαθμό η επιφυλακτικότητα.

Η δεξαμενή προσωπικού από την οποία το γραφείο αντικατασκοπείας θα αναζητούσε γυναίκες υπαλλήλους ήταν οι περιπτώσεις εκείνες που θα είχαν αποφοιτήσει από ένα καλό σχολείο και σε ορισμένες περιπτώσεις θα είχαν πανεπιστημιακή εκπαίδευση. Αν και οι αρχικές προσλήψεις γυναικών στην υπηρεσία γινόταν μετά από προσωπική συνάντηση με τα μέλη του γραφείου αργότερα αυτή η μέθοδος εγκαταλείφθηκε λόγω του ότι δεν προλάβαινε να προσλάβει γρήγορα μεγάλο αριθμό προσωπικού. Το γυναικείο προσωπικό έπαιξε το σημαντικότερο ρόλο στο γραφείο αντικατασκοπείας από οποιοδήποτε άλλη κυβερνητική υπηρεσία στον πόλεμο. Ο φόρτος εργασίας που δέχονταν το γυναικείο προσωπικό στο μητρώο που από τον Νοέμβριο του

1914 αποτελούνταν αποκλειστικά από γυναίκες ήταν τέτοιος λόγω έλλειψης πόρων, που πολλές γυναίκες αναγκαζόταν να παραιτηθούν μετά από μικρό χρονικό διάστημα. Ο μικρός αριθμός προσωπικού που υπηρετούσε στο γραφείο αντικατασκοπείας και ήταν επιφορτισμένο με τα καθήκοντα υποκλοπής αλληλογραφίας δεν επαρκούσε για τον υπερβολικό όγκο εργασίας που του ανατέθηκε.¹⁵ Λύση στο πρόβλημα δόθηκε από τον νέο διευθυντή ναυτικών πληροφοριών του γραφείου πλοίαρχο Blinker Hall ο οποίος ζήτησε και πέτυχε από τον πρώτο κύριο του βρετανικού ναυαρχείου Ουίνστον Τσώρτσιλ την ανάλογη χρηματοδότηση και τους ανάλογους εθελοντές που θα βοηθούσαν στον φόρτο του προβλήματος. Μέχρι το τέλος του έτους 1914 είχε αυξηθεί το προσωπικό που ενεργούσε τις υποκλοπές ταχυδρομείου και τον Απρίλιο του 1915 είχε δημιουργηθεί νέο συσταθείς τμήμα του πολεμικού γραφείου για τις ταχυδρομικές υποκλοπές. Ο έλεγχος των ταχυδρομικών επιστολών ήταν τεράστιας σημασίας για το έργο της αντικατασκοπείας πριν και κατά την διάρκεια του πολέμου.¹⁶ Μετά το ξέσπασμα του πολέμου οι Γερμανοί άρχισαν να στέλνουν πράκτορες στο έδαφος της Μ. Βρετανίας αν και το κύριο ενδιαφέρον της γερμανικής κατασκοπείας ήταν η Γαλλία και η Ρωσία.

Στο κατεχόμενο Βέλγιο στην πόλη της Αμβέρσας λειτουργούσε μια <<σχολή κατασκόπων>> για πράκτορες που στέλλονταν στην Γαλλία και στην Μ. Βρετανία. Στις 25 Φεβρουαρίου του 1915 η σύλληψη και η εκτέλεση ενός Γερμανού κατασκόπου Karl Muller έδωσε τη δυνατότητα στο γραφείο αντικατασκοπείας να δοκιμάσει ξανά τη μέθοδο του διπλού πράκτορα. Μιας και η Γερμανική υπηρεσία κατασκοπείας με στόχο την Μ. Βρετανία δεν γνώριζε για την σύλληψη του Karl Muller συνέχιζε την ανταλλαγή μηνυμάτων μέσω ταχυδρομικών επιστολών, δίνοντας έτσι στον προϊστάμενο της βρετανικής αντικατασκοπείας την ευκαιρία της εξαπάτησης των Γερμανών. Η μέθοδος εξαπάτησης των Γερμανών δεν διήρκησε για μεγάλο χρονικό διάστημα και έτσι στις 5 Ιουνίου του 1915 άρχισε να αποκαλύπτεται, όταν μια δημοσίευση στον τύπο ανέφερε την σύλληψη και εκτέλεση του Γερμανού πράκτορα Karl Muller. Ο Kell ήθελε να εφαρμόσει τη μέθοδο αντικατασκοπείας <<Σύστημα Διπλού Σταυρού>> που έγινε η μεγαλύτερη επιτυχία της Μ.Ι.5 στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, αλλά ήταν αδύνατο καθώς η σύλληψη και η δίκη των Γερμανών κατασκόπων δεν μπορούσε να μείνει μυστική για μεγάλο χρονικό διάστημα.¹⁷ Εν τω μεταξύ το γραφείο αντικατασκοπείας του Kell μετονομάστηκε σε Μ.Ι.5 (Military Intelligence sector 5), αλλά το μεγαλύτερο ποσοστό προσωπικού δεν είχε την απαραίτητη εκπαίδευση και εμπειρία για επιτυχημένες επιχειρήσεις κατασκοπείας. Αν και κάποιοι Γερμανοί κατάσκοποι δεν είχαν εντοπιστεί από το γραφείο αντικατασκοπείας δεν προκύπτουν στοιχεία ότι απέσπασαν σημαντικές πληροφορίες. Η επιτυχία της ΜΙ5 απέναντι στην Γερμανική κατασκοπεία επαφίεται στο

γεγονός ότι οι Βρετανοί έδωσαν βάση στην προληπτική ασφάλεια της Μ. Βρετανίας που την είχε κάνει σκληρό στόχο.

Επιπλέον η προληπτική ασφάλεια των Βρετανών οφείλεται στο γεγονός ότι οι Γερμανοί δεν είχαν πραγματοποιήσει σαμποτάζ κατά Βρετανικών στόχων, κάτι που έλαβε πολύ σοβαρά ο Kell στις αρχές του πολέμου. Οι φόβοι του Kell ότι οι Γερμανοί θα μπορούσαν να πραγματοποιήσουν σαμποτάζ εναντίον των Βρετανών επιβεβαιώνονται σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε Γερμανικά αρχεία τα οποία αναφέρουν ότι υπήρχε μια ομάδα που προοριζόταν να πραγματοποιεί δολιοφθορές σε συμμαχικές χώρες. Μια πράξη δολιοφθοράς με εκρηκτικά που πραγματοποιήθηκε στις 30 Ιουνίου του 1916 σε έδαφος της Αμερικής προκάλεσε τεράστιες υλικές ζημιές και σκοτώνοντας τέσσερις ανθρώπους, έδειξε τι θα μπορούσε να συμβεί στο Βρετανικό έδαφος αν η Βρετανική αντικατασκοπεία δεν ήταν τόσο αποτελεσματική με την πρόληψη. Επίσης το γεγονός ότι καμία απόπειρα δολιοφθοράς με εκρηκτικά δεν επιχειρήθηκε κατά του εδάφους της Μ. Βρετανίας ήταν ο λόγος ότι τα μέτρα που πάρθηκαν σε ευαίσθητες τοποθεσίες και γύρω από κυβερνητικά κτίρια περιλάμβαναν απαγορευμένες ζώνες και περιοχές.¹⁸ Η ίδρυση ενός τμήματος λιμενικού ελέγχου των επιβατών από και προς τα λιμάνια του Ην. Βασ. και η συνεργασία τους με τα γραφεία στρατιωτικών αδειών σε πρωτεύουσες συμμαχικών δυνάμεων επέτρεψαν στους αξιωματικούς στρατιωτικού ελέγχου και στην αστυνομία αλλοδαπών να μην επιτρέπει την είσοδο στο έδαφος της Μ. Βρετανίας ανεπιθύμητων ατόμων. Η MI5 ξεκίνησε από μια υπηρεσία που αρχικά απασχολούσε ελάχιστο αριθμό προσωπικού πριν τον πόλεμο διενεργώντας ελέγχους σε εκατοντάδες ύποπτα άτομα πριν τον πόλεμο, έφτασε να είναι ένας οργανισμός με τριπλάσιο αριθμό ατόμων ελέγχοντας χιλιάδες άτομα κατά την διάρκεια του πολέμου είτε ταξιδεύοντας από και προς την Μ. Βρετανία ή στέλνοντας αλληλογραφία από και προς αυτήν. Σε αυτήν την μορφή προστατευτικής ασφάλειας βοήθησε και η Βρετανική κυβέρνηση ψηφίζοντας τους κατάλληλους νόμους για περιορισμό και εγκλεισμό των αλλοδαπών εν καιρώ πολέμου.

Οι αλλοδαποί που έδειχναν εχθρικές διαθέσεις προς την Μ. Βρετανία μπορούσαν να τεθούν υπό κράτηση από την αστυνομία όποτε αυτό ήταν σκόπιμο για λόγους ασφαλείας και τους απαγορευόταν να διαμένουν σε μεγάλο αριθμό ατόμων σε απαγορευμένες περιοχές.¹⁹ Ημέρα σταθμός για το γραφείο του Kell ήταν το γεγονός ότι στις 3 Ιανουαρίου του 1916 ως μέρος αναδιοργάνωσης του γραφείου πολέμου, το Kell's Bureau έγινε MI5 όνομα το οποίο διατηρεί μέχρι και σήμερα. Η MI5 χωρίστηκε σε τρεις κλάδους : F(προληπτική νοημοσύνη), G(ανακρίσεις) και H(γραμματεία, μητρώο και διοίκηση). Η στρατολόγηση ατόμων γίνονταν με γρήγορους ρυθμούς και έτσι στο τέλος

του πολέμου το γραφείο είχε φτάσει να έχει προσωπικό τετραπλάσιο από ότι στις αρχές του πολέμου με το προσωπικό στον κλάδο της γραμματείας και του μητρώου να έχει τα πιο πολλά άτομα εξαιτίας του φόρτου εργασίας του. Αυτή η αύξηση του προσωπικού της υπηρεσίας την οδήγησε το καλοκαίρι του 1916 στην αναζήτηση επιπλέον καταλυμάτων για να αντιμετωπίσει το θέμα που προέκυψε με την στέγαση του προσωπικού της. Η μεγαλύτερη αλλαγή στην υπηρεσία της MI5 ήρθε με την λήξη του πολέμου, ένα μεγάλο ποσοστό του προσωπικού ήταν τοποθετημένο εκτός Λονδίνου και εκτός του εδάφους της Μ. Βρετανίας προκειμένου να μπορεί να εκπληρώσει τα καθήκοντά του.²⁰ Όταν το γερμανικό γενικό επιτελείο αντιλήφθηκε ότι η αποστολή Γερμανών πρακτόρων στο έδαφος της Μ. Βρετανίας δεν ήταν και τόσο αποδοτικό από τα μέσα του 1916 και μετέπειτα, άλλαξε την δράση του απέναντι στην προσπάθεια υπονόμευσης της Μ. Βρετανίας και προσπάθησε να ανατρέψει τη υπάρχουσα πολιτική κατάσταση στο εσωτερικό της Μ. Βρετανίας χρηματοδοτώντας ανατρεπτικά κινήματα στις συμμαχικές χώρες. Έτσι η κύρια προτεραιότητα της MI5 εκείνη την εποχή μετακινήθηκε από την αντικατασκοπεία στην αντί-ανατροπή.

Η MI5 περίμενε ότι η γερμανική υπηρεσία πληροφοριών είχε σκοπό να διαπράξει κάτι τέτοιο, δηλαδή να προσπαθήσει να υπονομεύσει την βρετανική πολεμική μηχανή. Από τις αρχές του πολέμου το γερμανικό γενικό επιτελείο προσπάθησε να υποκινήσει στρατηγικές υποκίνησης επαναστατικών κινήματων χρηματοδοτώντας τέτοια κινήματα στις συμμαχικές χώρες. Το γεγονός ότι οι γερμανικές μυστικές υπηρεσίες δεν έκαναν καμία σοβαρή προσπάθεια ανατροπής στο έδαφος της ηπειρωτικής Βρετανίας, δεν δείχνει την έλλειψη επιθυμίας να βλάψει τους Βρετανούς αλλά στο ότι μετά την ανακάλυψη και σύλληψη Γερμανών πρακτόρων στον πρώτο χρόνο του πολέμου, η Μ. Βρετανία θεωρούνταν από την γερμανική πλευρά ο πιο σκληρός στόχος από τους συμμάχους της. Οι χιλιάδες μετανάστες και πρόσφυγες από την Ρωσία που ήταν εγκατεστημένοι στην Μ. Βρετανία αποτελούσαν κίνδυνο οποιαδήποτε ώρα και στιγμή επειδή μπορούσαν να χειραγωγηθούν με πονηριά σε κάποια ευκαιρία.²¹ Τα γεγονότα που προκάλεσαν την επανάσταση του Φλεβάρη τον Μάρτιο του 1917 και κατά συνέπεια την ανατροπή του τσάρου δημιούργησε φόβους στην βρετανική κυβέρνηση του Λόιντ Τζορτζ ότι οι Ρώσοι που διέμεναν στην Μ. Βρετανία ήταν έτοιμοι να δημιουργήσουν ταραχές και να υπονομεύσουν την πολεμική ισχύς της Μ. Βρετανίας. Αυτές οι ανησυχίες εντάθηκαν όταν Βρετανοί βουλευτές και το Εθνικό Συμβούλιο της ILP επικρότησαν τα κατορθώματα του ρωσικού λαού.

Παρά τους φόβους για μια σοβιετική ανατροπή η MI5 δεν προσπάθησε να αξιολογήσει το οποιοδήποτε αντίκτυπο της επανάστασης των μπολσεβίκων εκτός του

εδάφους της Ρωσίας. Ο αντίκτυπος που είχε στο βρετανικό εργατικό κίνημα φάνηκε να είναι ιδιαίτερα ελαφρύς και ενώ το BSP υποστήριζε τους μπολσεβίκους το ILP δεν φαινόταν να το κάνει. Στο τελευταίο έτος του πολέμου η MI5 ανέπτυξε την δραστηριότητα της λιμενικής αστυνομίας που ήταν σε μια στάση επιφυλακής για την δράση των μπολσεβίκων και των φιλογερμανών ιδρύοντας σταθμό στην Ρώμη και στις ΗΠΑ.¹¹ Η είσοδος της Αμερικής στον πόλεμο το 1917 είχε ως αποτέλεσμα να τοποθετηθούν τριάντα στελέχη της MI5 στην Ν. Υόρκη και στην Ουάσιγκτον. Ο αμερικανικός σύνδεσμος της MI5 είχε μεγάλη σημασία λόγω του ότι ένας μεγάλος αριθμός Αμερικανών πολιτών περνούσε από τα

βρετανικά λιμάνια , λόγω άφιξης αμερικανικών δυνάμεων στο δυτικό μέτωπο και της γερμανοαμερικάνικης κοινότητας που είχε φέρει αντίθετη γνώμη για την είσοδο της Αμερικής στον πόλεμο. Η ανατροπή του πολέμου υπέρ των συμμαχικών δυνάμεων το καλοκαίρι του 1918 εξάλειψε και τους τελευταίους φόβους για ανατροπή.

Η νίκη των Βρετανών στην Αμιένη με την υποστήριξη στρατευμάτων από τον Καναδά και την Αυστραλία σήμανε την σίγουρη νίκη των συμμαχικών δυνάμεων εν καιρώ ειρήνης. Αλλά η Βρετανική κυβέρνηση από το 1916 και μέχρι το τέλος του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου ενδιαφερόταν περισσότερο για την τεχνική της ανατροπής των κατασκόπων παρά για την αντικατασκοπεία.²² Τον Ιανουάριο του 1919 το πολεμικό υπουργικό συμβούλιο δημιούργησε μια επιτροπή μυστικών υπηρεσιών για να επαναπροσδιορίσει την οργάνωση των υπηρεσιών πληροφοριών και τον συντονισμό των καθηκόντων τους με το καλύτερο δυνατό τρόπο. Η επιτροπή μυστικών υπηρεσιών έκανε κατά διαστήματα διάφορα συνέδρια στα οποία επέβλεπε την αναδιοργάνωση σε καιρό ειρήνης τα αποτελέσματα που πρόεκυπταν από τις υπηρεσίες πληροφοριών στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

1.3 Η δράση της Μ.Ι.5 στην περίοδο του Μεσοπολέμου

²³Παρά τον εορτασμό στις 24 Μαρτίου του 1919 της νίκης του πολέμου, ο διευθυντής της MI5 Kell και πολλοί άλλοι αξιωματικοί είχαν αρχίσει να ανησυχούν σχετικά με την προοπτική να αρχίσουν να απολύουν άτομα από το προσωπικό τους. Η πρώτη μεταπολέμια έκθεση της επιτροπής μυστικών υπηρεσιών αποτίμησε φόρο για την ποιοτική παροχή υπηρεσιών των βρετανικών πληροφοριών αλλά λόγω αδυναμίας συντονισμού μεταξύ των υπηρεσιών ο διευθυντής των στρατιωτικών πληροφοριών Sir William

Thwaites πρότεινε την συγχώνευση της MI5 και της SIS για λόγους οικονομίας και αποτελεσματικότητας.²⁴ Οι μειώσεις στους προϋπολογισμούς και το προσωπικό της MI5 από τον τελευταίο χρόνο του πολέμου ανάγκασαν τον Kell να παλεύει για την επιβίωση της υπηρεσίας ως μια ανεξάρτητη υπηρεσία. Το πρόσωπο που υποστήριξε όσο κανένας άλλος την MI5 ήταν ο υπουργός πολέμου και αεροπορίας Ουίνστον Τσόρτσιλ. Η προσπάθεια για περαιτέρω μείωση του προϋπολογισμού της MI5 συνεχίστηκε παρά την πρόοδο στις μεθόδους συλλογής και μετάδοσης πληροφοριών. Η επιτροπή μυστικών υπηρεσιών αν και στην αρχή ήταν αμφίβολη για την διατήρηση ή όχι της MI5 τελικά αποφάσισε λόγω της απειλής των μπολσεβίκων και της αυξανόμενης κατασκοπείας από διάφορους, ότι η MI5 θα συνεχίσει να εκτελεί καθήκοντα αντικατασκοπείας και αντιανατροπής σε μικρότερο βαθμό για τις ένοπλες δυνάμεις.

Ο Kell υποστήριξε την ύπαρξη της MI5 λέγοντας ότι το έργο της ήταν αναντικατάστατο όσον αφορά την αντικατασκοπεία και την ασφάλεια των ενόπλων δυνάμεων της Μ. Βρετανίας και ότι οι σχέσεις του με τους Norwood και Sinclair ήταν άριστες.²⁵ Η μειωμένη αυτή χρηματοδότηση της MI5 είχε σαν αποτέλεσμα ο Kell να μην έχει στην διάθεσή του σωστά καταρτισμένους πράκτορες και να δανείζεται από την Scotland Yard άτομα όποτε τα είχε ανάγκη, ακόμη και αν υπήρχαν αμφιβολίες για την προσωπικότητά τους. Προκειμένου να αντιμετωπίσει την μεγάλη έλλειψη ικανών πρακτόρων ο Kell διατηρούσε μια λίστα(η οποία διατηρήθηκε μέχρι τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο) με απόστρατους αξιωματικούς της MI5 για να μπορέσει να αντιμετωπίσει καταστάσεις έκτακτης ανάγκης εάν χρειαζόταν. Τα μέτρα που πάρθηκαν στην σύσκεψη αυτή ήταν στοιχειώδη και δεν υπήρξε περαιτέρω ενδιαφέρον για την λήψη επιπλέον μέτρων μέχρι το 1938. Ακόμη και στο αρχηγείο της MI5 τα μέτρα ασφαλείας ήταν πρωτόγνωρα σε σχέση με αυτά που θα έπρεπε να είναι και δεν είχαν εκδοθεί κάρτες εισόδου, ούτε το στοιχειώδες προσωπικό φύλαξης ήταν στην είσοδο των κτιρίων.²⁶ Το 1929 η MI5 απαριθμούσε προσωπικό μόλις δεκατριών ατόμων μαζί με τον Kell και τον βοηθό του. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα ο ναύαρχος Sinclair να παραπονεθεί στην επιτροπή μυστικών υπηρεσιών ότι λόγω του ότι ο Kell δεν μπορούσε να διευθύνει περισσότερους πράκτορες παρά πληροφοριοδότες, υποχρέωνε το SIS να διαθέτει πράκτορες να εκτελούν και υπηρεσίες που ήταν καθήκον της MI5 να το κάνει. Μια διαμάχη ανάμεσα στο SIS και στην MI5 το 1930 σχετικά με το πεδίο δράσης της κάθε υπηρεσίας ήταν η αφορμή για να διαχωριστούν τα καθήκοντα, ο τρόπος και το έδαφος δράσης της κάθε υπηρεσίας.²⁷ Η αφορμή δόθηκε όταν το 1929 ο ειδικός κλάδο της Scotland Yard είχε παραβιαστεί από τις σοβιετικές μυστικές υπηρεσίες. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να συνεδριάσει η επιτροπή

μυστικών υπηρεσιών και στις 22 Ιουνίου του 1931 αποφασίστηκε να είναι η MI5 υπεύθυνη για την αυτοκρατορία(ήταν ήδη υπεύθυνη για την αντικατασκοπεία αλλά επεκτάθηκε και στα κυβερνητικά κτίρια) και η υπηρεσία C που θα ασχολούνταν με την κατασκοπεία στο εξωτερικό. Αυτός ο ανασχηματισμός έγινε δεκτός και από τις δύο πλευρές των εμπλεκόμενων υπηρεσιών, η δράση του SIS περιορίστηκε τρία ναυτικά μίλια από το έδαφος της Μ. Βρετανίας και οι υπηρεσίες που έχουν εγχώρια δραστηριότητα εντός του ορίου αυτού. Η υπηρεσία που ήταν υπεύθυνη για την αντιμετώπιση της κομμουνιστικής απειλής μεταφέρθηκε από το special branch στην MI5 που τώρα ονομάστηκε και επίσημα πλέον υπηρεσία ασφαλείας. Η υπηρεσία ασφαλείας(MI5) δεν ήταν πλέον τμήμα του γραφείου πολέμου και εντάχθηκε ως δια τμηματική υπηρεσία ασφαλείας πληροφοριών στο Whitehall που εργαζόταν για λογαριασμό των γραφείων εσωτερικών, εξωτερικών, κυριαρχίας και αποικίας, την αυτοκρατορική επιτροπή άμυνας, τον γενικό εισαγγελέα και τους επικεφαλής της αστυνομίας σε όλη την Μ. Βρετανία.²⁸ Την ίδια χρονική περίοδο η υπηρεσία ασφαλείας μετακόμισε στο κτίριο Thames House του Milbank το οποίο εξήντα χρόνια αργότερα έγινε η έδρα της υπηρεσίας ασφαλείας. Τέλη του έτους 1938 οι δύο κλάδοι της υπηρεσίας ασφαλείας αυξήθηκαν σε τέσσερις με ένα υποκατάστημα να συνεχίζει να είναι υπεύθυνο για την διοίκηση και το μητρώο και ο κλάδος Β ασχολήθηκε με την αντικατασκοπεία και την αντιανατροπή. Ο νεοσύστατος κλάδος C έλεγχε τους υποψηφίους για τις ευαίσθητες θέσεις στο Whitehall και για τις ένοπλες δυνάμεις και ο νεοσύστατος κλάδος D ήταν υπεύθυνος για την προστατευτική ασφάλεια σε εργοστάσια πυρομαχικών, αεροσκαφών, όπλων και σε ναυπηγεία. Το ξεκαθάρισμα των ευθυνών μεταξύ της MI5 και του SIS και η ίδρυση από τον SIS του τμήματος 5(αντικατασκοπεία) υπό τον Βαλεντίν Βίβιαν το οποίο αποτελούσε σύνδεσμο με την MI5 βελτίωσε κατά πολύ τις εργασιακές τους σχέσεις, λειτουργώντας καλά σε όλα τα επίπεδα και στις δύο υπηρεσίες.⁷ Η ανοδική πορεία του Χίτλερ στην εξουσία ανάγκασε την MI5 να διευρύνει τους ορίζοντές της στην διεθνή σκηνή. Έδειξε να δίνει μεγαλύτερη σημασία στη διεθνή σύνδεση ειδικά με τη Γαλλία και την Ινδία με την οποία είχε την αίσθηση του αυτοκρατορικού της ρόλου μιας και ένα μεγάλο ποσοστό των αξιωματικών της είχε υπηρετήσει εκεί. Μόλις πριν αρχίσει ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος η MI5 άρχισε να βάζει αξιωματικούς συνδέσμους σε μόνιμη βάση σε κάποιες χώρες της βρετανικής αυτοκρατορίας για να μπορέσει να αντιμετωπίσει την απειλή του άξονα.

Καθ' όλη την διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου και στην έναρξη του ψυχρού πολέμου η υπηρεσία ασφαλείας έχτιζε σιγά σιγά γύρω από την αυτοκρατορική Βρετανία το τείχος ασφαλείας που τόσο πολύ ο Holt Wilson ήλπιζε να καταφέρει να

φτιάξει. ²⁹Η επανάσταση στη Ρωσία και η επέκταση του μπολσεβικισμού προς τα δυτικά της Ευρώπης άρχισε να ανησυχεί ορισμένους από τους ηγέτες της Δύσης και τους αντιπάλους του μπολσεβικισμού. Τον Μάρτιο του 1919 ιδρύθηκε η Κομμουνιστική Διεθνής Μόσχα(Κομιντέρν) και άρχισε να επεκτείνεται σε όλη την Ευρώπη ανακηρύσσοντας σοβιετικές δημοκρατίες στην Ουγγαρία και στην Βαυαρία αντίστοιχα. Μετά την λήξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου στην Μ. Βρετανία η σοβιετική ανατροπή ήταν μεγαλύτερη απειλή από την σοβιετική κατασκοπεία και αυτό θα αντιμετωπιζόνταν από τον ειδικό κλάδο και όχι από την MI5 καθώς αυτή ασχολούνταν μόνο με τον κομμουνισμό στις ένοπλες δυνάμεις της Μ. Βρετανίας. Η πρώτη μεταπολεμική έρευνα της MI5 για πιθανή ανατροπή εντός των ενόπλων δυνάμεων οδήγησε το γραφείο πολέμου τον Φεβρουάριο του 1919 να κυκλοφορήσει ένα ερωτηματολόγιο στους διοικητές των βρετανικών στρατιωτικών δυνάμεων ζητώντας πληροφορίες σχετικά με τις προθέσεις φιλοσοβιετικών ταραχοποιών και τα πολιτικά τους συναισθήματα, χωρίς όμως αυτή η ενέργεια να έχει κάποια ιδιαίτερη επιτυχία. ³⁰Το καλοκαίρι του 1920 ο Λένιν στο δεύτερο συνέδριο της Κομιντέρν επέβαλε στρατιωτική πειθαρχία στο βρετανικό κομμουνιστικό κόμμα και στα άλλα μέλη της και μια λίστα από είκοσι υποχρεώσεις που έπρεπε να εκπληρωθούν από αυτά.

Ο Kell βλέποντας τις προθέσεις της Κομιντέρν στη στρατιωτική ανατροπή προσπάθησε να αυστηροποιήσει την στρατιωτική νομοθεσία που αφορούσε τέτοια θέματα στρατιωτικής ανατροπής, θεωρώντας τα ως κενό στην εθνική ασφάλεια της Μ. Βρετανίας. Αυτό το κενό καλύφτηκε το έτος 1934. ³¹Μια νέα βρετανική υπηρεσία η SIGINT, GC&CS προσέφερε σημαντικές πληροφορίες για τη σοβιετική ανατροπή από τους μπολσεβίκους. Τον Μάιο του 1920 ξεκίνησαν βρετανοσοβιετικές εμπορικές συμφωνίες και η SIGNIT ήταν η πιο σημαντική πηγή πληροφοριών για την κυβέρνηση του Lloyd George. Η SIGNIT εκτός από τις υποκλοπές μεταξύ των επαφών των Βρετανών κομμουνιστών και της εμπορικής αντιπροσωπείας μεταξύ Μ. Βρετανίας και Σοβιετικής Ένωσης, τη σοβιετική χρηματοδότηση για το CPGB ανακαλύφτηκε μια εισροή Ρώσων και ατόμων που ανήκουν στην Κομιντέρν που εισήγαγαν κεφάλαια στην Μ. Βρετανία. Ο πρωθυπουργός της Μ. Βρετανίας συνέχισε τις εμπορικές διαπραγματεύσεις με την Ρωσία παρά τους όποιους φόβους υπήρχαν για μια βρετανική επανάσταση. Αυτή η βρετανοσοβιετική εμπορική συμφωνία ήταν ένα βήμα για την αποδοχή της Σοβιετικής Ρωσίας από την διεθνή κοινότητα. Η MI5 παρότι δεν έφερνε καμία ευθύνη για την επιτήρηση των δραστηριοτήτων της εμπορικής συμφωνίας, τον Φεβρουάριο του 1921 με βάσιμες πληροφορίες που παραχώρησε το SIS μέσω του επικεφαλής του σταθμού του στο

Ταλίν της Εσθονίας έλαβε πληροφορίες ότι ένας ειδικός πράκτορας της είχε διεισδύσει στο γραφείο του σοβιετικού αναπληρωτή επιτρόπου εξωτερικών Μαξίμ Λιτβίνοφ και υπέκλεψε τους κωδικούς του. Αυτή η υποκλοπή προσέφερε πληροφορίες για συνομιλίες μεταξύ του Λιτβίνοφ και της εμπορικής αντιπροσωπείας στο Λονδίνο για παροχή βοήθειας σε κομμουνιστικές ομάδες στην Ιρλανδία κάτι που ενδιέφερε άμεσα την MI5.

Ωστόσο η GC&CS μετά από έρευνα ανακάλυψε ότι αυτές οι υποκλοπές ήταν προϊόν πλαστογραφίας και μια ίδια ανακάλυψη δύο χρόνια αργότερα προκάλεσε ιδιαίτερη πολιτική αίσθηση ότι οι βρετανικές μυστικές υπηρεσίες και το συντηρητικό κεντρικό γραφείο συνωμοτούσαν για να κρατήσουν το κόμμα των εργατικών εκτός εξουσίας.³² Όταν στις 24 Ιανουαρίου του 1924 ο Τζέιμς Ράμσεϊ Μακ Ντόναλντ έγινε ο πρώτος πρωθυπουργός της Μ. Βρετανίας από το κόμμα των εργατικών πιθανόν να μην γνώριζε ότι κατά την διάρκεια του πολέμου η MI5 είχε σκεφτεί να ζητήσει την δίωξή του για κάποιες ταραχώδεις ομιλίες αλλά τελικά δεν το έκανε. Ο Μακ Ντόναλντ έδειξε δυσπιστία για κάποιες πληροφορίες που έλαβε σχετικά με τη σοβιετική και κομμουνιστική ανατροπή και σχολίασε επιδεικτικά ότι οι έρευνες θα έπρεπε να επεκταθούν και σε άλλα σημεία που περιλαμβάνουν και άλλες ακραίες πολιτικές δραστηριότητες όπως για τα φασιστικά κινήματα στη Μ. Βρετανία. Όταν στις 2 Φεβρουαρίου του 1924 η κυβέρνηση των εργατικών αναγνώρισε πρώτη στον δυτικό κόσμο το σοβιετικό καθεστώς, η ενόχληση των βρετανικών μυστικών υπηρεσιών ήταν τέτοια που η GC&CS καθυστέρησε σκόπιμα πριν αναφέρει στον Μακ Ντόναλντ σχετικά με τις αποκρυπτογραφήσεις των σοβιετικών διπλωματών. Ωστόσο κυβέρνηση του Μακ Ντόναλντ ήταν πολύ λιγότερο ριζοσπαστική στην πραγματικότητα από ότι φαινόταν και άρχισε να έχει μια πιο φιλική στάση απέναντι στις υπηρεσίες των εγχώριων πληροφοριών. Τον Οκτώβριο του 1924 μην έχοντας πλέον την στήριξη των Φιλελευθέρων ο Μακ Ντόναλντ προκήρυξε εκλογές.

Την επομένη ημέρα από την ήττα των εργατικών στις εκλογές, η MI5 άρχισε μια μακρόπνοη διαδικασία για να αποκαλυφτεί το πρώτο μεγάλο σοβιετικό δίκτυο κατασκοπείας που είχε εντοπιστεί στην Μ. Βρετανία. Το τελικό αποτέλεσμα αυτής της τεράστιας έρευνας ήταν να αποκαλυφτεί ότι τα γραφεία Moorgate της All-Russian Cooperative Society (ARCOS) χρησιμοποιούνταν όχι μόνο για την προώθηση του εμπορίου μεταξύ της Μ. Βρετανίας και Ρωσίας αλλά για να εξυπηρετούνται οι σοβιετικές επιχειρήσεις πληροφοριών. Στη διάρκεια του μεσοπολέμου η Κομιντέρν ήταν απογοητευμένη από τους βρετανούς κομμουνιστικούς ηγέτες της και έτσι εν έτη 1929 αντικατέστησε τα πρόσωπα που βρίσκονταν στην ανώτατη βαθμίδα του CPGB.³³ Στα τέλη του 1929 η MI5 εντόπισε μια εισροή μυστικών οδηγιών από την Κομιντέρν προς τις

ένοπλες δυνάμεις της Μ. Βρετανίας που αναφέρονταν στην συλλογή μυστικών πληροφοριών στην αναταραχή και στην εξάπλωση της αντιμιλιταριστικής προπαγάνδας. Η εμμονή του Στάλιν με το να ασχολείται συνεχώς μέσω της Κομιντέρν για το πως θα προκαλέσει φθορά και τριβή στις ένοπλες δυνάμεις των δυτικών χωρών δείχνει σε ένα μεγάλο βαθμό τον φόβο του για ένα πιθανό ξέσπασμα ιμπεριαλιστικού πολέμου. ³⁴Μια από τις αποστολές της MI5 ήταν η αντιμετώπιση της κομμουνιστικής απειλής και οι φόβοι της για πιθανή ανατροπή επιβεβαιώθηκαν μετά την ανταρσία που προκλήθηκε από την περικοπή μισθών των ναυτών στη ναυτική βάση Invergordon τον Σεπτέμβριο του 1931. Η ανακάλυψη από την MI5 τον Μάιο του 1932 και τον Ιανουάριο του 1933 προπαγανδιστικού υλικού που ήταν έτοιμο για διανομή στις ένοπλες δυνάμεις από το CPGB με σκοπό την παραπλάνησή τους, ώθησε την υπηρεσία ασφαλείας να ζητήσει την θέσπιση καινούριας νομοθεσίας για την ευκολότερη αντιμετώπιση στο μέλλον οποιαδήποτε ανατροπής.

Τον Οκτώβριο του ίδιου έτους σχεδιάστηκε ένα νομοσχέδιο και σκοπός του ήταν σε πρώτη φάση να υπάρχει δυνατότητα αντιμετώπισης από πιθανές απόπειρες αποπλάνησης των ενόπλων δυνάμεων της Μ. Βρετανίας και σε δεύτερη φάση εξουσιοδότησε τους ειρηνοδίκες να χορηγούν εντάλματα έρευνας όταν υπάρχει σοβαρή υποψία ότι πρόκειται να διαπραχθεί παράβαση επί του νομοσχεδίου. Το νομοσχέδιο ψηφίστηκε σαν νόμος τον Δεκέμβριο του 1934. Η σοβιετική κατασκοπεία κατόρθωσε να διεισδύσει στην κοινότητα των βρετανικών πληροφοριών κατά την διάρκεια του 1930 χάρη στο ανεπαρκές δίκτυο ασφαλείας από το Whitehall. Η Μόσχα κατόρθωσε να εξάγει πολλές πληροφορίες χρήσιμες σχετικά με την βρετανική πολιτική χάρη στην έλλειψη υπαλλήλων ασφαλείας από το γραφείο αλλοδαπών. Η MI5 δεν μπόρεσε να βοηθήσει στην βελτίωση της κατάστασης ασφαλείας του υπουργείου εξωτερικών και όταν ανακαλύφθηκε από το γραφείο αλλοδαπών η διαρροή εγγράφων από την πρεσβεία της Ρώμης το 1937 δεν ζήτησε βοήθεια από την MI5 αλλά από την SIS. ³⁵Από τις βρετανικές υπηρεσίες πληροφοριών μόνο η GC&CS είχε μια μικρή πρόσβαση στις σοβιετικές πληροφορίες και στις αρχές του 1930 ο επικεφαλής της Alastair Denniston κατάφερε να ανακαλύψει μια κρυφή εκπομπή μηνυμάτων μεταξύ της Κομιντέρν και της Μόσχας.

Η προσπάθεια ανακάλυψης, εντοπισμού και αποκρυπτογράφησης των κρυφών μηνυμάτων ανατέθηκε στον αντισυνταγματάρχη Τζον Τίλτμαν ο οποίος σημείωσε μεγάλη επιτυχία στην αποκρυπτογράφηση των σημάτων της Κομιντέρν. Οι αποκρυπτογραφήσεις αυτές αποκάλυψαν τις προθέσεις της Μόσχας για ανατροπή σοβιετικής έμπνευσης εναντίον του βρετανικού πολεμικού ναυτικού και τα στοιχεία

ορισμένων μελών του CPGB και κάποιων Βρετανών κομμουνιστών που σπούδαζαν στη Μόσχα. Στα μέσα της δεκαετίας του 1930 η MI5 πίστευε ότι η Μόσχα δεν έδινε μεγάλη βαρύτητα για ανατροπή εκτός από τις ένοπλες δυνάμεις. Η Κομιντέρν ήθελε μετριασμό της κομμουνιστικής προπαγάνδας υπέρ της αντιφασιστικής ενότητας και η ηγεσία του CPGB στο Λονδίνο δεν ήταν καθόλου ικανοποιημένη με τις απαιτήσεις της. Στο τέλος του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου το νεοσύστατο γερμανικό κράτος δεν αποτελούσε προτεραιότητα της MI5 σε σχέση με την Ρωσία και την διεθνή κομμουνιστική ένωση και αυτό γιατί η Γερμανία δεν ήταν ικανή να απειλήσει την Μ. Βρετανία. Το γερμανικό κράτος διέθετε μια υποτυπώδης υπηρεσία πληροφοριών την λεγόμενη <<Abwehr>> η οποία είχε πιο πολύ καθήκοντα αντικατασκοπείας στο εσωτερικό της Γερμανίας παρά κατασκοπείας.³⁶ Η MI5 πίστευε ότι η γερμανική κατασκοπεία μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο θα ήταν μια σημαντική απειλή σε έναν μελλοντικό πόλεμο και παρά τα περιορισμένα οικονομικά της μέσα, οδηγήθηκε στην ανακάλυψη κάποιων μεθόδων που χρησιμοποιούσε το γερμανικό κράτος για να παρακάμψει την απαγόρευση σχετικά με την συλλογή πληροφοριών από άλλα κράτη.

Η κατάκτηση της θέσης της γερμανικής καγκελαρίας από τον Αδόλφο Χίτλερ ανάγκασε την MI5 και το White Hall να δώσει μεγαλύτερη προσοχή στις ναζιστικές τάσεις και τακτικές πράγμα που δεν έκανε μέχρι το έτος 1935. Οι βίαιες συγκεντρώσεις κομμουνιστών, συνδικαλιστών, αριστερών διανοούμενων και ο περιορισμός των προσωπικών ελευθεριών ήταν οι κλασσικές μέθοδοι χειραγώγησης της κοινής γερμανικής γνώμης που χρησιμοποιήθηκαν από τους ναζί, όταν ο Χίτλερ πήρε την εξουσία.³⁷ Το 1932 ιδρύεται η βρετανική ένωση φασιστών (BUF) που θεωρούνταν από πολλούς ότι τα μέλη της είχαν στοχοποιήσει αξιωματικούς των ενόπλων δυνάμεων της Μ. Βρετανίας. Μετά από ένα χρονικό διάστημα αυτοί οι ισχυρισμοί έπαψαν να ισχύουν καθώς βάσει ερευνών που προηγήθηκαν δεν αποδείχτηκε ότι ίσχυε κάτι τέτοιο. Ο Kell ανησυχώντας για την πορεία του BUF, αν και η πιθανότητα να διαπραχθεί ένα πραξικόπημα από μέρους του ήταν σε μακρινό στάδιο, ζήτησε από την αστυνομία σε όλη την Μ. Βρετανία να του δώσει πληροφορίες σχετικά με τα άτομα που εντάσσονται σε αυτό. Οι πληροφορίες που έφταναν στην MI5 από πηγές της αστυνομίας έλεγαν ότι είχαν μειωθεί τα μέλη του BUF και το κίνημα είχε χάσει τη δυναμικότητά του.

Μια επεισοδιακή πορεία της BUF στις 4 Οκτωβρίου του 1936 ήταν η αφορμή να αφυπνίσει την κυβέρνηση της Μ. Βρετανίας να ψηφίσει ένα νομοσχέδιο το οποίο απαγόρευε στα φασιστικά κινήματα να παρελαύνουν με σύμβολα και συγκεκριμένη ενδυμασία που παρέπεμπε σε ακρότητες, ακόμη έδινε στην αστυνομία να απαγορεύει τις

πολιτικές πορείες υπό τον φόβο σύγκρουσης με αντιφασιστικά κινήματα. ³⁸Η MI5 έβλεπε το BUF παρά την πτώση του ως μια σοβαρή απειλή σε περίπτωση πολέμου και ο Holt Wilson πρότεινε ένα νομοσχέδιο το οποίο προέβλεπε τον εγκλεισμό των Βρετανών πολιτών σε περίπτωση πολέμου όπως στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, που ψηφίστηκε από την επιτροπή αυτοκρατορικής άμυνας τον Ιούλιο του 1937. Η κατά κόρον παραβίαση της συνθήκης των Βερσαλλιών από τον Χίτλερ και η εξ αναγγελία στρατολόγησης προσωπικού για τις γερμανικές ένοπλες δυνάμεις ανάγκασε την SIS να θέσει την Γερμανία πάλι σαν στόχο πρώτης προτεραιότητας σε σχέση με την Ρωσία που είχε μέχρι πρότινος. Ο Sir Robert Vansittart υφυπουργός των εξωτερικών της Μ. Βρετανίας τέθηκε υπέρ του επανεξοπλισμού της παρά να ακολουθήσει την τακτική του κατευνασμού, προβλέποντας ότι ένας νέος πόλεμος με την Γερμανία είναι πολύ πιθανός. ³⁹Χάρη στην προτροπή του Vansittart η MI5 ανέπτυξε για πρώτη φορά πηγές εντός των γερμανικών πρεσβειών για να μπορεί να αντλεί αξιοσημείωτες πληροφορίες στον τομέα της γερμανικής εξωτερικής πολιτικής, άλλες υπηρεσίες πληροφοριών της Γερμανίας που παρείχαν πληροφορίες για το Ashland μια οργάνωση των ναζί για μέλη που ζούσαν στο εξωτερικό.

Η MI5 είχε καταθέσει αίτηση να της εγκριθεί μια έρευνα με το εσωτερικό σύστημα ενταλμάτων για το Ashland αλλά απορρίφθηκε από τον υπουργό εσωτερικών με την δικαιολογία ότι δεν επιτρέπεται καμία ενόχληση εκτός εάν διακυβεύεται η ασφάλεια της Μ. Βρετανίας. Αν και ο Kell δεν ήθελε αρχικά να εμπλακεί στην περαιτέρω έρευνα της οργάνωσης Ashland μετά άλλαξε στάση επηρεαζόμενος από τους Vansittart και τον επικεφαλής του B Branch τμήματος. Ο Winston Churchill έχοντας βαθιές ανησυχίες για τις τακτικές του οργανισμό Ashland εισηγήθηκε την απαγόρευση του στο Whitehall αλλά δεν έγινε δεκτή η αίτησή του μέχρι το ξέσπασμα του πολέμου. Ο Kell ανησυχώντας για τις βλέψεις των ολοκληρωτικών καθεστώτων της Γερμανίας και της Ιταλίας ανέφερε στην αυτοκρατορική επιτροπή άμυνας τον Ιούνιο του 1936 ότι οι διάφορες οργανώσεις των δύο παραπάνω χωρών που έχουν φτιαχτεί στην Μ. Βρετανία μπορούν με μεγάλη ευκολία να προκαλέσουν μεγάλα προβλήματα δολιοφθοράς.

Η εισβολή της Ιταλίας στην Αλβανία στις 5 Απριλίου του 1939 που δεν ελήφθη σοβαρά από τον Χάλιφαξ παρότι είχε προειδοποιηθεί για αυτή δείχνει ότι η διακλαδικότητα συνεργασίας των βρετανικών μυστικών υπηρεσιών δεν ήταν στο επίπεδο που απαιτούνταν για την αντιμετώπιση της επεκτατικής πολιτικής των δυνάμεων του άξονα. Το αδύνατο σημείο των βρετανικών μυστικών υπηρεσιών εντοπίστηκε στην άγνοια της κύριας γερμανικής υπηρεσίας πληροφοριών (Abwehr) ως υπηρεσία κατασκοπείας πριν την έναρξη του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου αφού και η ίδια η Abwehr δεν είχε μετατραπεί

σε κανονική υπηρεσία κατασκοπείας πριν την άνοδο του Χίτλερ στην εξουσία. Η MI5 κατά την δεκαετία του 1930 ανακάλυψε ότι η Abwehr χρησιμοποιούσε πράκτορες που δεν της παρείχαν αξιόλογες πληροφορίες και η MI5 εύλογα ανησυχούσε ότι αυτοί χρησιμοποιούνταν για να αποκρύψουν κάποιους πιο αξιόλογους που δεν είχαν ανακαλυφθεί ακόμη. Με την έναρξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου η Μ. Βρετανία ξεκίνησε να λειτουργεί μια καινοτόμα για την εποχή και τα δεδομένα των υπηρεσιών πληροφοριών το σύστημα διπλού πράκτορα.

1.4. Ο ρόλος της MI.5 κατά την διάρκεια του Β΄ Παγκόσμιου Πόλεμου

Με την έναρξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου η Μ. Βρετανία δεν είχε την απαραίτητη ετοιμότητα σε επίπεδο πληροφοριών για τις κινήσεις της Γερμανίας. Αντιμετώπιζε εκτεταμένες προσπάθειες από πλευράς των γερμανικών μυστικών υπηρεσιών για κατασκοπεία εις βάρος της. Αν και η γερμανική πολεμική αεροπορία δεν είχε την δυνατότητα να επιτεθεί αποτελεσματικά εναντίον της Μ. Βρετανίας, ωστόσο ο πόλεμος μεταξύ των υπηρεσιών πληροφοριών είχε ξεκινήσει. Υπήρχαν σε μεγάλο βαθμό απειλές υπονόμευσης και δολιοφθοράς κρίσιμων στρατηγικών υποδομών και στόχων της Μ. Βρετανίας. Η επιτυχής διείσδυση δύο Γερμανών πρακτόρων μέσα στην Υπηρεσία Ασφαλείας έδειξε την ικανότητα των γερμανικών μυστικών υπηρεσιών στην αξιοποίηση των διπλών πρακτόρων. Με την άνοδο του Ουίνστον Τσόρτσιλ στην πρωθυπουργία της Μ. Βρετανίας υπήρξε μια θετική μεταβολή στην αξιοποίηση των υπηρεσιών ασφαλείας και θεσπίστηκε η δημιουργία του βρετανικού συστήματος διπλού πράκτορα.

Η MI.5 επικεντρώθηκε στην προστασία του εσωτερικού της Μ. Βρετανίας με την ανίχνευση ξένων κατασκόπων, την αντιμετώπιση των απειλών που προέρχονταν από αυτούς και την προστασία κρίσιμων στόχων και υποδομών εντός του εδάφους της. Η MI.5 έπρεπε να διασφαλίσει την ασφάλεια του κράτους και την προστασία της δημόσιας τάξης εντός του εδάφους της Μ. Βρετανίας από εσωτερικές προκλήσεις προερχόμενες από πολιτικές και εθνικιστικές ομάδες. Η αντιμετώπιση των εσωτερικών της απειλών εστιάστηκε στην παρακολούθηση ακροδεξιών, κομμουνιστικών και εθνικιστικών άλλων οργανώσεων και στην πρόληψη και προστασία των στρατηγικών της υποδομών. Η παρακολούθηση και ο εντοπισμός Γερμανών πρακτόρων ήταν από τις προτεραιότητες της MI.5 για την συλλογή πληροφοριών σχετικά με τις κινήσεις και τα σχέδια υπονόμευσής τους. ⁴⁰Η δυνατότητα που απέκτησε η SIS στο να αποκρυπτογραφούν τα μηνύματα των γερμανικών μυστικών υπηρεσιών, την βοήθησε στο να γνωρίζει τους τρόπους δράσης της και στην αποκάλυψη μιας αποστολής Γερμανών πρακτόρων στο έδαφος της Μ. Βρετανίας.

⁴¹ Η ανάπτυξη δικτύων πρακτόρων εντός και εκτός του εδάφους της Μ. Βρετανίας ήταν απαραίτητη ώστε να περιοριστεί η Γερμανία στην προσπάθεια να επεκτείνει την δράση των πρακτόρων της στο έδαφος της Μ. Βρετανίας μέσα στα πλαίσια της επιχείρησης SEELOWE, για την προσπάθεια εισβολής της Γερμανίας στα εδάφη της Μ. Βρετανίας, αλλά το τμήμα b1a της MI5 κατάφερε και μετέτρεψε ένα ποσοστό από τους Γερμανούς πράκτορες που είχαν αποσταλεί σε πράκτορες διπλού συστήματος προς όφελος της Μ. Βρετανίας. ⁴²Οι γερμανικές μυστικές υπηρεσίες ενεργούσαν εναντίον της Μ. Βρετανίας με πράκτορες διαφόρων εθνοτήτων και μόνο έξι από αυτούς που ενεργούσαν με το σύστημα διπλού πράκτορα είχαν γερμανική υπηκοότητα. Η άριστη συνεργασία με την υπηρεσία της SIS την βοήθησε να έχει την πρώτη θέση στο σύστημα του διπλού πράκτορα και στην σύλληψη Γερμανών πρακτόρων που είχαν σταλεί στην Μ. Βρετανία που μετέπειτα αναγκάστηκαν να ενεργούν κατά των γερμανικών μυστικών υπηρεσιών. Μια διαμάχη μεταξύ των προϊσταμένων του τμήματος V της MI5 και του αντίστοιχου της SIS για το μοίρασμα πληροφοριών που αφορούσε το σύστημα διπλών πρακτόρων έδειξε την ανάγκη να υπάρχει στενότερη συνεργασία μεταξύ των δύο υπηρεσιών και από και στο εξής όλες οι πληροφορίες θα κοινοποιούνταν στην επιτροπή 20 που ήταν υπεύθυνη για τους διπλούς πράκτορες. Στις αρχές του 1941 κρίθηκε απαραίτητη η ίδρυση ενός τμήματος με το κωδικό όνομα W Board που θα έκρινε τον τρόπο που θα εξαπατούνταν οι γερμανικές μυστικές υπηρεσίες. Για την σωστή λειτουργία αυτής της υπηρεσίας ήταν απαραίτητη η συνεργασία όλων των υφιστάμενων υπηρεσιών που υπάγονταν στην υπηρεσία ασφαλείας.

Η σωστή λειτουργία του συστήματος διπλού πράκτορα βασιζόταν στο γεγονός ότι δεν επέτρεψαν την γερμανική κατασκοπεία να βρει εναλλακτικούς τρόπους κατασκοπείας. Στρατηγικός στόχος της Μ.Ι.5 ήταν η ανίχνευση και σύλληψη ή εξουδετέρωση ξένων πρακτόρων ιδίως γερμανικής καταγωγής. Η επέκταση του προσωπικού της και των τμημάτων της έγινε με πρόσληψη προσωπικού με ειδικευση στην ανθρώπινη παρακολούθηση, στην συλλογή και ανάλυση πληροφοριών οι οποίες ήταν απαραίτητες για την υποστήριξη στρατιωτικών και άλλων κρίσιμων εγκαταστάσεων και προστασία κρίσιμων υποδομών. Επίσης δημιουργήθηκαν ειδικά τμήματα για την παρακολούθηση Γερμανών κατασκόπων και αντιμετώπιση των εσωτερικών απειλών, με την παράλληλη ενίσχυση της κεντρικής διοίκησης για καλύτερο συντονισμό των επιχειρήσεων. Η γερμανική υπηρεσία πληροφοριών προσπάθησε να προσεταιριστεί την ισπανική πρεσβεία στο Λονδίνο για να διαπράξει πιο εύκολο το έργο της κατασκοπείας, παρόλο αυτά δεν τα κατάφερε στο βαθμό που επιθυμούσε. ⁴³Αν και το σύστημα διπλού πράκτορα δεν χρησιμοποιήθηκε εναντίον της Ρωσίας λόγω της συμμαχίας της με την Μ.

Βρετανία, αργότερα επιχειρήθηκε διείσδυση στο κομμουνιστικό κόμμα της Μ. Βρετανίας. Κατά την διάρκεια του πολέμου αν και κανένας σοβιετικός πράκτορας δεν αποκαλύφθηκε η υπηρεσία ασφαλείας ασχολήθηκε με άλλες υποθέσεις κατασκοπείας όπως αυτή του εθνικού οργανωτή του CPGB. Μια έρευνα των μυστικών βρετανικών υπηρεσιών αποκάλυψε την εμπλοκή εργαζόμενων μελών του βρετανικού κομμουνιστικού κόμματος σε κυβερνητικές υπηρεσίες που ασχολούνταν με την διαχείριση ευαίσθητων πληροφοριών.

Η συνεργασία της Μ.Ι.5 με άλλες υπηρεσίες πληροφοριών όπως η Μ.Ι.6 κρίθηκε απαραίτητη καθώς και η συνεργασία με άλλες συμμαχικές υπηρεσίες για την διεθνή συλλογή πληροφοριών, καθώς και ο συντονισμός με το υπουργείο πολέμου και υπηρεσίες ασφαλείας για την ασφάλεια κρίσιμων στόχων. Παρόλο τις όποιες προσπάθειες επέδειξε η Μ.Ι.5 υπήρχε υποστελέχωση σε μεγάλο βαθμό και περιορισμένη χρηματοδότηση από πλευράς βρετανικής κυβέρνησης παρά τις αυξανόμενες ανάγκες για προσαρμογή σε νέες τεχνολογίες και συνεχώς αυξανόμενες απειλές. Ακόμη ήταν επιτακτική η ανάγκη για κοινοβουλευτική ρύθμιση των νομοθετικών και ηθικών ζητημάτων σχετικά με την παρακολούθηση των πολιτών, της αλληλογραφίας τους και των τηλεγραφικών τους επικοινωνιών.

Η βρετανική κυβέρνηση δεν μπόρεσε να ελέγξει όπως έπρεπε αυτήν την κατάσταση και έριξε την ευθύνη αυτής της κατάστασης στο υπουργείο εξωτερικών της για τους περιορισμούς που τέθηκαν στην έρευνα της ρωσικής πρεσβείας και στην προτεραιότητα των ενεργειών των βρετανικών μυστικών υπηρεσιών εναντίον της Γερμανίας. Κατά την διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου η μέθοδος του διπλού πράκτορα επιταχύνθηκε για να εκπληρωθούν οι στόχοι και οι προτεραιότητες που είχε θέσει η Μ. Βρετανία. Το ποσοστό επιτυχίας του συστήματος του διπλού πράκτορα ήταν το υψηλότερο που είχε ποτέ επιτευχθεί στην ιστορία της κατασκοπίας και της στρατιωτικής εμπλοκής της Μ. Βρετανίας μέχρι το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Μια ενδεχόμενη χρήση του όμως εναντίον της σοβιετικής ένωσης κατά την διάρκεια του ψυχρού πολέμου, θεωρούνταν απίθανο ότι θα επέφερε τα ίδια αποτελέσματα επιτυχίας όπως εκείνα εναντίον των Γερμανών. Στην διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου η Μ.Ι.5 είχε κρίσιμο ρόλο στην ασφάλεια του Ηνωμένου Βασιλείου με την παρακολούθηση ξένων και εσωτερικών απειλών, την χρήση δικτύων πρακτόρων και την ανταλλαγή πληροφοριών με άλλες υπηρεσίες. Με αυτόν τον τρόπο συνέβαλε αποφασιστικά στην προστασία κρίσιμων στρατηγικών στόχων. Οι εμπειρίες που απέκτησε κατά την διάρκεια του πολέμου την καθιέρωσαν ως μια επαγγελματική υπηρεσία εσωτερικής ασφάλειας.

1.5. Η δράση της Μ.Ι.5 σε όλο το φάσμα του Ψυχρού Πολέμου

Η περίοδος του ψυχρού πολέμου χαρακτηρίστηκε από μια έντονη γεωπολιτική ένταση μεταξύ Δύσης και Ανατολικού Μπλοκ κυρίως της Σοβιετικής Ένωσης. Η Μ.Ι.5 ανέλαβε κρίσιμο ρόλο ως μια υπηρεσία εσωτερικής ασφάλειας στην αντιμετώπιση της κατασκοπείας στην πρόληψη της υπονόμευσης και στην προστασία κρίσιμων στόχων και την αποτροπή διείσδυσης σοβιετικών πρακτόρων στο βρετανικό κράτος και τις υποδομές του. Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, η Ευρώπη και όλος ο κόσμος αντιμετώπισαν την αντιπαράθεση μεταξύ Δύσης και Ανατολής με έμφαση στην Σοβιετική απειλή. Η Μ.Ι.5 αναδείχθηκε ως βασικός παράγοντας εξουδετέρωσης εσωτερικών αριστερών απειλών και κομμουνιστικών οργανώσεων που κρίνονταν επικίνδυνες για την δημόσια ασφάλεια. Η κατάταξη πρακτόρων στην υπηρεσία ασφαλείας με το σύστημα διπλού σταυρού μπορεί να την ανέδειξε θετικά μετά το πέρας του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, η εικόνα της όμως δεν ήταν τόσο ξεκάθαρη στα μάτια του κόμματος των εργατικών που κέρδισαν τις βουλευτικές εκλογές του 1945, εξαιτίας της περίφημης επιστολής του Ζινόβιεφ του 1924. Στόχος της Μ.Ι.5 ήταν η ανίχνευση και παρακολούθηση των κινήσεων ξένων πρακτόρων και η προστασία στρατηγικών υποδομών και κυβερνητικών οργανισμών της Μ. Βρετανίας. Η παρακολούθηση Σοβιετικών πρακτόρων κρίθηκε απαραίτητη για την συλλογή πληροφοριών και εξουδετέρωση ξένων δικτύων πρακτόρων καθώς και η αντικατασκοπεία για όφελος της Μ. Βρετανίας.

Ο διορισμός του γενικού διευθυντή της ΜΙ5 από άτομα που δεν προερχόταν από το προσωπικό της υπηρεσίας άφηνε αιχμές για το πόσο αμερόληπτη θα ήταν η επόμενη επιλογή για τη θέση αυτή.⁴⁴ Ο βαθμός εξουσίας που απέδιδε η θέση του γενικού διευθυντή της υπηρεσίας δεν στηριζόταν πάνω σε ένα νομοθετικό πλαίσιο παρά μόνο να μην ξέφευγε εκτός από τα πλαίσια του νόμου. Υπήρχε έντονο το αίσθημα να βρεθεί ένα νομοθετικό πλαίσιο για τις υποκλοπές αλληλογραφίας και να μην αφήνεται η ευθύνη αυτή στον εκάστοτε υπουργό εσωτερικών. Ο πρόεδρος του εργατικού κόμματος και πρωθυπουργός της Μ. Βρετανίας από το 1946 και μετά ζήτησε από τον γενικό διευθυντή της ΜΙ5 να δίνει αποκλειστική αναφορά και μόνο σε αυτόν προνόμιο που διατηρήθηκε μέχρι το 1952.⁴⁵ Αν και από τη χρονολογία αυτή και μετέπειτα ο γενικός διευθυντής έδινε αναφορά αποκλειστικά και μόνο στον υπουργό εσωτερικών η υπηρεσία ασφαλείας είχε την διοικητική ευχέρεια να είναι αυτοτελής και να κρίνει ο εκάστοτε

γενικός διευθυντής ποιες ενέργειες θα επωφελούνταν τη χώρα του αρκεί να μην παίρνουν ανοιχτά θέση υπέρ ή κατά κάποιου πολιτικού φρονήματος.

Το τέλος του πολέμου έφερε περικοπές στο προσωπικό της MI5 αλλά οι ανάγκες του σε προσωπικό αυξήθηκαν πάλι με την έλευση του Ψυχρού Πολέμου και μαζί με αυτό προστέθηκε και η ανάγκη για επιπλέον κτήρια στέγασης στο Λονδίνο.⁴⁶ Η κάλυψη της θέσης του γενικού διευθυντή της υπηρεσίας ασφαλείας από τον Ντικ Γουάιτ έφερε στην υπηρεσία μια σειρά από αναδιοργανώσεις των τμημάτων της υπηρεσίας κερδίζοντας ταυτόχρονα την εκτίμηση, τον σεβασμό και την εμπιστοσύνη από ομολογούς του στον Καναδά και στην Αυστραλία αφήνοντας πολλές θετικές εντυπώσεις από την θητεία του στη θέση αυτή. Πριν από το 1955 όταν και ιδρύθηκε ένα τμήμα εκπαίδευσης, η εκπαίδευση των μελών της υπηρεσίας ασφαλείας δεν ήταν εναρμονισμένη με τις ανάγκες της.

Η υποστελέχωση εξακολουθούσε να υφίσταται καθώς και η ανάγκη της συνεχούς εκπαίδευσης προσωπικού πάνω στη παρακολούθηση των τηλεγραφικών, τηλεφωνικών και τηλεπικοινωνιακών δικτύων. Μια στοιχειώδη εκπαίδευση των νεοκαταγέντων μελών στην υπηρεσία δεν ήταν αρκετή στο να τους εντάξει στο περιβάλλον της, καθώς δεν γινόταν εκτενής εκπαίδευση σε τεχνικές ανάλυσης πληροφοριών και αναφοράς. Η προσαρμογή τους σε νέες τεχνολογίες και μεθόδους κατασκοπείας, καθώς και η ανάλυση κρυπτογραφημένων μηνυμάτων σε συνεργασία με την G.C.H.Q ήταν από τις μεγαλύτερες προκλήσεις που αντιμετώπιζε η M.I.5. Το μεγαλύτερο ποσοστό νεοσυλλέκτων στην υπηρεσία από το 1955 και μετά τοποθετούνταν σε γραφεία που ήταν υπεύθυνα για τον εντοπισμό μελών του κομμουνιστικού κόμματος της Μεγάλης Βρετανίας.⁴⁷ Κατά την διάρκεια του πρώιμου ψυχρού πολέμου η υπηρεσία ήταν επιφορτισμένη να παρακολουθεί την σοβιετική πρεσβεία και το προσωπικό της. Το σύνολο του προσωπικού της υπηρεσίας αυξήθηκε με την αύξηση των επιχειρήσεων εναντίον των σοβιετικών στόχων μέχρι το 1966 φτάνοντας τα 140 άτομα.

Η χρήση της επιστήμης και της τεχνολογίας σε όφελος της υπηρεσίας προχωρούσε με αργά βήματα, μέχρι το έτος 1966 που ιδρύθηκε ένα νέο τμήμα υπεύθυνο να ασχολείται με επιστημονικά ζητήματα. Το μεγαλύτερο ποσοστό των γυναικών στην υπηρεσία απασχολούνταν στο μητρώο αυτής μέχρι το 1976 όταν εισήχθησαν και άντρες. Μέχρι τότε δεν είχαν απασχοληθεί σε κανένα άλλο τομέα της υπηρεσίας πλην της επιτήρησης, όταν ένας νόμος το 1975 εξάλειψε αυτήν την διάκριση.⁴⁸ Η αποστασιοποίηση της υπηρεσίας από το Whitehall ήταν σκόπιμη για να αποφεύγονται πολιτικές παρεμβάσεις, αλλά αυτή η τάση από την άλλη πλευρά την άφηνε πίσω από την εποχή. Η προσπάθεια κάλυψης της θέσης του γενικού διευθυντή της υπηρεσίας από πρόσωπο που δεν είχε

υπηρετήσει σε αυτή τη θέση ξανά στο παρελθόν, έφερε στην επιφάνεια μια διαμάχη ανάμεσα στους πρώην γενικούς διευθυντές της υπηρεσίας και τον πρωθυπουργό Έντουαρντ Χιθ για την καταλληλότητα του προσώπου για τη θέση αυτή το 1972.

Ο τρόπος επιλογής του προσωπικού της υπηρεσίας άλλαξε το έτος 1976, ιδρύθηκε μια νεοσύστατη διεύθυνση εκπαίδευσης, μέχρι τότε ήταν η B Branch(διεύθυνση) υπεύθυνη για την εκπαίδευση καθώς και το ότι εισήχθητε μια εκπαιδευτική περίοδος τεσσάρων εβδομάδων για τα νέα στελέχη.⁴⁹ Ο νόμος περί διακρίσεων φύλου έδωσε το 1975 μια νέα πνοή στην προώθηση των γυναικών να λειτουργούν ως πράκτορες παρόλο που μέχρι τότε πιστευόταν ότι δεν ήταν κατάλληλες για την θέση αυτή. Το Whitehall πίστευε ότι έπρεπε να αλλάξει η διαδικασία πρόσληψης στελεχών για την υπηρεσία ασφαλείας και ότι έπρεπε να συμμετάσχει στις εξετάσεις που όριζε μια επιτροπή για την επιλογή προσώπων για δημόσιες υπηρεσίες, αν και ο γενικός διευθυντής της υπηρεσίας έφερε αντιρρήσεις για τον τρόπο αυτό, προτιμώντας στην πρόσληψη των υποψηφίων βασιζόμενη στις προσωπικές συστάσεις.

Μια έκθεση του λόρδου Croham που κατατέθηκε το καλοκαίρι του 1978 σχετικά με την αλλαγή που έπρεπε να επέλθει στην διαχείριση και πρόσληψη προσωπικού της υπηρεσίας, έθεσε το CSSB ως το κύριο χαρακτηριστικό της διαδικασίας πρόσληψης(παρέχοντας μια ανεξάρτητη επιλογή και αξιολόγηση των υποψηφίων), αλλά η τελική απόφαση για την επιλογή των προσώπων παρέμεινε στην αρμοδιότητα της υπηρεσίας. Η κάλυψη της θέσης του γενικού διευθυντή από ένα καινοτόμο και με όραμα άτομο τον Sir Tony Duff έφερε πολλές και ριζοσπαστικές αλλαγές στην υπηρεσία ασφαλείας με αποκορύφωμα την ίδρυση ενός νέου τμήματος P που ασχολούνταν με την διαχείριση της υπηρεσίας, το προσωπικό της και τις προτεραιότητές της. Η άνοδος της διεθνούς τρομοκρατίας στα μέσα της δεκαετίας του 1980 ανάγκασε το Whitehall να δώσει προτεραιότητα στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Στην διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου η M.I.5 έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην προστασία του εσωτερικού του Ηνωμένου Βασιλείου. Μέσα από την παρακολούθηση των ξένων πρακτόρων που υπονόμευαν το έδαφος της Μ. Βρετανίας και την αντιμετώπιση των εσωτερικών της απειλών η M.I.5 εξασφάλισε την προστασία κρίσιμων υποδομών της Μ. Βρετανίας και ενίσχυσε την εθνική της ασφάλεια.

1.6. Η πορεία της Μ.Ι.5. από τις αρχές της δεκαετίας του 1980 μέχρι και σήμερα

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1980 η Μ.Ι.5 άρχισε να αντιμετωπίζει νέες προκλήσεις σε ένα διεθνές περιβάλλον που χαρακτηριζόταν από την κατάρρευση του Συμφώνου της Βαρσοβίας με ταυτόχρονη άνοδο της τρομοκρατίας και την ανάπτυξη νέων ψηφιακών τεχνολογιών. Η κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης έφερε την Μ.Ι.5 αντιμέτωπη με αυξημένη επικινδυνότητα από διεθνείς τρομοκρατικές οργανώσεις και νέες μορφές εγκληματικότητας, όπως είναι το κυβερνών έγκλημα και η διεθνής διασυνοριακή εγκληματικότητα. Ο μετασχηματισμός των παραδοσιακών κατασκοπευτικών της απειλών την έφερε αντιμέτωπη με νέες προκλήσεις όπως είναι η αντιμετώπιση τρομοκρατικών οργανώσεων και εξτρεμιστικών ομάδων. Η υπηρεσία ασφαλείας άρχισε να γίνεται μια πιο εξωστρεφής οργάνωση και να έχει πιο στενές επαφές με το Whitehall που την της έδειχνε μεγαλύτερη εμπιστοσύνη πλέον. Μια πρωτοβουλία ενός αξιωματικού του Πάτρικ Γουόκερ έκανε την υπηρεσία ασφαλείας να είναι επιχειρησιακά έτοιμη όλο το 24ωρο για την αντιμετώπιση τρομοκρατικών επεισοδίων και επιπλέον στελέχη της υπηρεσίας λάμβαναν μέρος σε συζητήσεις και σε επιτροπές του Whitehall εκφράζοντας ανοιχτά τις απόψεις τους για αντιτρομοκρατικές επιχειρήσεις.

Η προστασία κρίσιμων υποδομών της από εσωτερικές απειλές ανέδειξαν την ανάγκη αναβάθμισης τεχνικών υποδομών και επαγγελματικής εκπαίδευσης προσωπικού.⁵⁰ Η κ. Θάτσερ ως πρωθυπουργός της Μ. Βρετανίας θέσπισε τον Νοέμβριο του 1987 έναν διαμεσολαβητή για τα μέλη των υπηρεσιών πληροφοριών ο οποίος θα ασχολούνταν με τους προβληματισμούς των μελών σχετικά με το έργο που στο μέλλον από άτομα που ήταν δυσαρεστημένα σχετικά με θέματα της υπηρεσίας τους. Η πτώση του σοβιετικού μπλοκ και της σοβιετικής ένωσης στα τέλη της δεκαετίας του 1980 διαμόρφωσαν την νοοτροπία της υπηρεσίας ασφαλείας προς μια αντιτρομοκρατική υπηρεσία παρά αντικατασκοπευτική. Μια επίθεση κατά της πρωθυπουργικής κατοικίας στις 07/02/1991 ανέδειξε την ανάγκη για την υπηρεσία ασφαλείας να αναλάβει αποκλειστικά την αντιμετώπιση της ρεπουμπλικανικής τρομοκρατίας.

Αυτή η ανάληψη αποκλειστικής αντιμετώπισης της ιρλανδέζικης τρομοκρατίας έγινε στις 30/04/1992, χωρίς να χάσει η μητροπολιτική αστυνομία το δικαίωμα στην επιβολή του νόμου κατά της τρομοκρατίας.⁵¹ Η μετεγκατάσταση της υπηρεσίας ασφαλείας σε ένα ενιαίο κτήριο τον Νοέμβριο του 1994 άλλαξε το προφίλ

της στο πλαίσιο ενός γενικευμένου μετασχηματισμού σε σχέση με την δεκαετία μετά τον Ψυχρό πόλεμο που ήταν η κύρια ενασχόλησή της. Οι νέες αναδυόμενες απειλές στον διεθνή ορίζοντα, ανάδειξαν την ανάγκη να διαμορφωθεί μια διαφορετική στρατηγική από ότι ήταν μέχρι τώρα, παρόλο που βρήκε μικρό ποσοστό υποστηρικτών μέσα στην υπηρεσία. Μια πρόταση για συγχώνευση με την S.I.S. δεν βρήκε πρόσφορο έδαφος καμία από τις δύο πλευρές. Η δεκαετία του 1990 τελείωσε με πολύ καλά αποτελέσματα για την M.I.5 σχετικά με τον υλικό εξοπλισμό της και τις νέες απαιτήσεις της καθιστώντας την πιο αποτελεσματική και ικανή από ότι ήταν στην αρχή.⁵² Ο πόλεμος της Ρωσίας με το Αφγανιστάν το 1980 έδωσε ώθηση στην δημιουργία από τον Οσάμα Μπιν Λάντεν της τρομοκρατικής οργάνωσης Αλ Κάϊντα.

Αν και πήρε μέρος σε μια τρομοκρατική επίθεση το 1993, η υπηρεσία ασφαλείας δεν ασχολήθηκε σοβαρά, μόνο δύο χρόνια αργότερα, όταν το όνομά του άρχισε να εμφανίζεται στο σύνολο των ισλαμικών κρατών. Μια συνεργασία της υπηρεσίας ασφαλείας με όμορές της ευρωπαϊκές έδειξε ότι ο Μπιν Λάντεν χρηματοδοτούσε μεν ισλαμιστές σε όλο τον κόσμο αλλά δεν συμμετείχε ο ίδιος σε τρομοκρατικές επιθέσεις. Δύο μεγάλες πολύνεκρες τρομοκρατικές επιθέσεις που πραγματοποίησε η Αλ Κάϊντα τον Αύγουστο του 1998 στο Ναϊρόμπι της Κένυας εναντίον αμερικανικών στόχων, έδωσε την ευκαιρία στην υπηρεσία ασφαλείας να ανακαλύψει ότι η διεθνής τρομοκρατία δεν προερχόταν από κρατική χορηγία αλλά από την ισλαμική τρομοκρατία. Ο ετήσιος απολογισμός της υπηρεσίας ασφαλείας κατά το έτος 1998-1999 έδειξε ότι υπήρχε αυξημένος κίνδυνος για ευρείες τρομοκρατικές επιθέσεις κατά αμερικανικών στόχων και του Ηνωμένου Βασιλείου σε όλη την υφήλιο και με τη σειρά τους οι Η.Π.Α. και η Μ. Βρετανία πήραν μέτρα για την αποτροπή τους.⁵³ Από το έτος 1995 είχε τεθεί από την υπηρεσία ασφαλείας ένα στέλεχος για την παρακολούθηση των Βρετανών μουσουλμάνων που ήταν ύποπτοι για εμπλοκή με την ισλαμική τρομοκρατία και τον τρόπο παρεμπόδισης ενασχόλησης με αυτήν.

Οι επιθέσεις της 11^{ης} Σεπτεμβρίου στις Η.Π.Α. αιφνιδίασε την υπηρεσία ασφαλείας και τις όμορες δυτικές υπηρεσίες πληροφοριών, παρά τις προσπάθειές της για αποτροπή οποιαδήποτε τρομοκρατικής επίθεσης. Ο πρωθυπουργός της Μ. Βρετανίας διανύοντας ήδη την δεύτερη θητεία του άρχισε να βλέπει με διαφορετική οπτική γωνία την υπηρεσία ασφαλείας φέρνοντάς την πιο κοντά στο πολιτικό προσκήνιο και να έχει πιο στενές σχέσεις με τον γενικό διευθυντή της. Όσο καιρό παρέμεινε ο Τόνυ Μπλερ στην πρωθυπουργία της Μ. Βρετανίας η υπηρεσία ασφαλείας λάμβανε πολύ μεγαλύτερη χρηματοδότηση και ευαρέσκεις από τον πρωθυπουργό και τα μέλη της

κυβέρνησης, επειδή μπόρεσε να ασχοληθεί σοβαρά με την τρομοκρατία. Μετά τα γεγονότα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου η Μ.Ι.5 κατάφερε πιο πολλά επιτεύγματα στον τομέα της αντικατασκοπείας παρά στο να καταπολεμήσει την τρομοκρατία που την απασχολούσε πιο πολύ.⁵⁴ Η στροφή της υπηρεσίας ασφαλείας από την αντικατασκοπεία προς την καταπολέμηση της διεθνούς τρομοκρατίας, κόστισε το αντικατασκοπευτικό της έργο και κάποιες δραστηριότητές της σε κάποιες χώρες που δεν ήταν υψηλής προτεραιότητας ανεστάλησαν.

Η ισλαμική τρομοκρατία φαινόταν να είναι ακόμη μακριά από το έδαφος της Μ. Βρετανίας. Από το 2003 και μετά αποκαλύφθηκαν στοιχεία, μετά από μια αντιτρομοκρατική επιχείρηση με το όνομα CREVICE που αφορούσαν χτυπήματα εναντίον βρετανικών στόχων από ισλαμιστές που ζούσαν και διέμεναν στο Ην. Βασ. και επισκέπτονταν το Πακιστάν για να εκπαιδευτούν πάνω σε όπλα και εκρηκτικά. Η έρευνα αποκάλυψε ότι στις αρχές του 2004 οι τρομοκράτες ήταν έτοιμοι για δράση και το σχέδιό τους περιλάμβανε επιθέσεις εναντίον νυχτερινών κέντρων, παμπ και εμπορικών καταστημάτων με σκοπό τις μαζικές απώλειες. Αν και οι βασικοί ύποπτοι συνελήφθησαν και δικάστηκαν η αυξανόμενη απειλή της ισλαμικής τρομοκρατίας, ανάγκασε την υπηρεσία ασφαλείας να αλλάξει τον τρόπο που συλλέγει και αξιολογεί τις πληροφορίες.

Η ίδρυση περιφερειακών γραφείων στο έδαφος του Ην. Βασ. σε συνεργασία με την τοπική αστυνομία όπως επίσης και η ίδρυση ενός κοινού κέντρου ανάλυσης τρομοκρατίας, έφερε οφέλη στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Μια ακόμη αλλαγή στον πόλεμο κατά της τρομοκρατίας ήταν η ίδρυση του δια τμηματικού κέντρου προστασίας της εθνικής υποδομής που προέκυψε από την συγχώνευση του εθνικού κέντρου συντονισμού ασφάλειας υποδομών και του κέντρου συμβούλων εθνικής ασφάλειας και ήταν επιφορτισμένο με την διατήρηση της ασφάλειας των βασικών υπηρεσιών του Ην. Βασ. Η στενότερη συνεργασία μεταξύ τοπικής αστυνομίας και της ΜΙ5 απέφερε καλύτερα αποτελέσματα στην καταπολέμηση της ισλαμικής τρομοκρατίας μετά τα τρομοκρατικά χτυπήματα στα μέσα μαζικής μεταφοράς τον Ιούλιο του 2005 στο Λονδίνο. Μετά την λήξη του Ψυχρού πολέμου έως και σήμερα η Μ.Ι.5 έχει εξελιχθεί σε μια υπηρεσία σύγχρονη, με έντονο δείκτη επαγγελματισμού για την αντιμετώπιση τρομοκρατικών οργανώσεων και προστασία κρίσιμων υποδομών. Η συνεργασία της με άλλες υπηρεσίες πληροφοριών και με την χρήση προηγμένων τεχνολογιών την καθιστά ικανή να συνεχίζει την διασφάλιση της εθνικής ασφάλειας της Μ. Βρετανίας προσαρμοζόμενη στα συνεχώς μεταβαλλόμενα διεθνή γίνεσθαι.

1. Jeffery, K. (2010). *MI6: The History of the Secret Intelligence Service 1909–1949*. London: Bloomsbury. Σελ. 51
2. Andrew, C. (2009). *The Defense of the Realm: The Authorized History of MI5*. London: Penguin. Σελ. 69
3. Aldrich, R. (2001). *The Hidden Hand: Britain, America and Cold War Secret Intelligence*. London: John Murray. Σελ.38
4. Knight, P. (2005). *The Intelligence War in Europe 1939–1989*. London: HarperCollins. Σελ. 45
5. <https://www-Britannica-com.translate.google.com/topic/MI5>
6. Jeffery, K. (2010). *MI6: The History of the Secret Intelligence Service 1909–1949*. London: Bloomsbury. Σελ. 59
7. Andrew, C. (2009). *The Defense of the Realm: The Authorized History of MI5*. London: Penguin. Σελ. 75
8. Aldrich, R. (2001). *The Hidden Hand: Britain, America and Cold War Secret Intelligence*. London: John Murray. Σελ. 44
9. Knight, P. (2005). *The Intelligence War in Europe 1939–1989*. London: HarperCollins. Σελ. 56
10. Porter, B. (1989). *Plenty of Intelligence: The Birth of the British Secret Service*. Oxford: Oxford University Press. Σελ. 61
11. Smith, M. (2011). *British Intelligence in the Interwar and Cold War Periods*. London: Routledge. Σελ. 25
12. Porter, B. (1989). *Plenty of Intelligence: The Birth of the British Secret Service*. Oxford: Oxford University Press. Σελ. 32
13. Hinsley, F.H. et al. (1993). *British Intelligence in the Second World War*. Cambridge: Cambridge University Press. Σελ. 39
14. Foot, M.R.D. (2004). *SOE in the Far East*. London: HMSO. Σελ. 46
15. Hughes-Wilson, J. (2016). *The Secret World: A History of Intelligence*. London: Penguin. Σελ. 50
16. Andrew, C. & Green, A. (2014). *Secret Intelligence: A Century of British Spies*. London: Penguin. Σελ. 65
17. Andrew, C. & Green, A. (2014). *Secret Intelligence: A Century of British Spies*. London: Penguin. Σελ. 83
18. Hughes-Wilson, J. (2016). *The Secret World: A History of Intelligence*. London: Penguin. Σελ. 55

19. Knight, P. (2005). *The Intelligence War in Europe 1939–1989*. London: HarperCollins. Σελ. 68
20. Porter, B. (1989). *Plenty of Intelligence: The Birth of the British Secret Service*. Oxford: Oxford University Press. Σελ. 35
21. Smith, M. (2011). *British Intelligence in the Interwar and Cold War Periods*. London: Routledge. Σελ. 36
22. Jeffery, K. (2010). *MI6: The History of the Secret Intelligence Service 1909–1949*. London: Bloomsbury. Σελ. 64
23. Andrew, C. (2009). *The Defense of the Realm: The Authorized History of MI5*. London: Penguin. Σελ. 90
24. Hinsley, F.H. et al. (1993). *British Intelligence in the Second World War*. Cambridge: Cambridge University Press. Σελ. 47
25. Foot, M.R.D. (2004). *SOE in the Far East*. London: HMSO. Σελ. 55
26. Hinsley, F.H. et al. (1993). *British Intelligence in the Second World War*. Cambridge: Cambridge University Press. Σελ. 66
27. Andrew, C. & Green, A. (2014). *Secret Intelligence: A Century of British Spies*. London: Penguin. Σελ. 72
28. Hughes-Wilson, J. (2016). *The Secret World: A History of Intelligence*. London: Penguin. Σελ. 56
29. Andrew, C. (2009). *The Defense of the Realm: The Authorized History of MI5*. London: Penguin. Σελ. 94
30. Aldrich, R. (2001). *The Hidden Hand: Britain, America and Cold War Secret Intelligence*. London: John Murray. Σελ. 47
31. Porter, B. (1989). *Plenty of Intelligence: The Birth of the British Secret Service*. Oxford: Oxford University Press. Σελ. 41
32. Jeffery, K. (2010). *MI6: The History of the Secret Intelligence Service 1909–1949*. London: Bloomsbury. Σελ. 83
33. Jeffery, K. (2010). *MI6: The History of the Secret Intelligence Service 1909–1949*. London: Bloomsbury. Σελ. 85
34. Hinsley, F.H. et al. (1993). *British Intelligence in the Second World War*. Cambridge: Cambridge University Press. Σελ. 76
35. Knight, P. (2005). *The Intelligence War in Europe 1939–1989*. London: HarperCollins. Σελ. 86

36. Smith, M. (2011). *British Intelligence in the Interwar and Cold War Periods*. London: Routledge. Σελ. 44
37. Foot, M.R.D. (2004). *SOE in the Far East*. London: HMSO. Σελ. 69
38. Smith, M. (2011). *British Intelligence in the Interwar and Cold War Periods*. London: Routledge. Σελ. 49
39. Andrew, C. & Green, A. (2014). *Secret Intelligence: A Century of British Spies*. London: Penguin. Σελ. 76
40. Porter, B. (1989). *Plenty of Intelligence: The Birth of the British Secret Service*. Oxford: Oxford University Press. Σελ. 47
41. Hughes-Wilson, J. (2016). *The Secret World: A History of Intelligence*. London: Penguin. Σελ. 61
42. Knight, P. (2005). *The Intelligence War in Europe 1939–1989*. London: HarperCollins. Σελ. 96
43. Foot, M.R.D. (2004). *SOE in the Far East*. London: HMSO. Σελ. 77
44. Jeffery, K. (2010). *MI6: The History of the Secret Intelligence Service 1909–1949*. London: Bloomsbury. Σελ. 100
45. Andrew, C. (2009). *The Defense of the Realm: The Authorized History of MI5*. London: Penguin. Σελ. 102
46. Hinsley, F.H. et al. (1993). *British Intelligence in the Second World War*. Cambridge: Cambridge University Press. Σελ. 82
47. Aldrich, R. (2001). *The Hidden Hand: Britain, America and Cold War Secret Intelligence*. London: John Murray. Σελ. 54
48. Knight, P. (2005). *The Intelligence War in Europe 1939–1989*. London: HarperCollins. Σελ. 103
49. Hughes-Wilson, J. (2016). *The Secret World: A History of Intelligence*. London: Penguin. Σελ. 75
50. Aldrich, R. (2001). *The Hidden Hand: Britain, America and Cold War Secret Intelligence*. London: John Murray. Σελ. 67
51. Foot, M.R.D. (2004). *SOE in the Far East*. London: HMSO. Σελ. 89
52. Porter, B. (1989). *Plenty of Intelligence: The Birth of the British Secret Service*. Oxford: Oxford University Press. Σελ. 68
53. Smith, M. (2011). *British Intelligence in the Interwar and Cold War Periods*. London: Routledge. Σελ. 70

54. Andrew, C. & Green, A. (2014). *Secret Intelligence: A Century of British Spies*. London: Penguin. Σελ. 91

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2:

Η γέννηση και η ανεξαρτητοποίηση της Μυστικής Υπηρεσίας Πληροφοριών

Μία από τις πιο αναγνωρισμένες και επιτυχημένες υπηρεσίες συλλογής πληροφοριών παγκοσμίως είναι η Μυστική Υπηρεσία Πληροφοριών του Ηνωμένου Βασιλείου κοινώς γνωστή και ως M.I.6 (Στρατιωτική Υπηρεσία Πληροφοριών, Τμήμα 6) είναι η υπηρεσία πληροφοριών που ασχολείται με θέματα εξωτερικού του Ηνωμένου Βασιλείου, όπως με την συλλογή και ανάλυση πληροφοριών σχετικά με θέματα τρομοκρατίας. Η ίδρυσή της από ένα απλό και ανεπίσημο γραφείο πληροφοριών(τμήμα εξωτερικών υποθέσεων του Γραφείου Μυστικών Υπηρεσιών) στις αρχές του 20^{ου} αιώνα την ανέδειξε σε έναν διεθνή οργανισμό παγκόσμιας δράσης και εμβέλειας. ¹Οι επεκτατικές βλέψεις της γερμανικής αυτοκρατορίας στις αρχές του 20^{ου} αιώνα(έτος 1909) άρχισαν να ανησυχούνε την κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου. Το έτος 1903 συνελήφθησαν πράκτορες της Γερμανικής Αυτοκρατορίας να προσπαθούν να συλλέξουν πληροφορίες σχετικά με την υποδομή ναυτικών εγκαταστάσεων στο έδαφος του Ηνωμένου Βασιλείου. Αν και αυτή η υπόθεση θεωρήθηκε περισσότερο ως υπερβολική λειτούργησε καταλυτικά πείθοντας την βρετανική κυβέρνηση ότι η χώρα χρειαζόταν μια οργανωμένη και ανεξάρτητη υπηρεσία εξωτερικών πληροφοριών να επεξεργαστεί το ζήτημα και τον Ιούλιο του 1909 ιδρύθηκε το Γραφείο των Μυστικών Υπηρεσιών. ²Αν και στην αρχή ήταν ενιαία υπηρεσία(Secret Service Bureau) πολύ σύντομα διαχωρίστηκε σε δύο τομείς(Εσωτερική ασφάλεια ύστερα M.I.5 και Εξωτερική Συλλογή Πληροφοριών μετά M.I.6) έναν που αφορούσε τη δράση του εντός του εδάφους της Μ. Βρετανίας και ένα εκτός του εδάφους της.

Ο πρώτος αρχηγός της M.I.6 ήταν ένας πρώην αξιωματικός του βρετανικού πολεμικού ναυτικού εν ονόματι Sir Mansfield Cumming γνωστός με το κωδικό όνομα "C". Αν και στην αρχή ήταν σε κοινό γραφείο η στέγαση των δύο τμημάτων αργότερα ο Κάμινγκ αποφάσισε να στεγαστεί το δικό του τμήμα σε ξεχωριστό κτίριο τον Ιανουάριο του 1910. Αυτός ο διαχωρισμός προέκυψε από το γεγονός ότι η Μυστική Υπηρεσία Πληροφοριών ήθελε να έχει εξειδικευμένη άποψη σχετικά με την ναυτική ισχύ της Γερμανικής Αυτοκρατορίας και εξωτερικής κατασκοπείας αντίστοιχα. Αργότερα το 1911 βρήκε καινούρια στέγη κοντά στο γραφείο πολέμου έχοντας περισσότερο χώρο για τις αυξανόμενες ανάγκες της υπηρεσίας ένεκα του επερχόμενου Α Παγκοσμίου Πολέμου. Ο πρώτος διευθυντής της M.I.6 ο απόστρατος λοχαγός του βρετανικού πολεμικού ναυτικού Sir Mansfield Cumming υπέγραφε την καθημερινή του αλληλογραφία με πράσινη μελάνι και το σύμβολο "C" έμεινε σαν τελετουργικό σύμβολο και καθιερώθηκε μέχρι και σήμερα

οι διευθυντές αυτής της υπηρεσίας να υπογράφουν με αυτό το σύμβολο για να διατηρείται η ανωνυμία τους. ³Ο ίδιος ο Cumming χρησιμοποίησε για πρώτη φορά καινοτόμους πρακτικές όπως ανάπτυξη τεχνικών παρακολούθησης, άρχισε να χρησιμοποιεί κρυπτογραφημένες επικοινωνίες, εφάρμοσε το σύστημα εχεμύθειας και ανέπτυξε ένας εκτενές δίκτυο πρακτόρων σε όλη την Ευρώπη.

Στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο η υπηρεσία δημιούργησε ένα δίκτυο συλλογής πληροφοριών σε εχθρικό και ουδέτερο έδαφος παρότι δεν ήταν εύκολη η συνεργασία με τις ένοπλες δυνάμεις και μη δυνατή η δημιουργία δικτύου πρακτόρων μέσα στο έδαφος της Γερμανίας. Οι όποιες επιτυχίες της προέκυψαν στην διάσωση πρακτόρων και αμάχων οφείλονταν σε στρατιωτικές πληροφορίες που συλλέχθηκαν μέσω δικτύων πρακτόρων σε ουδέτερες και κατεχόμενες χώρες. ⁴Στην διάρκεια του μεσοπολέμου η Μ.Ι.6 ενισχύθηκε σαν υπηρεσία με την ίδρυση νέων γραφείων και στρατολόγηση νέων πρακτόρων ακόμη και για περιστασιακή χρήση τους για την κάλυψη των νέων επιχειρησιακών αναγκών της. Στον μεσοπόλεμο η Στρατιωτική Υπηρεσία Πληροφοριών έδωσε έμφαση στο να μπορέσει να διεισδύσει στο έδαφος της Σοβιετικής Ένωσης και ιδιαίτερα στην αντιμετώπιση του κομμουνισμού, στον εντοπισμό των πηγών δημιουργίας του φασισμού(η άνοδος στην εξουσία της Γερμανίας του Χίτλερ στην δεκαετία του 1930) και στην ανάπτυξη συνεργασιών με φίλια κράτη.

Κατά την διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου η Μ.Ι.6 συνεργάστηκε πολλές φορές με αντίστοιχες σε αυτήν υπηρεσίες πληροφοριών των Η.Π.Α που καθόρισαν σε μεγάλο βαθμό την έκβαση του πολέμου. ⁵Κάποιες νέες τακτικές όπως η κρυπτανάλυση και το σύστημα διπλής διασταύρωσης στοιχείων ήταν κάποιες από τις καινούριες τεχνικές και μεθόδους που εισήγαγε η Μ.Ι.6 και έφεραν σημαντικά επιτεύγματα στην νίκη κατά του φασισμού. Στον Ψυχρό πόλεμο η Μ.Ι.6 έστρεψε την προσοχή της προς την άνοδο της Σοβιετικής ένωσης και η άριστη συνεργασία με τις μυστικές υπηρεσίες πληροφοριών των Η.Π.Α αποτέλεσαν έναν νέο άξονα στο δυτικό δίκτυο πληροφοριών. Στην σύγχρονη εποχή η Μ.Ι.6 καλείται να αντιμετωπίσει ένα ευρύ φάσμα προκλήσεων όπως είναι η διεθνή τρομοκρατία και ιδιαίτερα η ισλαμική, διάφορες κυβερνοαπειλές, οργανωμένα εγκληματικά δίκτυα που προσπαθούν να εδραιωθούν στο έδαφος του Ηνωμένου Βασιλείου και νέες μορφές υβριδικού πολέμου. Η Μ.Ι.6 ξεκίνησε από το μηδέν σαν ένα απλό γραφείο ερευνών και εξελίχθηκε σε ένα παγκόσμιο εύρους οργανισμό συλλογής πληροφοριών.

2.1.

Το ξεκίνημα της Στρατιωτικής Υπηρεσίας Πληροφοριών πριν την έναρξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου

Πριν την έναρξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου το Ηνωμένο Βασίλειο είχε ανάγκη από ένα οργανωμένο και διαδομένο δίκτυο συλλογής, επεξεργασίας, και αξιολόγησης πληροφοριών για την κάλυψή τόσο των διπλωματικών όσο και των στρατιωτικών αναγκών του. Η οργανωμένη ανάπτυξη μυστικών υπηρεσιών πληροφοριών για στρατιωτική χρήση ήταν απαραίτητος λίθος για την διαμόρφωση της βρετανικής εξωτερικής πολιτικής τόσο στα τέλη όσο και στις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Η άνοδος και η ενίσχυση του πολεμικού ναυτικού της Γερμανικής αυτοκρατορίας ήταν ένας από τους κύριους λόγους που ώθησαν το Ηνωμένο Βασίλειο να αρχίσει να δημιουργεί πιο οργανωμένους μηχανισμούς αναζήτησης πληροφοριών για στρατιωτική χρήση. Το έτος 1909 ιδρύθηκε κάτω από αυτές τις συνθήκες το Secret Service Bureau το οποίο αργότερα διασπάστηκε σε M.I.5 που αφορούσαν θέματα στρατιωτικής φύσεως στο εσωτερικό του Ηνωμένου Βασιλείου και σε M.I.6 που αφορούσαν πληροφορίες στρατιωτικής φύσεως στο εξωτερικό του Ηνωμένου Βασιλείου.

Όσον αφορά την M.I.6 (Στρατιωτική Υπηρεσία Πληροφοριών) η δημιουργία της ήταν αποτέλεσμα της επιρροής που ασκούσε το ναυαρχείο και το γραφείο πολέμου για τον έλεγχο των στρατιωτικών πληροφοριών του Ηνωμένου Βασιλείου στο εξωτερικό και με έμφαση στις δραστηριότητες του γερμανικού πολεμικού ναυτικού. Αυτός ο διαχωρισμός επισημοποιήθηκε πριν την έναρξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου.⁶ Οι πρώτοι πιο διαδεδομένοι μέθοδοι συλλογής πληροφοριών ήταν η εγκαθίδρυση μόνιμων στρατιωτικών ακολούθων σε χώρες ενδιαφέροντος όπως η Γερμανία, η Γαλλία και η Ρωσία, η χαρτογράφηση πιθανών θεάτρων μελλοντικών επιχειρήσεων και η παρακολούθηση των σιδηροδρομικών δικτύων που θα μετέφεραν στρατιωτικό προσωπικό και πολεμοφόδια σε περίπτωση πολεμικής σύρραξης. Η υποκλοπή τηλεγραφικών σημειωμάτων, όπως και η χρήση πολιτών σε καθήκοντα παρακολούθησης για λογαριασμό της υπηρεσίας ήταν μέθοδοι σε πρωτόγονη κατάσταση ακόμη και για την εποχή εκείνη αποτέλεσαν όμως την θεμέλιο λίθο για την δημιουργία ενός από τα πιο διαδεδομένα δίκτυα παρακολούθησης πληροφοριών στην περίοδο του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

⁷Η δημιουργία των πρώιμων υπηρεσιών πληροφοριών δεν ήταν κάποια ξαφνική εξέλιξη για το Ηνωμένο Βασίλειο αλλά μια διαδικασία που είχε ρίζες από την αυξανόμενη πολιτική αστάθεια στο έδαφος της Ευρώπης μετέπειτα από τον πόλεμο των

Μπόερ(1899-1902) και μια σειρά συγκρούσεων σε αποικιακές χώρες μέχρι και την στρατιωτική άνοδο και απειλή της Γερμανικής Αυτοκρατορίας. Το Ηνωμένο Βασίλειο την παραμονή του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου είχε έναν μηχανισμό συλλογής πληροφοριών ακόμη ατελή, πλην όμως είχε μια σωστή οργάνωση και σταθερότητα στοιχεία που ήταν καθοριστικά για την μετέπειτα εξέλιξη και ανάπτυξή του σε έναν από τους πιο σημαντικούς οργανισμούς που έπαιξαν σημαντικό ρόλο σε όλες τις κρίσεις που αφορούσαν το Ηνωμένο Βασίλειο τον 20^ο αιώνα.

2.2.

Το ξεκίνημα της στρατιωτικής της Στρατιωτικής Υπηρεσίας Πληροφοριών στον Α Παγκόσμιο Πόλεμο

Με την έναρξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου ζητήθηκε από την Μ.Ι.6 υπηρεσία πληροφοριών που μετρούσε μόλις πέντε χρόνια από την ημέρα ιδρύσεώς της να συλλέξει στρατιωτικές πληροφορίες από φίλια και ουδέτερα ευρωπαϊκά κράτη να διεισδύσει σε ουδέτερες και εχθρικές χώρες για να αποσπάσει κρίσιμες πληροφορίες και να υποστηρίξει στρατιωτικές και κυρίως ναυτικές επιχειρήσεις του Ηνωμένου Βασιλείου. Ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος διαμόρφωσε σε μεγάλο βαθμό τον τρόπο δράσης και την νοοτροπία της Στρατιωτικής Υπηρεσίας Πληροφοριών. Η Μ.Ι.6 ιδρύθηκε από τον διαχωρισμό του Secret Service Bureau σε Μ.Ι.5 και σε Μ.Ι.6 συγκεκριμένα για την δεύτερη για να αντιμετωπίσει την αυξανόμενη γερμανική επεκτατική πολιτική και να εποπτεύει τις κινήσεις του γερμανικού πολεμικού ναυτικού. ⁸Η προπολεμική της προετοιμασία την επέτρεψε να αποκτήσει επαγγελματισμό να εκπαιδεύσει τα στελέχη της μέσα σε μια κουλτούρα εχεμύθειας και συγκροτημένης πειθαρχίας προσόντα που αποτέλεσαν την βάση για να μπορέσει να επιχειρεί αποτελεσματικά στην φάση των επιχειρήσεων.

Το προσωπικό επιλεγόταν με αυστηρά κριτήρια με έμφαση την μυστικότητα και την ικανότητα διείσδυσης μέσα σε εχθρικό έδαφος με σκοπό την απόσπαση πληροφοριών. ⁹Ο μεγαλύτερος όγκος της πληροφοριών προήρθε από δίκτυα πρακτόρων που είχαν εγκατασταθεί μέσα σε ουδέτερες χώρες. Ο κάθε πληροφοριοδότης έπαιρνε τις όποιες πληροφορίες μπορούσε να αποσπάσει σε κρυπτογραφημένη μορφή και ύστερα τις συγκέντρωναν όλες μαζί και αποστέλλονταν στα κεντρικά γραφεία της Μ.Ι.6.

Υπήρξε μεγάλη αξιοποίηση οποιαδήποτε ανθρώπινου δυναμικού όπως συνεργάτες σε ουδέτερες χώρες οι οποίοι διατηρούσαν φίλιες σχέσεις με το Ηνωμένο Βασίλειο, στρατιωτικούς ακολούθους καθώς και μέλη εμπορικών και οικονομικών κοινοτήτων οι οποίοι μπορούσαν να τους δώσουν πληροφορίες οι οποίες θα βοηθούσαν τις βρετανικές ένοπλες δυνάμεις στα πεδία επιχειρήσεων.¹⁰ Κατά την διάρκεια του πολέμου η Μ.Ι.6 ανέπτυξε δίκτυα κατασκόπων και πληροφοριοδοτών σε ουδέτερες και εχθρικές χώρες με σκοπό την απόσπαση πληροφοριών που αφορούσαν στρατιωτικά και βιομηχανικά κέντρα των χωρών των κεντρικών δυνάμεων. Η Στρατιωτική Υπηρεσία Πληροφοριών είχε στενή συνεργασία με το ναυαρχείο του Ηνωμένου Βασιλείου η οποία αφορούσε την παρακολούθηση των κινήσεων του γερμανικού πολεμικού ναυτικού σε ουδέτερες χώρες και προσπαθούσε να σαμποτάρει την όποια δραστηριότητά τους.

Αυτή η σημαντική συνεργασία προσέφερε ασφάλεια στις βρετανικές θαλάσσιες γραμμές από το γερμανικό πολεμικό ναυτικό και μια μεγάλη αξιοποίηση των πληροφοριών οι οποίες συλλέχθηκαν για την εκστρατεία κατά της γερμανικής αυτοκρατορίας. Η Μ.Ι.6 ανέπτυξε προηγμένες τεχνικές παρακολούθησης και προσπάθησε να αναπτύξει και τεχνικές αποκρυπτογράφησης μηνυμάτων που αντάλλασσαν μεταξύ τους οι χώρες των Κεντρικών Δυνάμεων. Οι κωδικοποιημένες εκθέσεις, το ταχυδρομείο με ανταλλαγή κρυπτογραφημένων μηνυμάτων, η χρήση μη ανεπτυγμένων μεθόδων ηλεκτρονικής παρακολούθησης, τα δίκτυα πρακτόρων και οι τεχνικές υποκλοπής ταχυδρομείου και αλληλογραφίας του εχθρού αποτέλεσαν τα θεμέλια για την εξέλιξη και ανάπτυξη από ένα απλό γραφείο ερευνών σε μία επαγγελματική υπηρεσία απόσπασης πληροφοριών.¹¹ Αν και είχε θέσει καλά τα θεμέλια για να εξελιχθεί σε μία άκρως επαγγελματική υπηρεσία πληροφοριών εντούτοις η αδυναμία της να εγκαταστήσει δίκτυο πρακτόρων μέσα στην εχθρική Γερμανία μετρίασε πολύ την απόδοσή της και την αποτελεσματικότητά της στην συλλογή πληροφοριών.

Η υποστελέχωση της υπηρεσίας η έλλειψη συντονισμού με το γραφείο πολέμου και το ναυαρχείο για την αξιοποίηση κρίσιμων πληροφοριών και η έλλειψη κονδυλίων για την χρηματοδότησή της την έφερε αντιμέτωπη με σοβαρά προβλήματα τα οποία επηρέασαν σε μεγάλο βαθμό την αξιοπιστία και την εκμετάλλευση των όποιων πληροφοριών αποσπούσαν. Συμπερασματικά η Μ.Ι.6 παρά τα όποια προβλήματα αντιμετώπισε συνέβαλε αποφασιστικά στην έκβαση του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου και έθεσε τα θεμέλια για μια μελλοντική της αναβάθμιση σε μια υπηρεσία παγκόσμιας εμβέλειας με τις επιτυχίες της οι οποίες αντιστάθμισαν τις όποιες αδυναμίες αντιμετώπισε κατά την διάρκεια του πολέμου.

2.3.

Η δράση της Στρατιωτικής Υπηρεσίας Πληροφοριών κατά την διάρκεια του Μεσοπολέμου

Η λήξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου και το πέρασμα στην περίοδο του μεσοπολέμου βρήκε την Μ.Ι.6 αντιμέτωπη με νέες προκλήσεις όπως η άνοδος του ρωσικού μπολσεβικισμού, η άνοδος του ναζισμού στην Γερμανία και μια μεγάλη πολιτική αστάθεια στην Μέση Ανατολή. Η ανάγκη για προσαρμογή σε όλες αυτές τις καταστάσεις διεθνώς την πίεσαν να αναθεωρήσει κάποιες τακτικές επιχειρήσεων και διαδικασίες αλλά να κρατήσει την βασική της οργανωτική δομή τις οποίες είχε υιοθετήσει κατά την διάρκεια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Ιδρύθηκαν επιπλέον γραφεία για την παρακολούθηση της ανόδου του ναζισμού στην Γερμανία μετά την εμφάνιση του Χίτλερ ως απειλή για την διατήρηση της ειρήνης στην Ευρώπη. Τον Αύγουστο του 1919 δημιουργήθηκαν επιπλέον τμήματα από τον ιδρυτή της Μ.Ι.6 με στόχο να μπορεί η υπηρεσία να ανταποκριθεί στις διάφορες γεωπολιτικές προκλήσεις που αναδύονταν στην υφήλιο.¹² Επίσης άρχισε η συστηματική εκπαίδευση πρακτόρων γιατί μέχρι τότε η στρατολόγησή τους και η εκπαίδευσή τους ήταν περιστασιακή.

Αν και εκείνη την εποχή η υπηρεσία ήταν γνωστή στο Whitehall ως μια υπηρεσία με πολλά ονόματα ο όρος Μυστική Υπηρεσία Πληροφοριών άρχισε να υιοθετείται γύρω στο 1920 έτος στο οποίο ο Κάμινγκ κατάφερε να περάσει τον έλεγχο της Μ.Ι.6 στο υπουργείο εξωτερικών. Η Μ.Ι.6 είχε επικεντρωθεί στην συλλογή πληροφοριών για την γερμανική πολεμική βιομηχανία που ήταν επίφοβη για το Ηνωμένο Βασίλειο, διότι η Γερμανία σαν μεγάλη οικονομική δύναμη που ήταν και με καινοτομίες στην επιστήμη και στην τεχνολογία μπορούσε να ξαναρχίσει τον ανταγωνισμό εξοπλισμών που ήταν η κύρια αιτία έναρξης του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Έτσι ξεκίνησε η συστηματική παρακολούθηση των στρατιωτικών και βιομηχανικών εγκαταστάσεων στην Γερμανία μιας και επικρατούσε η άποψη ότι αν το Ηνωμένο Βασίλειο δεν αντιδρούσε στον εξοπλισμό της Γερμανίας και δεν εξοπλιζόνταν η επανεξοπλισμένη Γερμανία θα ήταν σε ισχυρότερη θέση έναντι του μη εξοπλισμένου Ηνωμένου Βασιλείου.¹³ Με αυτόν τον τρόπο ο εξοπλισμός του Ηνωμένου Βασιλείου θα ήταν μια απάντηση απέναντι στον επανεξοπλισμό της Γερμανίας σαν αντίδραση και όχι σαν προληπτικό μέτρο.

Η Μ.Ι.6 συνεργάστηκε με την μυστική γερμανική αστυνομία στην συλλογή πληροφοριών και την παρακολούθηση της ρωσικής επιρροής και την άνοδο του

κομμουνισμού που θεωρούνταν απειλή για τα καπιταλιστικά κράτη μέχρι την ενίσχυση του ναζισμού το 1937. Η συνεργασία με το γραφείο πολέμου και το υπουργείο εξωτερικών ήταν απαραίτητη για την διαμόρφωση της στρατηγικής που θα ακολουθούσε η Μ.Ι.6. Αναπτύχθηκαν προηγμένοι μέθοδοι ανάλυσης πληροφοριών και αξιοποιήθηκαν όλες οι εμπειρίες του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου για την βελτίωση της συλλογής των πληροφοριών. Η ανάπτυξη μεθόδων για την ηλεκτρονική παρακολούθηση και υποκλοπής τηλεγραφημάτων ήταν ζωτικής σημασίας για την παρακολούθηση των στρατιωτικών και βιομηχανικών δραστηριοτήτων των αντιπάλων. Η συλλογή των πληροφοριών γινόταν σε κωδικοποιημένη μορφή και επιλέγονταν κρυφά δρομολόγια για την αποστολή των απαραίτητων πληροφοριών στο Ηνωμένο Βασίλειο. ¹⁴Η Μ.Ι.6 πέραν από τη διατήρηση των ήδη υπάρχοντων δικτύων κατασκόπων στην Ευρώπη προχώρησε στην ενίσχυσή τους με σκοπό να μπορεί να παρακολουθεί και να εποπτεύει την άνοδο των ολοκληρωτικών καθεστώτων και του φασισμού στην Γερμανία και στην Ιταλία.

Αξιοποιήθηκαν ένα μεγάλο εύρος ανθρώπινου δυναμικού από διπλωματικό σώμα, στρατιωτικούς ακολούθους και φίλιοι συνεργάτες με το Ηνωμένο Βασίλειο που ήταν εγκατεστημένοι σε όλες τις πρωτεύουσες της Ευρώπης. ¹⁵Μετά την λήξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου οι οικονομικοί διαθέσιμοι πόροι μειώθηκαν σε αρκετό βαθμό για τις ανάγκες της υπηρεσίας γεγονός που επηρέαζε τον τρόπο λειτουργίας της στην σωστή στελέχωση πρακτόρων και ανάπτυξης δικτύων κατασκόπων. Δεν υπήρχε καλό κλίμα συνεργασίας και εμπιστοσύνης με άλλες υπηρεσίες συλλογής πληροφοριών του Ηνωμένου Βασιλείου γεγονός που επιδρούσε αρνητικά στην σωστή συλλογή και αξιοποίηση κρίσιμων πληροφοριών. Παρόλο τα όποια προβλήματα υπήρχαν η Μ.Ι.6 από μια υπηρεσία πολέμου που ήταν άρχισε σιγά σιγά να εξελίσσεται σε έναν οργανισμό συλλογής πληροφοριών με διεθνή εμβέλεια και κύρος. Η μετάβασή της σε νέες μεθόδους και τεχνολογίες την επέτρεψαν να ασκήσει αποτελεσματική δράση κατά την διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

2.4.

Η συνεισφορά της Στρατιωτικής Υπηρεσίας Πληροφοριών στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο

Ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος βρήκε την Μ.Ι.6 σε υψηλό επίπεδο οργάνωσης και επιχειρησιακής ετοιμότητας ένεκα της εμπειρίας που είχε αποκτήσει από τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και την διάρκεια του μεσοπολέμου. Είχε μετατραπεί πλέον σε ένα οργανισμό συλλογής πληροφοριών με διαδεδομένα δίκτυα πληροφοριοδοτών σε όλο τον κόσμο. Η Μ.Ι.6 μπορούσε πλέον να προλάβει αιφνιδιαστικές κινήσεις των δυνάμεων του άξονα και να υποστηρίξει μυστικές επιχειρήσεις του Ηνωμένου Βασιλείου και των Συμμαχικών Δυνάμεων.¹⁶ Μέχρι την έναρξη του πολέμου το 1939 η Μ.Ι.6 είχε οργανώσει γραφεία που παρακολουθούσαν αποκλειστικά τις χώρες των Δυνάμεων του άξονα, είχε αναπτύξει σε αυτές πράκτορες και είχε δημιουργήσει τμήματα ανάλυσης πληροφοριών σε στρατηγικό επίπεδο. Η όλη αυτή προετοιμασία την βρήκε έτοιμη να ανταποκριθεί αποτελεσματικά με την έναρξη του Β΄Π. Πολέμου.

Τον Νοέμβριο του 1939 πεθαίνει αιφνιδίως ο Σίνκλαιρ διευθυντής της Μ.Ι.6 και τον αντικαθιστά ο Στιούαρτ Μένζις ο οποίος όπως και ο προκάτοχός του προχώρησε σε μια σειρά από καινοτομίες και άλλες πρωτοβουλίες.¹⁷ Μια από αυτές ήταν η υποκλοπή και αποκρυπτογράφηση των επικοινωνιών των Ναζί με την βοήθεια που προσέφερε η GC@CS σχολή κυβερνητικού κώδικα και κρυπτανάλυσης υπηρεσία υποδοχής πληροφοριών του Ηνωμένου Βασιλείου που είχε ιδρυθεί το 1919. Ο διευθυντής της Μ.Ι.6 έδωσε βαρύτητα στην χρήση της αποκρυπτογράφησης γιατί του πρόσφερε μεγάλη βοήθεια στην συλλογή των απαραίτητων και κρίσιμων πληροφοριών στην διάρκεια του Β΄ Π. Πολέμου που το υλικό που συλλέχθηκε από την Μ.Ι.6 την έκανε σημαντικό κομμάτι της βρετανικής κυβέρνησης.¹⁸ Επίσης η χρήση του συστήματος <<διπλής διασταύρωσης>> ήταν μια μέθοδος που εισήγαγε η Μ.Ι.5 χρησιμοποιήθηκε και από την Μ.Ι.6 στην προσπάθεια εξαπάτησης Γερμανών πρακτόρων που προσπαθούσαν να δράσουν στο έδαφος του Ηνωμένου Βασιλείου. Η Μ.Ι.6 έδωσε έμφαση στην παρακολούθηση των στρατιωτικών και βιομηχανικών εγκαταστάσεων στο έδαφος της Γερμανίας και αξιοποίηση πρακτόρων που δρούσαν σε γερμανικό έδαφος για την συλλογή πληροφοριών.

Η Μ.Ι.6 ανέπτυξε σημαντικές συνεργασίες με ξένες μυστικές υπηρεσίες με σκοπό την συλλογή πληροφοριών που αφορούσαν την στρατιωτική βιομηχανία της Γερμανίας καθώς την ανάπτυξη και υποστήριξη της αντίστασης και κατασκοπείας στα κατεχόμενα από την Γερμανία εδάφη.¹⁹ Η Στρατιωτική Υπηρεσία Πληροφοριών

συνεργάστηκε άψογα με το ναυαρχείο και βασιλική αεροπορική δύναμη(R.A.F) στην παρακολούθηση των ναυτικών δραστηριοτήτων της Γερμανίας καθώς οι πληροφορίες που αποσκοπούσαν από την παρακολούθηση συνέφεραν στην προστασία και στην ασφάλεια των συμμαχικών γραμμών που δραστηριοποιούνταν στον Ατλαντικό. Ένα σημαντικό κατόρθωμα της Μ.Ι.6 στην υποκλοπή και παρακολούθηση των επικοινωνιών του άξονα ήταν η παραβίαση των σημάτων και η αποκρυπτογράφηση του κωδικού Enigma ένα σύστημα και κώδικας επικοινωνίας που χρησιμοποιούσαν οι Ναζί.²⁰ Η παραβίαση αυτού του κώδικα προσέφερε στην Μ.Ι.6 και στον Στιούαρτ Μένζις τεράστια εικόνα για τις στρατηγικές κινήσεις και προθέσεις των δυνάμεων του άξονα.

Η ανάπτυξη πρακτόρων σε ουδέτερες και φιλικές προς τον άξονα χώρες επέτρεπε την Μ.Ι.6 να έχει πρόσβαση στις στρατιωτικές κινήσεις του άξονα και στην προσπάθεια πολιτικής αποσταθεροποίησης των φιλικών προς τις δυνάμεις του άξονα κυβερνήσεων. Η εμπλοκή της Μ.Ι.6 στην περιοχή της Μέσης Ανατολής και στην Αφρική ενίσχυσε την παρακολούθηση των στρατευμάτων της Γερμανίας στην Αίγυπτο και στην Λιβύη όπου διεξάγονταν πολεμικές επιχειρήσεις. Η Μ.Ι.6 κλήθηκε κατά την έναρξη του Β΄ Π. Πολέμου να αναπτύξει σε σύντομο χρονικό διάστημα το διαθέσιμο δίκτυο πρακτόρων που είχε στην διάθεσή της στις εμπλεκόμενες με τον πόλεμο χώρες και να προσπαθήσει να στρατολογήσει και να εκπαιδεύσει σε σύντομο χρονικό διάστημα νέο προσωπικό για κάλυψη των αναγκών που θα πρόεκυπταν.²¹ Πολλές φορές η συνεργασία με άλλες υπηρεσίες πληροφοριών δεν ήταν του επιπέδου που απαιτούνταν από τις περιστάσεις και αυτό οφείλονταν σε επικοινωνιακά προβλήματα μεταξύ των μυστικών υπηρεσιών συλλογής πληροφοριών και σε έλλειψη καθορισμού δραστηριοτήτων.

Συμπερασματικά η Μ.Ι.6 παρόλο τα όποια προβλήματα αντιμετώπισε κατά την διάρκεια του Β΄ Π. Πολέμου η συλλογή πληροφοριών πάσης φύσεως ήταν μεγάλης και στρατηγικής σημασίας για την διεξαγωγή των επιχειρήσεων και την λήψη αποφάσεων σε στρατηγικό επίπεδο σχετικά με τον τρόπο δράσης των Συμμαχικών Δυνάμεων.²² Η Μ.Ι.6 αποτέλεσε κρίσιμο παράγοντα για την νίκη του Ηνωμένου Βασιλείου και κατ' επέκταση των συμμαχικών δυνάμεων κατά του Άξονα μέσω της συνεργασίας με συμμαχικές και άλλες υπηρεσίες πληροφοριών, της συλλογής κρίσιμων πληροφοριών που αφορούσαν την στρατιωτική δραστηριότητα των δυνάμεων του Άξονα. Παρά τις όποιες δυσκολίες αντιμετώπισε η Μ.Ι.6 έφερε σε πέρας σημαντικές και με επιτυχία επιχειρήσεις που αφορούσαν το αποτέλεσμα έκβασης του Β΄ Π. Πολέμου.

2.5.

Ο ρόλος της Στρατιωτικής Υπηρεσίας Πληροφοριών στην διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου

Με την λήξη του Β΄ Π. Πολέμου άρχισε η περίοδος του Ψυχρού Πολέμου η οποία διήρκησε μέχρι τις αρχές του 1990(1945-1991). Στην περίοδο του Ψυχρού Πολέμου παρατηρήθηκε έντονα το φαινόμενο ανταγωνισμού μεταξύ της ομάδας χωρών του Δυτικού Μπλοκ(ηγέτιδα δύναμη η Η.Π.Α) και της ομάδας χωρών του Ανατολικού Μπλοκ(ηγέτιδα δύναμη η Ε.Σ.Σ.Δ). Το Ηνωμένο Βασίλειο που άνηκε στο δυτικό μπλοκ χωρών συνέβαλε αρκετά με την Μ.Ι.6 στην συλλογή πληροφοριών, στην παρακολούθηση των δραστηριοτήτων της Σοβιετικής Ένωσης και συνέβαλε στην διαμόρφωση της πολιτικής του Ηνωμένου Βασιλείου στο εξωτερικό. ²³Τα υπάρχοντα δίκτυα πρακτόρων που προϋπήρχαν από τον Β΄ Π. Πόλεμο αξιοποιήθηκαν από την Μ.Ι.6 ενώ η υπηρεσία προσαρμόστηκε σε νέες μεθόδους παρακολούθησης και σε νέο τρόπο διεξαγωγής μυστικών επιχειρήσεων.

Στόχος τώρα της εξωτερικής πολιτικής του Ηνωμένου Βασιλείου ήταν η Ε.Σ.Σ.Δ. και τα κράτη του Ανατολικού Μπλοκ που ασκούσε επιρροή σε αυτά. Η Μ.Ι.6 με την εμπειρία του Β΄ Π. Πολέμου δημιούργησε ειδικά τμήματα μέσα στην υπηρεσία που απασχολούνταν στην συλλογή πληροφοριών που αφορούσαν τις στρατηγικές αποφάσεις των κρατών του Συμφώνου της Βαρσοβίας ιδίως σε θέματα που είχαν να κάνουν με πυρηνικά όπλα και στρατιωτικές δραστηριότητες. ²⁴Επίσης, η Μ.Ι.6 επικεντρώθηκε πέραν από την παρακολούθηση των Σοβιετικών πρακτόρων των μυστικών της υπηρεσιών στην ανάπτυξη στενών δεσμών και σχέσεων με δυτικές υπηρεσίες πληροφοριών π.χ. C.I.A με σκοπό την ανταλλαγή πληροφοριών σε κοινά θέματα στρατηγικού ενδιαφέροντος. Τα ήδη υπάρχοντα δίκτυα πρακτόρων από τον προηγούμενο πόλεμο έστρεψαν τώρα την προσοχή τους στην προσπάθεια συλλογής πληροφοριών για τις στρατιωτικές κινήσεις και δραστηριότητες των χωρών του Συμφώνου της Βαρσοβίας και παρακολουθούσαν στενά τις οικονομικές και πολιτικές εξελίξεις που διαδραματιζόνταν στις χώρες αυτές.

Ακόμη η Μ.Ι.6 διεύρυνε τα δίκτυα πρακτόρων της τόσο στην Ασία, όσο και σε ουδέτερες χώρες της Ευρώπης προσπαθώντας μέσω αυτών να αποσπάσει χρήσιμες πληροφορίες στρατηγικής και τεχνολογικής φύσεως που αφορούσαν την στρατιωτική και βιομηχανική δραστηριότητα των χωρών του Ανατολικού Μπλοκ. ²⁵Η διευρυμένη ανάπτυξη δικτύων πρακτόρων της Μ.Ι.6 στην Μέση Ανατολή και στην Ασία την επέτρεψαν να παρακολουθεί χώρες όπως είναι το Ιράν, η Ινδία και η Κίνα και να αξιολογεί

την επίδραση της Σοβιετικής Ένωσης πάνω σε αυτά. Η ενίσχυση που προσέφερε στις Η.Π.Α στον τομέα συλλογής και ανταλλαγής πληροφοριών την βοήθησε στην ανάπτυξη πιο ισχυρών δεσμών με την αντίστοιχη κεντρική υπηρεσία πληροφοριών τις Η.Π.Α. Αυτή η συνεργασία βοήθησε την υποστήριξη επιχειρήσεων που αφορούσαν την προώθηση των βρετανικών συμφερόντων και την εκμετάλλευση ενεργειακών πόρων τόσο στην Μέση Ανατολή όσο και στην Ασία.²⁶ Η συλλογή των πληροφοριών γινόταν με εκμετάλλευση των διπλωματών που δραστηριοποιούνταν για τα συμφέροντα του Ηνωμένου Βασιλείου τόσο με την χρήση τοπικών συνεργατών, όσο και με την χρήση πρακτόρων που διεισδύσαν στα αντίστοιχα δίκτυα κατασκοπείας χωρών του Ανατολικού Μπλοκ.

Η Μ.Ι.6 διεύρυνε τις τεχνικές συλλογής πληροφοριών αναπτύσσοντας καινούριες μεθόδους ηλεκτρονικής παρακολούθησης, ανταλλαγής πληροφοριών με την C.I.A των Η.Π.Α και πιο στενής συνεργασίας με το Κεντρικό Γραφείο Επικοινωνιών της Κυβέρνησης για την παρακολούθηση και υποκλοπή των επικοινωνιών που σχετίζονταν με κάθε μορφής δραστηριότητας της Ε.Σ.Σ.Δ.²⁷ Ο Ψυχρός Πόλεμος άνοιξε τους ορίζοντες και τις δραστηριότητες της Μ.Ι.6 σε όλη την υφήλιο, πλην όμως η διατήρηση πρακτόρων σε τόσο πολλά πεδία απαιτούσε συνεχή εκπαίδευση, στελέχωση και ανανέωση προσωπικού στις χώρες όπου δραστηριοποιούνταν.²⁸ Η έλλειψη μεγάλων χρηματικών κονδυλίων και η στενότητα χρόνου πολλές φορές έφεραν σημαντικές δυσκολίες στην διεξαγωγή επιχειρήσεων.

Πολλές φορές προβλήματα συντονισμού με άλλες υπηρεσίες πληροφοριών του Ηνωμένου Βασιλείου δεν έφεραν τα επιθυμητά αποτελέσματα στην σωστή συλλογή και αξιοποίηση πληροφοριών. Παρόλο τα όποια προβλήματα παρουσιάστηκαν στην διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου η Μ.Ι.6 αποτέλεσε σημαντικό συντελεστή συλλογής, αξιοποίησης και ανάλυσης πληροφοριών για λογαριασμό του Ηνωμένου Βασιλείου και των κρατών του Δυτικού Μπλοκ, παρακολουθώντας τις όποιες κινήσεις και δραστηριότητες των κρατών του Ανατολικού Μπλοκ, καθώς και την επιρροή που προσπαθούσε να ασκήσει η Σοβιετική Ένωση επάνω τους. Η δράση της Μ.Ι.6 στην περίοδο του Ψυχρού Πολέμου συνέβαλε καθοριστικά στην διαμόρφωση της εξωτερικής πολιτικής και στρατηγικής του Ηνωμένου Βασιλείου παγκοσμίως.

2.6

Η πορεία της Στρατιωτικής Υπηρεσίας Πληροφοριών στην σύγχρονη εποχή μέχρι και σήμερα

Η Μ.Ι.6 μετά την λήξη του Ψυχρού πολέμου άρχισε να αναπροσαρμόζεται σε νέες μορφές γεωπολιτικών συνθηκών και απειλών με αναδιάταξη των υφιστάμενων προτεραιοτήτων της. Πλέον τα απομεινάρια της Σοβιετικής Ένωσης είχαν πάψει να την απασχολούν σε έντονο βαθμό και τώρα είχε αρχίσει να ασχολείται με την διεθνή τρομοκρατία, τους υβριδικούς πολέμους και την έξαρση των γεωπολιτικών κρίσεων. Στα μέσα της δεκαετίας του 1990 η Μ.Ι.6 είχε επικεντρωθεί στην ανάπτυξη διεθνών δικτύων πρακτόρων για την συλλογή πληροφοριών που την ενδιέφεραν και στην αξιοποίηση ανεπτυγμένων τεχνολογιών ψηφιακής παρακολούθησης.²⁹ Δημιουργήθηκαν ειδικές μονάδες για την καταπολέμηση της διεθνούς τρομοκρατίας και των ναρκωτικών, την εξάπλωση των πυρηνικών όπλων από μια αποδυναμωμένη αλλά πυρηνικά ακόμη ισχυρής Ρωσίας που θεωρούνταν σημαντική απειλή.

Κατά την διάρκεια του πολέμου κατά της τρομοκρατίας η Μ.Ι.6 συνεργάστηκε στενά με άλλες υπηρεσίες πληροφοριών όπως την Μ.Ι.5, την G.C.H.Q. και άλλες υπηρεσίες πληροφοριών άλλων κρατών σε κοινές επιχειρήσεις όπως ήταν η καταδίωξη και σύλληψη του Οσάμα Μπιν Λάντεν και άλλων μελών της Αλ Κάϊντα, την συλλογή πληροφοριών αν και εσφαλμένη όπως αποδείχθηκε στο τέλος σχετικά με την εισβολή των Η.Π.Α. στο Ιράκ το 2003.³⁰ Η Μ.Ι.6 διατηρεί δίκτυα πρακτόρων σε πολλά σημεία ενδιαφέροντος στην Ευρώπη και στην Μέση Ανατολή που έχουν σκοπό την παρακολούθηση τρομοκρατικών ομάδων όπως είναι η Αλ Κάϊντα και τα παρακλάδια της. Μετά τις επιθέσεις των Ταλιμπάν στους δίδυμους πύργους το 2001 στις 11^{ης} Σεπτεμβρίου η Μ.Ι.6 ενίσχυσε την παρουσία των δικτύων των πρακτόρων της τόσο σε αριθμό όσο και σε άτομα στο Αφγανιστάν και στην ευρύτερη περιοχή με απώτερο σκοπό την συνάντηση με όσον το δυνατόν περισσότερους διοικητές των Ταλιμπάν με στόχο την δωροδότηση, την υποστήριξη από πλευράς του Ηνωμένου Βασιλείου ώστε να αναγκαστούν να αλλάξουν στρατόπεδο.

Κατά την διάρκεια εισβολής των Η.Π.Α στο Αφγανιστάν μετά την επίθεση στους δίδυμους πύργους και σε άλλες κρίσιμες υποδομές στο εσωτερικό των Η.Π.Α είχε εγκριθεί από τον Βρετανό υπουργό εξωτερικών η εγκατάσταση κλιμακίου της Μ.Ι.6 με σκοπό την συνάντηση με υψηλόβαθμους Αφγανούς πολέμαρχους φιλικά προσκείμενους στην ιδεολογία των Δυτικών με σκοπό την οικοδόμηση συμμαχίας, ώστε να αναγκάσουν όλο

και περισσότερους μαχητές της Αλ Κάϊντα να εγκαταλείψουν την μάχη.³¹ Η συνεργασία της Μ.Ι.6 και οι κοινές της επιχειρήσεις με σκοπό την ανταλλαγή πληροφοριών με άλλες μυστικές υπηρεσίες πληροφοριών από χώρες φιλικά προσκείμενες σε αυτήν όπως οι Η.Π.Α., την βοήθησε στην ενίσχυση των δικτύων των πρακτόρων της σε περιοχές με αυξανόμενη γεωπολιτική σημασία. Πριν την εισβολή στο Ιράκ τον Μάρτιο του 2003 η Μ.Ι.6 παρακολουθούσε την πιθανή εξάπλωση όπλων μαζικής καταστροφής από το Ιράκ αν και αποδείχτηκε στο τέλος ότι ήταν εσφαλμένες αξιολογήσεις του Ηνωμένου Βασιλείου.

Μετά την εισβολή του Ν.Α.Τ.Ο και αφού κατέστη σαφές ότι το Ιράκ δεν διαθέτει όπλα μαζικής καταστροφής η Μ.Ι.6 απέσυρε τους πράκτορες που ασχολούνταν με αυτά και έδωσε έμφαση στην παρακολούθηση και στην έρευνα των στρατιωτικών και πολιτικών προσώπων που θα επηρέαζαν το Ηνωμένο Βασίλειο και τους Συμμάχους του στην μετά από τον Σαντάμ Χουσεΐν εποχή.³² Η συλλογή στρατηγικών πληροφοριών σχετικά με την δράση πρώην μελών του κόμματος Μπάαθ το οποίο ηγούνταν ο Σαντάμ Χουσεΐν οδήγησε στην διεξαγωγή μιας επιδρομής σε μια οικία στην Βαγδάτη με αποτέλεσμα την σύλληψη μελών τρομοκρατικής ομάδας που παρακολουθούνταν από υπηρεσίες πληροφοριών των Η.Π.Α και του Ηνωμένου Βασιλείου. Η Μ.Ι.6 επενδύει στην ανάπτυξη νέων τεχνικών παρακολούθησης ψηφιακών τηλεπικοινωνιών που χρησιμοποιούνται από πιθανούς τρομοκράτες για την αντιμετώπιση των απειλών τους. Η ανάλυση ψηφιακών δεδομένων και η ηλεκτρονική παρακολούθηση των κινήσεών τους βοηθά το Ηνωμένο Βασίλειο να προλαμβάνει πιθανές κυβερνοεπιθέσεις κατά κρίσιμων υποδομών του. Η Μ.Ι.6 συνεργάζεται με την Κεντρική Υπηρεσία Πληροφοριών(C.I.A) των Η.Π.Α και άλλες αντίστοιχες ευρωπαϊκές και φιλικά προσκείμενες σε αυτήν με σκοπό την ανταλλαγή κρίσιμων και σημαντικών πληροφοριών ώστε να αντιμετωπιστούν διάφορες διεθνείς απειλές.³³ Μια από τις πιο σημαντικές αποστολές που είχε κληθεί να λάβει μέρος η Μ.Ι.6 ήταν τον Νοέμβριο του 2016 στον εμφύλιο πόλεμο της Λιβύης όπου η Μ.Ι.5, η Μ.Ι.6 και η G.C.H.Q παρείχαν σε επίλεκτες μονάδες των ενόπλων δυνάμεων του Ηνωμένου Βασιλείου πληροφορίες σχετικά με την δράση ενός μεγάλου αριθμού τρομοκρατών που επρόκειτο να αποσταλούν στο Ηνωμένο Βασίλειο και να αναλάβουν τρομοκρατική δράση εκεί.

Οι δράστες εντοπίστηκαν από τις μυστικές υπηρεσίες και σε συνεργασία με τις ειδικές επιχειρήσεις των ενόπλων δυνάμεων του Ηνωμένου Βασιλείου άλλοι συνελήφθησαν και άλλοι εξοντώθηκαν.³⁴ Η συνεργασία μεταξύ άλλων υπηρεσιών πληροφοριών και η ανταλλαγή σημαντικών πληροφοριών μεταξύ τους ενισχύει την

εσωτερική ασφάλεια εντός του εδάφους του Ηνωμένου Βασιλείου και βοηθάει το Ηνωμένο Βασίλειο να παραμείνει διεθνώς ένας σταθερός πυλώνας εξωτερικής πολιτικής και ασφάλειας. ³⁵Η Μ.Ι.6 μετά τον Ψυχρό πόλεμο άρχισε να αντιμετωπίζει ορισμένους περιορισμούς σχετικά με τον νόμο περί προστασίας προσωπικών δεδομένων από το 1993 και μετά από την κυβέρνηση του John Major. Σ' αυτούς τους περιορισμούς οι επιχειρήσεις της Μ.Ι.6 και οι δραστηριότητες υποκλοπών της G.C.H.Q. ελέγχονταν από την επιτροπή πληροφοριών και ασφαλείας του κοινοβουλίου. Επίσης μετά από καταγγελίες κρατούμενων από τους Αμερικανούς για κακομεταχείριση και βασανισμό σχετικά με τον τρόπο κράτησης και ανάκρισης τους στους πράκτορες της Μ.Ι.6 επιβλήθηκε ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όταν συμμετέχουν σε διεθνείς επιχειρήσεις. Η επιλογή και η εκπαίδευση στην Μ.Ι.6 είναι χρονοβόρα και με μεγάλο κόστος δεδομένου ότι ο νεοσύλλεκτος πρέπει να περάσει μια βασική και μια σειρά από εξειδικευμένες εκπαιδεύσεις προτού ενταχθεί πλήρως ως πράκτορας στην υπηρεσία και η συνεχόμενη εξέλιξη νέων τεχνολογιών προστάζει γρήγορη και συνεχόμενη εκπαίδευση του ήδη υπάρχοντος προσωπικού.

Ακόμη η διαχείριση και η αξιοποίηση ενός μεγάλου όγκου πληροφοριών προερχόμενος από πολλές και διαφορετικές υπηρεσίες πληροφοριών θα αποτελεί ένα συνεχόμενο πρόβλημα οργάνωσης. Όποια και να είναι τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η Μ.Ι.6 θα συνεχίζει εξελισσόμενη και αξιοποιώντας νέες μεθόδους συλλογής πληροφοριών να υποστηρίζει με τις σημαντικές της πληροφορίες την ασφάλεια και τα εθνικά συμφέροντα του Ηνωμένου Βασιλείου.

1. :<https://www.sis.gov.uk/our-history.html>
2. <https://www.sis.gov.uk/about-us/our-history/>
3. Guy, J. (2011) *Walsingham and the Secret State*. London: Penguin. Σελ. 56
4. Andrew, C. (1985) *Secret Service: The Making of the British Intelligence Community*. London: Heinemann. Σελ. 35
5. Jeffery, K. (2010) *MI6: The History of the Secret Intelligence Service 1909–1949*. London: Bloomsbury. Σελ. 109
6. Smith, M. (2003) *The Spying Game: The Secret History of British Intelligence*. London: Politico's. Σελ. 45

7. Herman, M. (1996) *Intelligence Power in Peace and War*. Cambridge: Cambridge University Press. Σελ. 46
8. Hastings, M. (2015) *The Secret War: Spies, Codes and Guerrillas 1939–1945*. London: William Collins. Σελ. 51
9. Richelson, J. (1999) *The US Intelligence Community*. Boulder: Westview Press. Σελ. 38
10. UK Parliament (1994) *Intelligence Services Act 1994*. London: HMSO. Σελ. 37
11. Aldrich, R. (2010) *GCHQ: The Uncensored Story of Britain's Most Secret Intelligence Agency*. London: HarperPress. Σελ. 60
12. Howard, M. (1986). *Intelligence in War: Military Intelligence from Napoleon to Al-Qaeda*. London: Pimlico. Σελ. 84
13. Ferris, J. (2005). 'The British Army and Signals Intelligence before 1914'. *Journal of Strategic Studies*, 28(1), Σελ. 93
14. Smith, M. (2004). *Britain's Secret War: The Boer Conflict and the Development of Intelligence*. London: St. Martin 's Press. Σελ. 180
15. Hughes-Wilson, J. (2016). *The Secret World: A History of Intelligence*. London: Penguin. Σελ. 155
16. Porter, B. (1989). *Plenty of Intelligence: The Birth of the British Secret Service*. Oxford: Oxford University Press. Σελ. 235
17. Andrew, C. (2009). *The Defense of the Realm: The Authorized History of MI5*. London: Penguin. Σελ. 123
18. Andrew, C. (2009). *The Defense of the Realm: The Authorized History of MI5*. London: Penguin. Σελ. 225
19. Lawrence, T.E. (1935). *Seven Pillars of Wisdom*. London: Jonathan Cape. Σελ. 141
20. Beesly, P. (1977). *Room 40: British Naval Intelligence 1914–1918*. London: Hamish Hamilton. Σελ. 135
21. Tuchman, B. (1962). *The Zimmerman Telegram*. New York: Random House. Σελ. 160
22. Smith, M. (2011). *British Intelligence in the First World War*. London: Routledge. Σελ. 98
23. Knight, P. (2005). *The Zimmermann Telegram: Intelligence, Diplomacy, and America's Entry into World War I*. London: HarperCollins. Σελ. 171
24. Hughes-Wilson, J. (2016). *The Secret World: A History of Intelligence*. London: Penguin. Σελ. 88

25. Jeffery, K. & Smith, M. (2007). *MI6: British Intelligence in the Cold War*. London: Bloomsbury. Σελ. 145
26. Andrew, C. (2009). *The Defense of the Realm: The Authorized History of MI5*. London: Penguin. Σελ. 240
27. Andrew, C. & Green, A. (2014). *Secret Intelligence: A Century of British Spies*. London: Penguin. Σελ. 99
28. Porter, B. (1989). *Plenty of Intelligence: The Birth of the British Secret Service*. Oxford: Oxford University Press. Σελ. 79
29. Hughes-Wilson, J. (2016). *The Secret World: A History of Intelligence*. London: Penguin. Σελ. 115
30. Smith, M. (2011). *British Intelligence in the Cold War Era*. London: Routledge. Σελ. 93
31. Jeffery, K. (2010). *MI6: The History of the Secret Intelligence Service 1909–1949*. London: Bloomsbury. Σελ. 195
32. Jeffery, K. (2010). *MI6: The History of the Secret Intelligence Service 1909–1949*. London: Bloomsbury. Σελ. 203
33. Simms, B. (2015). *Intelligence and National Security in the 21st Century*. London: Routledge. Σελ. 303
34. West, N. (2006). *MI6: British Secret Intelligence Service Operations 1945–1990*. London: HarperCollins. Σελ. 307
35. Knight, P. (2005). *The Intelligence War in Europe: 1945–1989*. London: HarperCollins. Σελ. 208

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 :

Εμπλοκή των υπηρεσιών κατασκοπείας και Πληροφόρησης του Ηνωμένου Βασιλείου στην κρίση του Σουέζ

3.1 Ιστορία τοποθεσίας του Σουέζ

Η διώρυγα του Σουέζ βρίσκεται σε αιγυπτιακό έδαφος διαχωρίζοντας την Ασία από την αφρικανική ήπειρο και ενώνει την Ερυθρά θάλασσα με την Μεσόγειο, συνολικού μήκους 193 χιλιομέτρων ξεκινώντας από το Πορτ Σαΐντ στην Μεσόγειο και τελειώνοντας στο Σουέζ. Αν και η ιδέα διάνοιξης της διώρυγας είχαν ξεκινήσει από την εποχή του Φαραώ δεν πραγματοποιήθηκε παρά μόνο το 1869 από την γαλλική και αιγυπτιακή κυβέρνηση επί οθωμανικής αυτοκρατορίας από έναν Γάλλο διπλωμάτη και μηχανικό τον κόμη Φερδινάνδος Λεσσέψ με κατασκευάστρια εταιρία την Canal Suez. Το Ην. Βασίλειο ήταν αντίθετο στην κατασκευή της διώρυγας από την αρχή αλλά στην συνέχεια το 1875 αγόρασε από την Αίγυπτο ως αποτέλεσμα της οικονομικής ύφεσής της το 44% των μετοχών του καναλιού. ¹Το 1882 το Ην. Βασίλειο εισβάλλει και παίρνει υπό τον έλεγχο του τα εδάφη της Αιγύπτου, καθώς και της διώρυγας. Η σύμβαση της Κωνσταντινούπολης κήρυξε το 1888 την διώρυγα ουδέτερη ζώνη υπό την προστασία του Ην. Βασιλείου και επιτράπηκε στην διεθνή ναυσιπλοΐα η ελεύθερη διέλευσή της είτε εν καιρώ πολέμου είτε εν καιρώ ειρήνης.

Στον Α΄ και στον Β΄ παγκόσμιο πόλεμο το κανάλι έδειξε την στρατηγική του σημασία ως πέρασμα από την μία ήπειρο στην άλλη στο μεν Α΄ παγκόσμιο πόλεμο με το κλείσιμο της διώρυγας στην διέλευση των μη συμμαχικών πλοίων και στον Β΄ παγκόσμιο πόλεμο την χρησιμοποίηση της διώρυγας για την αποστολή πετρελαίου. Μέχρι το 1948 η διώρυγα χρησιμοποιούνταν για διέλευση πλοίων αλλά μετά άρχισε να χρησιμοποιείται περισσότερο για την μεταφορά πετρελαίου από το Ην. Βασίλειο και αποκτούσε νέο ρόλο αυτή την φορά. Το Ην. Βασίλειο ασκούσε έλεγχο στην χρήση της διώρυγας, παρόλο που είχε αποσυρθεί από τα εδάφη της Αιγύπτου το 1936 με την υπογραφή της Αγγλοαιγυπτιακής συνθήκης η οποία προέβλεπε και την χρήση της βάσης του Σουέζ για 20 τουλάχιστον χρόνια, ως αποτέλεσμα πολλών οικονομικών προβλημάτων που την ταλαιπωρούσαν εκείνη την εποχή και αποικιακής κουλτούρας της. Η Αίγυπτος και το Ιράκ εκείνη την εποχή θεωρούνταν μεγάλης σημασίας για την εγκαθίδρυση της βρετανική επιρροής εκείνη την εποχή μιας και η γεωστρατηγική θέση της διώρυγας του Σουέζ και τα τεράστια αποθέματα της σε πετρέλαιο, ώθησαν το Ην. Βασίλειο να ενισχύσει τη θέση του εκεί με την εγκαθίδρυση μιας τεράστιας στρατιωτικής δύναμης. ²Μετά τον Β΄ παγκόσμιο πόλεμο οι σχέσεις μεταξύ Μ. Βρετανίας και Αιγύπτου άρχισαν να οξύνονται μιας και η

Αίγυπτος βίωνε μια εσωτερική αλλαγή στην πολιτική της που είχαν ως αιτία την ανεργία, τον πληθωρισμό και την οικονομική αστάθεια.

Αυτές οι αλλαγές συνέβησαν ταυτόχρονα με την ανάπτυξη της μουσουλμανικής αδελφότητας στην Αίγυπτο και την υιοθέτηση μιας και ολοένα πιο εχθρικής στάσης απέναντι στην Μ. Βρετανία για την παρουσία της μέσα στην χώρα. Την στάση της Αιγύπτου απέναντι στην Μ. Βρετανία συνέβαλε και το γεγονός ότι η Μ. Βρετανία βοήθησε το Ισραήλ στην δημιουργία του. Το 1951 η Αίγυπτος ακύρωσε μονομερώς την Αγγλοαιγυπτιακή συνθήκη του 1936 με την Μ. Βρετανία αρνούμενη να αποχωρήσει από το Σουέζ με την ταυτόχρονη δημιουργία μιας εχθρότητας απέναντι στα βρετανικά στρατεύματα που παρέμειναν στην Αίγυπτο. Αυτές οι ενέργειες της Αιγύπτου απέναντι στα βρετανικά στρατεύματα είχαν σαν τελικό αποτέλεσμα στρατιωτικό πραξικόπημα από τους Μοχάμεντ Νεγκίμπ επικεφαλής του κινήματος <<ελευθέρων αξιωματικών>> και τον αρχηγό των αιγυπτιακών ενόπλων δυνάμεων Γκαμάλ Νάσερ μελλοντικό πρόεδρο της Αιγύπτου που ανέτρεψαν το 1952 τον βασιλιά Φαρούκ και ίδρυσαν την αιγυπτιακή δημοκρατία. ³Ο στρατηγός Νάσερ είχε έντονη αντιβρετανική και αντιιμπεριαλιστική ιδεολογία όμως προωθούσε και τα καπιταλιστικά του συμφέροντα.

Ήθελε να ισορροπεί επάνω σε αντικρουόμενα συμφέροντα μεταξύ Σοβιετικής Ένωσης που θα του απέφερε όπλα και οικονομικό κέρδος και με τις Η.Π.Α που ανέμεναν να βρουν την ευκαιρία να αναλάβουν τον έλεγχο της περιοχής. Ο έλεγχος της διώρυγας του Σουέζ ήταν ζωτικής σημασίας για την εξασφάλιση συμφερόντων της Μ. Βρετανίας μιας και ένα πολύ μεγάλο μέρος του πετρελαίου της Ευρώπης από το Ιράν περνούσε από εκεί. Η διώρυγα του Σουέζ μπορεί να άνηκε στην βρετανική Universal Company αλλά το έδαφος γύρω από αυτήν παρέμεινε στην Αίγυπτο. ⁴Ο Νάσερ εξέφρασε την επιθυμία του η διώρυγα να επιστρέψει πλήρως πίσω στην κατοχή της Αιγύπτου και για να ασκήσει πίεση προς αυτήν την κατεύθυνση απέκλεισε το ισραηλινό εμπορικό ναυτικό από τα στενά του Τυράν και του κόλπου της Ακάμπα. Η Αγγλοαιγυπτιακή συμφωνία που υπογράφηκε το 1954 προέβλεπε την αποχώρηση των βρετανικών στρατευμάτων από την διώρυγα του Σουέζ εντός είκοσι μηνών, αλλά άφηνε ένα περιθώριο επιστροφής της Μ. Βρετανίας σε διάστημα εφτά ετών από την υπογραφή της συμφωνίας. ⁵Στις 26 Ιουλίου του 1956 ο Νάσερ εθνικοποίησε πλήρως την διώρυγα με την Γαλλία και την Μ. Βρετανία να αντιδρούν άμεσα σε αυτήν κίνηση και έχοντας την συνδρομή των Η.Π.Α ξεκινούν μαζί με το Ισραήλ την επιχείρηση Καντές εναντίον της Αιγύπτου. Το Ισραήλ εισέβαλε στην λωρίδα της Γάζας που ήταν τότε σε αιγυπτιακό έδαφος και η Γαλλία μαζί με την Μ. Βρετανία βομβάρδισαν λιμάνια της Αιγύπτου που είχαν σαν τελικό αποτέλεσμα ο Νάσερ να ανακηρύξει τον

πόλεμο ως εθνική υπόθεση και να διανείμει όπλα στον αιγυπτιακό λαό ώστε να ενδυναμώσει την αντίστασή του.

3.2 Η πολιτική κατάσταση των χωρών της Αιγύπτου και της Μ. Βρετανίας πριν την ένοπλη σύγκρουση μεταξύ τους

Μετά την διενέργεια του πραξικοπήματος το 1952 και την ανάληψη της εξουσίας από τον Νάσερ, ο καινούριος ηγέτης της Αιγύπτου υποσχέθηκε στον λαό της Αιγύπτου τον τερματισμό της βρετανικής κατοχής με το Ηνωμένο Βασίλειο να αρνείται να εγκαταλείψει από το Σουέζ και να προσπαθεί να επαναδιορθώσει τις σχέσεις του με την Αίγυπτο. Αυτό προσπάθησε να το επιτύχει με την σύναψη Αγγλοαιγυπτιακής συμφωνίας το 1954 που προέβλεπε σταδιακή υποχώρηση των στρατευμάτων του Ηνωμένου Βασιλείου, εκτός του ότι η εταιρία της διώρυγας του Σουέζ δεν θα έρθει στην εξουσία της Αιγύπτου μέχρι το 1968. ⁶Οι σχέσεις μεταξύ Ηνωμένου Βασιλείου και Αιγύπτου επηρεάστηκαν από την δημιουργία του Συμφώνου της Βαγδάτης το 1955 και έφτασαν στην κορύφωση της κρίσης του Σουέζ, επειδή ο Νάσερ φοβόταν ότι με το σύμφωνο αυτό το Ηνωμένο Βασίλειο θα προσπαθούσε να συμπαρασύρει τις ανατολικές αραβικές χώρες με το μέρος του. Ο Νάσερ είχε ως όραμα μια παναραβική ένωση στην Μέση Ανατολή με εθνικιστικά στοιχεία και σε αυτό τον εμπόδιζε ο πρωθυπουργός του Ιράκ Νούρι Ελ Σαΐντ που ήταν φιλικά προσκείμενος στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Η επιθυμία του Νάσερ να δει την Αίγυπτο ηγέτιδα του αραβικού κόσμου και η αιγυπτιακή εξωτερική του πολιτική ήταν τέτοια ώστε να απαλλαγεί η Μέση Ανατολή από την επιρροή της Δύσης, να ενισχύσει την εθνική κυριαρχία της Αιγύπτου και να μπει ένα φρένο στον δυτικό παρεμβατισμό. ⁷Οι πολιτικοί αντίπαλοι του Νάσερ τον επέκριναν λόγω του αυταρχισμού του και των παραβιάσεων στα κοινωνικά δικαιώματα, όμως η κοινωνία της Αιγύπτου τον στήριζε λόγω της εθνικής αξιοπρέπειας που τον διακατείχε και μια σειρά από μεταρρυθμίσεις που προώθησε για τον πολιτικό εκσυγχρονισμό της Αιγύπτου. Ο Νάσερ ήταν μια ηγετική μορφή στην Αίγυπτο και στον Αραβικό κόσμο για την κοινωνική δικαιοσύνη που προώθησε στο εσωτερικό της Αιγύπτου, την εξάλειψη της διαφθοράς του αιγυπτιακού κράτους απέναντι στους πολίτες του και την προσπάθεια εκσυγχρονισμού της αιγυπτιακής οικονομίας. Η επιθυμία του να τερματιστεί η βρετανική κατοχή και να απαλλαγεί η Αίγυπτος από κάθε ξένη επιρροή καθώς και η μετριοπαθής στάση του απέναντι στο Σουδάν(εξαιτίας του πρώτου προέδρου της Αιγύπτου Μουχάμαντ Ναγκίμπ)

οδήγησαν στην διάπραξη μιας αποτυχημένης απόπειρας δολοφονίας εναντίον του τον Οκτώβριο του 1955. ⁸Η αναγνώριση της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας και οι σχέσεις της Αιγύπτου με την Σοβιετική Ένωση, ο Νάσερ είχε εξαγγείλει την αγορά σοβιετικού στρατιωτικού εξοπλισμού εξόργισαν τόσο πολύ τις Η.Π.Α που έκοψαν κάθε χρηματοδότηση απέναντι στον Νάσερ για την κατασκευή του φράγματος του Ασουάν.

Η απόλυτη άρνηση των Η.Π.Α και του Ηνωμένου Βασιλείου να χρηματοδοτήσουν την κατασκευή του φράγματος στην πόλη Ασουάν, καθώς και η αδυναμία του Νάσερ να αναλάβει εξ' ολοκλήρου την χρηματοδότηση της κατασκευής του φράγματος τον οδήγησαν τον Ιούλιο του 1956 στη διακήρυξη της εθνικοποίησης της Διώρυγας του Σουέζ. Ο Σερ Ρόμπερτ Άντονι Ήντεν ανέλαβε πρωθυπουργός του Ηνωμένου Βασιλείου το 1955, αλλά η πρωθυπουργία του σημαδεύτηκε σοβαρά από την αποτυχία επίτευξης της γραμμής της εξωτερικής πολιτικής που είχε χαράξει για το Ηνωμένο Βασίλειο. ⁹Η βρετανική αυτοκρατορία είχε ήδη αρχίσει να αποδυναμώνεται, εξαιτίας της πολιτικής που ακολουθούσε ο Νάσερ και ματαιώνει τους στόχους του Ηνωμένου Βασιλείου σε όλη την Μέση Ανατολή. Ο Άντονι Ήντεν είχε πεισθεί ότι ο Νάσερ αποτελούσε σοβαρή απειλή για τις δυτικές δυνάμεις επιρροής εξαιτίας της μεγάλης ποσότητας αγοράς όπλων από τους σοβιετικούς, καθώς οι Σοβιετικοί δεν είχαν υπογράψει την Τριμερή Διακήρυξη, η οποία προέβλεπε περιορισμούς στην πώληση όπλων στην Εγγύς Ανατολή και αυτό θεωρήθηκε από τις Δυτικές Δυνάμεις σαν αύξηση επιρροής της Ε.Σ.Σ.Δ και περιορισμός της επιρροής του Ηνωμένου Βασιλείου σε μια περιοχή με πλούσια πετρελαϊκά κοιτάσματα. Η δημόσια γνώμη στην κοινωνία του Ηνωμένου Βασιλείου βίωνε έντονη προπαγάνδα κατά του Νάσερ και αυτό γιατί ο Ήντεν αντιπαθούσε έντονα τον Νάσερ, επειδή ο Νάσερ κατάφερε να ματαιώσει τα σχέδια της Ιορδανίας να ενταχθεί στο Σύμφωνο της Βαγδάτης με την αποπομπή του βρετανού διοικητή της αραβικής λεγεώνας Τζον Μπάγκοτ Γκλουμπ.

¹⁰Η απομάκρυνση του διοικητή Γκλουμπ ήταν ένα πλήγμα για την επιρροή του Ηνωμένου Βασιλείου στην Μέση Ανατολή, διότι προκαλούσε χάος στην βρετανική εξωτερική πολιτική, αποδυναμώνοντας έτσι την ισχύ της βρετανικής αυτοκρατορίας στην περιοχή. Η κοινή γνώμη στο Ηνωμένο Βασίλειο βρισκόταν σε ανησυχητικά επίπεδα μήπως χάσει εντελώς την πρόσβαση του στα χνάρια της παλιάς του αυτοκρατορίας. Ο Άντονι Ήντεν επιθυμούσε να μείνει η διώρυγα του Σουέζ ανοιχτή ως ένας σημαντικός αγωγός μεταφοράς πετρελαίου και για αυτό τον λόγο θεωρούσε ότι ο Νάσερ έπρεπε να απομακρυνθεί από την εξουσία πάση θυσία. Η επιρροή των Η.Π.Α στην Μέση Ανατολή και συγκεκριμένα στην περιοχή του Σουέζ είχε αρχίσει να αυξάνεται και να υποσκελίζει τον Άντονι Ήντεν εξαιτίας της προσπάθειας των Η.Π.Α να δημιουργήσουν μια συμμαχία

με τον Νάσερ στην περιοχή και να απομακρύνουν με κάθε τρόπο την προσέγγιση της Σοβιετικής Ένωσης. ¹¹Για την αμερικάνικη εξωτερική πολιτική αυτή η περιοχή θεωρούνταν ζωτικής σημασίας λόγω της διέλευσης μεγάλων ποσοτήτων πετρελαίου.

Η οικονομία του Ηνωμένου Βασιλείου βασιζόταν σε σαθρά θεμέλια την εποχή εκείνη και καθώς η διώρυγα κάλυπτε ένα πολύ μεγάλο ποσοστό των εισαγωγών πετρελαίου στην Δύση και στο Ηνωμένο Βασίλειο γενικότερα η βρετανική παρουσία θεωρούνταν απαραίτητη για την διατήρηση της οικονομίας της σε επιθυμητά επίπεδα. Επειδή οποιαδήποτε απώλεια στην περιοχή εκεί θεωρούνταν πλήγμα για το κύρος της εξωτερικής πολιτικής του Ηνωμένου Βασιλείου ο Άντονι Ήντεν πείστηκε ότι η εικόνα και επιρροή του παγκοσμίως θα αποκαθίστανται μέσω μιας στρατιωτικής επέμβασης στην περιοχή και σχεδίασε με την Γαλλία, το Ισραήλ και τις Η.Π.Α κινήσεις για στρατιωτική επέμβαση εναντίον της Αιγύπτου. Επειδή οι Η.Π.Α δεν υποστήριζαν το Ηνωμένο Βασίλειο σ' αυτό το εγχείρημα αναγκάστηκε ο Ήντεν να υποχωρήσει, ταπεινώνοντας το γόητρο του και δείχνοντας στην υφήλιο ότι το Ηνωμένο Βασίλειο δεν είναι η παγκόσμια δύναμη ικανή να επηρεάζει καταστάσεις παραιτήθηκε τον Ιανουάριο του 1957.

3.3 Οι ενέργειες των μυστικών βρετανικών υπηρεσιών πριν την έναρξη των εχθροπραξιών μεταξύ Αιγύπτου, Ισραήλ, Η.Π.Α, Γαλλίας και Μ. Βρετανίας

Πριν την έναρξη εχθροπραξιών μεταξύ Αιγύπτου και Ηνωμένου Βασιλείου οι μυστικές υπηρεσίες πληροφοριών του τελευταίου είχαν ήδη εγκατασταθεί στην Αίγυπτο σε μια προσπάθεια συλλογής κρίσιμων πληροφοριών που θα μπορούσαν να είναι χρήσιμες στην χάραξη της πολιτικής του Ηνωμένου Βασιλείου στην περιοχή του Σουέζ. Η Μ.Ι.6 είχε αναπτύξει ένα εκτενές δίκτυο πρακτόρων στην Αίγυπτο και παρακολουθούσε σε στενό πλαίσιο τις επαφές του Νάσερ με τους σοβιετικούς. Ο Νάσερ προσπάθησε να έχει ουδέτερο ρόλο μεταξύ Η.Π.Α και Ε.Σ.Σ.Δ έτσι ώστε αγοράζοντας όπλα από την Σοβιετική Ένωση θα μπορούσε να πείσει τους Αμερικανούς να πάρει τον οπλισμό που ήθελε από αυτούς. ¹²Το G.C.H.Q αναφέρει αυξημένες επικοινωνίες μεταξύ Καΐρου και Πράγας για την αγοραπωλησία σοβιετικών όπλων μέσω της Τσεχοσλοβακίας. Η Ε.Σ.Σ.Δ από την άλλη ήθελε την πώληση όπλων στον Νάσερ ώστε να αυξηθεί η επιρροή της στην Μέση Ανατολή και να παραγκωνίσουν τις Η.Π.Α. Το κεντρικό γραφείο τηλεπικοινωνιών της κυβέρνησης του Ηνωμένου Βασιλείου είχε θέσει υπό στενή παρακολούθηση τις συνομιλίες του Νάσερ με τον σοβιετικό ηγέτη Χρυστόφοφ όταν ο

τελευταίος έκανε προσπάθειες να αυξήσει την επιρροή και σε άλλα κράτη τα οποία δεν καθοδηγούνταν από κομμουνισμό αλλά δεν έτρεφαν και φιλικά αισθήματα προς την Δύση.

Επίσης η Στρατιωτική Υπηρεσία Πληροφοριών προσπάθησε να συνάψει σχέσεις με τα γειτονικά βασίλεια του Ιράκ και της Ιορδανίας προκειμένου οι φιλικές σχέσεις συγκεκριμένα του Ιράκ με το Ηνωμένο Βασίλειο να αποτελέσουν εμπόδιο στις βλέψεις του Νάσερ να γίνει η Αίγυπτος ηγέτιδα του αραβικού κόσμου.¹³ Το αποκορύφωμα ήταν η δημιουργία του Συμφώνου της Βαγδάτης και η επίτευξη να γίνει το Ιράκ δορυφόρος στις βλέψεις του Ηνωμένου Βασιλείου. Το Ηνωμένο Βασίλειο δεν έπαψε στιγμή να προσπαθεί να ανατρέψει τον Νάσερ να μην καθιερωθεί η Αίγυπτος ηγέτιδα του αραβικού κόσμου. Προσπάθησε να επιφέρει προβλήματα στις σχέσεις του Νάσερ με τον πρόεδρο του Ιράκ Νούρι Ελ Σαΐντ για την αραβική ηγεσία, προκειμένου να μην ολοκληρωθεί η παναραβική ολοκλήρωση στην Μέση Ανατολή και παραμεριστούν οι Δυτικές Δυνάμεις στην περιοχή.¹⁴ Η Μ.Ι.6 επιχείρησε να ανατρέψει τον Νάσερ από προεδρία της Αιγύπτου μεσώ μιας μυστικής επιχείρησης που θα ελάμβανε χώρα πραξικόπημα στην Συρία, έτσι ώστε να εγκατασταθεί φιλοδυτική κυβέρνηση στο νεοσύστατο συριακό κράτος και αυτό με την σειρά του να παρασύρει σε νέα πραξικοπήματα κράτη της Μουσουλμανικής Αδελφότητας, ώστε να εγκατασταθούν και σε αυτά φιλοδυτικές κυβερνήσεις.

Τελικά η επιχείρηση αυτή ματαιώθηκε λόγω έλλειψης αξιόλογων εσωτερικών συμμάχων καθώς και του φόβου ότι μια τέτοια ενέργεια θα είχε ως τελικό αντίκτυπο τα αντίθετα αποτελέσματα καθώς και την έξαρση του εθνικισμού στην περιοχή της Μέσης Ανατολής.¹⁵ Το Κεντρικό Γραφείο Επικοινωνιών της Κυβέρνησης είχε θέσει υπό την παρακολούθησή του τις μυστικές συνομιλίες των σοβιετικών που είχαν με τον Νάσερ το 1955, καθώς ο Νάσερ επιθυμούσε την αγορά όπλων από την Ε.Σ.Σ.Δ καθώς οι Η.Π.Α δεν ικανοποιούσαν τις απαιτήσεις του. Η αγορά σοβιετικού εξοπλισμού μέσω της Τσεχοσλοβακίας τότε προκάλεσε θυμό και αγανάκτηση στην δύση γιατί αυτό σήμαινε αύξηση της επιρροής της Ε.Σ.Σ.Δ στην Μέση Ανατολή. Ο βασιλιάς Χουσεΐν της Ιορδανίας είχε τεθεί και αυτός στο στόχαστρο παρακολούθησης από το G.C.H.Q γιατί ο Νάσερ κατάφερε και ακύρωσε τις προσπάθειες του Ηνωμένου Βασιλείου να εντάξουν την Ιορδανία στο Σύμφωνο της Βαγδάτης και να μην οργανώσουν τον ιορδανικό στρατό στα πρότυπα του βρετανικού.¹⁶ Ο Χουσεΐν προσπάθησε να εφησυχάσει τις ανησυχίες των Βρετανών δηλώνοντάς τους ότι τους είναι πιστός και ότι η απόλυση του βρετανού διοικητή της αραβικής λεγεώνας και άλλων αξιωματικών ήταν απλά ένας τρόπος να σταματήσει τις διαδηλώσεις στο Αμάν που χρηματοδοτούνταν από τον Νάσερ.

Η Γαλλία με την βοήθεια των μυστικών υπηρεσιών του Ηνωμένου Βασιλείου συμμάχησε με το τελευταίο κατά του Νάσερ, εξαιτίας της πολιτικής του να υποστηρίζει τους αντάρτες της Αλγερίας. Τα οικονομικά οφέλη από την διώρυγα του Σουέζ χρηματοδοτούσαν τον αγώνα των Αλγερινών κατά της γαλλικής αποικιοκρατίας, προκαλώντας προβλήματα στον Γάλλο πρωθυπουργό Γκυ Μολέ. ⁶Ο Μολέ έβλεπε τον Νάσερ σαν απειλή και μετά τις προτροπές του Ήντεν τον έπεισε να συμμαχήσει μαζί του και με το Ισραήλ, βάζοντας φρένο στα σχέδια του Νάσερ να ηγηθεί σε όλη την Μέση Ανατολή. Τον Ιούλιο του 1956 η Μ.Ι.6 άρχισε συστηματικά επαφές με ομάδες ατόμων που ήταν αντίθετες στην ιδεολογία του Νάσερ. Προσπαθούσε να ανατρέψει πολιτικά τον Νάσερ γιατί απειλούσε τα οικονομικά και στρατιωτικά συμφέροντα του Ηνωμένου Βασιλείου στην περιοχή. ¹⁷Η Μ.Ι.6 συνεργάστηκε με την γαλλική υπηρεσία πληροφοριών SDECE και την αντίστοιχη ισραηλινή MOSSAD για την κατάστροψη σχεδίου επίθεσης στην Αίγυπτο μόλις ο Νάσερ ανακοίνωσε δημόσια την εθνικοποίηση του καναλιού στις 26 Ιουλίου του 1956.

Το G.C.H.Q είχε θέσει υπό συνεχή παρακολούθηση τις επαφές και τις επικοινωνίες των Σοβιετικών και του Νάσερ και έδινε καθοριστική πληροφόρηση για τις κινήσεις και τις όποιες προετοιμασίες του αιγυπτιακού στρατού. ¹⁸Η κρίση της Διώρυγας του Σουέζ ανέδειξε ότι η παγκόσμια κυριαρχία του Ηνωμένου Βασιλείου είχε αρχίσει να φθίνει και ότι αλλάζουν οι ισορροπίες σε όλο τον κόσμο. Η Μ.Ι.6 για ακόμη μια φορά φάνηκε αντάξια των προσδοκιών της προσπαθώντας να ανατρέψει τον πρόεδρο της Αιγύπτου Νάσερ για όφελος του Ηνωμένου Βασιλείου και παρείχε κρίσιμες πληροφορίες για τις κινήσεις και συμμαχίες της Αιγύπτου που επέτρεψε το Ηνωμένο Βασίλειο να έχει μια σωστή πληροφόρηση για την κατάσταση που επικρατούσε στην περιοχή.

3.4 Η συλλογή πληροφοριών για λογαριασμό της Μ. Βρετανίας από τις μυστικές της υπηρεσίες κατά την διάρκεια ενόπλων συγκρούσεων στην κρίση του Σουέζ.

Στις 26 Ιουλίου 1956 ο Νάσερ εξαναγγέλει την εθνικοποίηση της διώρυγας του Σουέζ σε μια ομιλία του στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου κλείνοντας ταυτόχρονα το κανάλι για το εμπορικό ναυτικό του Ισραήλ. Το Ηνωμένο Βασίλειο αντέδρασε απέναντι στην πράξη αυτή πιέζοντας τον πρωθυπουργό του Ήντεν για μια στρατιωτική επέμβαση εφόσον οι Η.Π.Α δεν υποστήριζαν το Ηνωμένο Βασίλειο για να

αποφευχθεί η πτώση του βρετανικού κύρους στην περιοχή. Στις 29 Οκτωβρίου του 1956 το Ισραήλ επιτέθηκε στην λωρίδα της Γάζας και στην Χερσόνησο Σινά προχωρώντας γρήγορα προς την διώρυγα. Στις 31 Οκτωβρίου του 1956 το Ηνωμένο Βασίλειο και η Γαλλία αρχίζουν τους βομβαρδισμούς μέσα στο έδαφος της Αιγύπτου. Μέσα σε αυτή την σύγκρουση οι υπηρεσίες πληροφοριών του Ηνωμένου Βασιλείου διαδραμάτισαν σπουδαίο ρόλο στην συλλογή, ανάλυση και αξιολόγηση πληροφοριών κατά την διάρκεια των ένοπλων συγκρούσεων μέχρι τη λήξη του.¹⁹ Οι υπηρεσίες πληροφοριών του Ηνωμένου Βασιλείου που πήραν μέρος στην κρίση του Σουέζ αποτελούνταν από την Μ.Ι.6 που έδωσε έμφαση στην συλλογή πληροφοριών σχετικά με τις προθέσεις του Νάσερ στο πολιτικό κομμάτι, την ετοιμότητα και το σύνολο των αιγυπτιακών ενόπλων δυνάμεων και τις αντιδράσεις άλλων μεγάλων δυνάμεων όπως ήταν οι Η.Π.Α και η Ε.Σ.Σ.Δ, την G.C.H.Q (το Κεντρικό Γραφείο Τηλεπικοινωνιών της Κυβέρνησης) και την J.I.C. που έπαιζε τον συντονιστικό ρόλο μεταξύ πολιτικής ηγεσίας και υπηρεσίας πληροφοριών παίζοντας σημαντικό ρόλο στην διαμόρφωση στρατηγικών επιλογών μέσω αξιολόγησης των κινδύνων και πιθανόν κινήσεων του Νάσερ.

²⁰Η Μ.Ι.6 είχε στην διάθεσή της ένα μεγάλο εύρος από δίκτυα πρακτόρων σε όλη την περιοχή ενδιαφέροντος στην Αίγυπτο και ο τρόπος συλλογής πληροφοριών βασίστηκε κυρίως στον ανθρώπινο παράγοντα αξιοποιώντας τους διπλωμάτες και πράκτορες που λειτουργούσαν για λογαριασμό του Ηνωμένου Βασιλείου που ήταν από καιρό εγκατεστημένοι στην περιοχή της Μέσης Ανατολής, στην G.C.H.Q. που παρακολουθούσε όλες τις επικοινωνίες που ελάμβαναν χώρα στην Αίγυπτο μεταξύ πολιτική και στρατιωτικής ηγεσίας καθώς και από την συνεργασία με φίλιες προσκείμενες στο Ηνωμένο Βασίλειο υπηρεσίες πληροφοριών που συνεργάστηκαν με την Μ.Ι.6. Η δραστηριότητα των υπηρεσιών πληροφοριών του Ηνωμένου Βασιλείου επικεντρώθηκε στον εντοπισμό απειλών προς τα συμφέροντά του στην Μέση Ανατολή και το Σουέζ.²¹ Οι πληροφορίες που προερχόντουσαν από τους πράκτορες αφορούσαν την σύνθεση των μονάδων του Αιγυπτιακού στρατού, τις κινήσεις αυτών καθώς τον τρόπο διοίκησης του και τις ανακατατάξεις μέσα στο στράτευμα μετά το κίνημα των Ελεύθερων Αξιωματικών. Οι πράκτορες αντλούσαν τις πληροφορίες τους μέσα από αξιωματικούς του Αιγυπτιακού στρατού που ήταν αντίθετοι στο παρόν καθεστώς, μηχανικούς που εργάζονταν σε στρατιωτικές εγκαταστάσεις και σε ξένες εταιρίες τεχνικών που δραστηριοποιούνταν σε στρατιωτικές υποδομές.

Ένας επιπλέον τρόπος συλλογής πληροφοριών από τους πράκτορες ήταν οι εφημερίδες, οι στρατιωτικές παρελάσεις για την ημέρα της επανάστασης που

εκθειάζαν νέα οπλικά συστήματα. Το Κυβερνητικό Γραφείο Επικοινωνιών της Κυβέρνησης παρακολουθούσε τις επικοινωνίες του Αιγυπτιακού Στρατού σχετικά με τον τρόπο διοίκησής του, την επικοινωνία μεταξύ των μονάδων και την πιθανή ύπαρξη σοβιετικών συμβούλων μέσα στο στράτευμα.²² Κατά την διάρκεια της ένοπλης σύγκρουσης στην κρίση του Σουέζ οι υπηρεσίες πληροφοριών επικεντρώθηκαν στις κινήσεις και την ανάπτυξη των δυνάμεων του Αιγυπτιακού στρατού, την πιθανότητα στρατιωτικής παρέμβασης της Ε.Σ.Σ.Δ και την ασφάλεια της διώρυγας από πιθανές δολιοφθορές. Μια ακόμη πηγή πληροφοριών ήταν οι στρατιωτικοί ακόλουθοι του Ηνωμένου Βασιλείου που μπορούσαν να αντλήσουν πληροφορίες μέσα από την παρακολούθηση στρατιωτικών ασκήσεων της Αιγύπτου, τις μετακινήσεις στρατευμάτων προς τα σύνορα και τις αναδιοργανώσεις και τοποθετήσεις αξιωματικών μετά το κίνημα σε κρίσιμα και ευαίσθητα πόστα μέσα στις αιγυπτιακές ένοπλες δυνάμεις.²³ Η σύνθεση των Αιγυπτιακών ενόπλων δυνάμεων σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των υπηρεσιών πληροφοριών (M.I.6, G.C.H.Q) του Ηνωμένου Βασιλείου βασιζόταν σε πεζικό και τεθωρακισμένα, σε πυροβολικό και σε ισχυρή αντιαεροπορική άμυνα καθώς σε μέτριο ναυτικό και ισχυρή αεροπορία.

Το πεζικό του αποτελούνταν από τεθωρακισμένες μεραρχίες πεζικού ενισχυμένες με σοβιετικά τεθωρακισμένα άρματα μάχης ΤΑ 34/85 και μετέπειτα ΤΑ 54/55, το πυροβολικό του βασιζόταν στα σοβιετικά πυροβόλα D-30 καθώς και σε σοβιετικά οβιδοβόλα των 122mm. Το ναυτικό του περιλάμβανε σοβιετικά περιπολικά σκάφη και υποβρύχια μέσης απόδοσης και δυνατοτήτων, αλλά οι δυνατότητες της Αιγυπτιακής αεροπορίας ήταν ιδιαίτερα αυξημένες χάριν στο αντιαεροπορικό πυραυλικό σύστημα SA-2 και σε καινούρια σοβιετικά αεροσκάφη MIG-21 που θεωρούνταν στρατηγικά όπλα για την εποχή εκείνη. Οι Αιγυπτιακές ένοπλες δυνάμεις διοικούνταν από ένα σοβιετικό μοντέλο διοίκησης που έδινε έμφαση στην κεντρική εξουσία ελέγχου και δεν επέτρεπε στις μονάδες πεδίου να έχουν πρωτοβουλίες.

²⁴ Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να υπάρχει χρονοτριβή σε κρίσιμες αποφάσεις πολλά και περιττά επίπεδα ιεραρχίας καθώς και οι τοποθετήσεις αξιωματικών σε νευραλγικές μονάδες γινόταν σύμφωνα με την προσήλωση στο καθεστώς Νάσερ. Συμπερασματικά η δράση των μυστικών υπηρεσιών πληροφοριών του Ηνωμένου Βασιλείου μπορεί να περιείχαν ουσιαστική πληροφόρηση και κάλυψη σε συνθήκες ένοπλης σύγκρουσης απέτυχαν όμως να επηρεάσουν αποφασιστικά την πολιτική ηγεσία στην σωστή λήψη αποφάσεων κάτι που οδήγησε μετά το τέλος της σύγκρουσης στην διεθνή κατακραυγή και παραίτηση του πρωθυπουργού Άντονι Ήντεν.

3.5 Συμπεράσματα σχετικά με τον τρόπο δράσης των μυστικών βρετανικών υπηρεσιών στην κρίση του Σουέζ

Η κρίση του Σουέζ για τις μυστικές υπηρεσίες πληροφοριών M.I.6, G.C.H.Q ΚΑΙ J.I.C αποτέλεσε κομβικό σημείο καμπής της μεταπολεμικής εξωτερικής πολιτικής του Ηνωμένου Βασιλείου. Η εθνικοποίηση της Διώρυγας του Σουέζ από τον Αιγύπτιο πρόεδρο Νάσερ προκάλεσε ανησυχία στο Ηνωμένο Βασίλειο και κατ' επέκταση στην Γαλλία ότι θα βλάψει τα οικονομικά και τα στρατηγικά τους ενδιαφέροντα στην περιοχή. Η δράση των υπηρεσιών πληροφοριών επικεντρώθηκε στην συλλογή κρίσιμων πληροφοριών και στην διαμόρφωση μετέπειτα των στρατηγικών αποφάσεων σε συνεργασία με τις υπηρεσίες πληροφοριών του Ισραήλ και της Γαλλίας αντίστοιχα. Η κρίση εκδηλώθηκε σε μια περίοδο όπου η αποικιοκρατία του Ηνωμένου Βασιλείου άρχισε να μειώνεται ενώ από την άλλη άρχισε να αυξάνεται η επιρροή παγκοσμίως των Η.Π.Α και της Σοβιετικής Ένωσης. Η άνοδος του Νάσερ στη εξουσία με την εθνικοποίηση της Διώρυγας του Σουέζ αποτέλεσε απειλή για τα συμφέροντα της Δύσης και αφορμή για στρατηγικές κινήσεις που περιείχαν όχι μόνο διπλωματία αλλά και μυστικές επιχειρήσεις πληροφοριών.

²⁵Η M.I.6 μέσω της αξιοποίησης δικτύων πρακτόρων σε διπλωματικά γραφεία, στρατιωτικές εγκαταστάσεις και άλλους φορείς στην Αίγυπτο παρακολουθούσε την πολιτική κατεύθυνση και στρατιωτική πορεία της, μπόρεσε να εκτιμήσει τις δυνατότητες των αιγυπτιακών ενόπλων δυνάμεων και να υποστηρίξει μυστικές και αντικαθεστωτικές κινήσεις που είχαν στόχο τον περιορισμό της δημοτικότητας του Νάσερ. Με αυτόν τον τρόπο συλλέχθηκαν πληροφορίες σχετικά με την σύνθεση των ενόπλων δυνάμεων, την ετοιμότητά τους και τις επαφές που διατηρούσαν με την πολιτική ηγεσία της Αιγύπτου. ²⁶Από την άλλη στόχος της G.C.H.Q αποτέλεσε η συλλογή πληροφοριών που αφορούσε τις στρατιωτικές επικοινωνίες, μέσω της παρακολούθησης των στρατιωτικών επικοινωνιών του αιγυπτιακού στρατού υποκλέπτοντας και αποκρυπτογραφώντας μηνύματα που αφορούσαν τις κινήσεις στρατευμάτων, τον τρόπο διοίκησης και ετοιμότητάς του καθώς και την συνεργασία που θα μπορούσαν να έχουν με σοβιετικούς στρατιωτικούς συμβούλους.

²⁷Οι υπηρεσίες πληροφοριών του Ηνωμένου Βασιλείου σε συνεργασία με αντίστοιχες υπηρεσίες πληροφοριών της Γαλλίας(SDECE) και του Ισραήλ(MOSSAD) συγκέντρωσαν πληροφορίες για την κατάσταση των Αιγυπτιακών ενόπλων δυνάμεων και

ικανότητα αντίδρασης της Αιγύπτου λαμβάνοντας στρατηγικές αποφάσεις για την επίτευξη των στόχων. Οι πληροφορίες που συγκέντρωσαν οι υπηρεσίες πληροφοριών του Ηνωμένου Βασιλείου αποτέλεσαν την βάση για τον σχεδιασμό των στρατιωτικών του κινήσεων και την εκτίμηση των κινδύνων που θα πρόεκυπταν, την εκτίμηση του χρόνου και του τρόπου αντίδρασης των Αιγυπτιακών ενόπλων δυνάμεων που αποσκοπούσαν στην διαμόρφωση πολιτικής απόφασης από πλευράς της Δύσης.²⁸ Η επιχείρηση που είχε στόχο τον έλεγχο της Διώρυγας του Σουέζ από στρατιωτικής πλευράς ήταν επιτυχής, αλλά από διπλωματικής πλευράς είχε αποτύχει οικτρά.

Παρά την ακριβή και υψηλή ποιότητα των πληροφοριών που συνέλεξαν οι υπηρεσίες του Ηνωμένου Βασιλείου σε συνεργασία με αυτές της Γαλλίας και του Ισραήλ, ανέδειξαν τα όρια δράσης των μυστικών υπηρεσιών σε ένα πλαίσιο όπου δεν μπορούσαν να προβλεφθούν οι διεθνείς αντιδράσεις και οι συνέπειες της επέμβασης. Η διεθνής κριτική και διπλωματική πίεση απέναντι στον Άντονι Ήντεν είχε σαν αποτέλεσμα την πολιτική του κατάρρευση και παραίτησή του το 1957.

1. <https://www.general.gr/el/h-etairia/life-stories/istoriko-simeio-kampis-i-dianoixi-tis-diorygas-toy-soyez>
2. <https://www.geografikoi.gr/suez-canal>
3. <https://xekinima.org/29-10-1956-i-israilini-eisvoli-stin-aigypto-kai-i-krisi-toy-soyez>
4. <https://www.naftemporiki.gr/stories/1812290/krisi-toy-soyez-i-proti-diethnis-apomonosi-toy-israil-kai-oi-vaseis-gia-tis-mellontikes-sygkroyseis/>
5. <https://www.kathimerini.gr/istoria/562698868/san-simera-31-oktovrioy-1956-i-krisi-toy-soyez-allazei-ta-dedomena/>
6. Heikal, M. (1986). *Cutting the Lion's Tail: Suez through Egyptian Eyes*. Collins. Σελ. 164
7. Hahn, P. (2002). *Caught in the Middle East*. UNC Press. Σελ. 56
8. Beattie, K. (2000). *Egypt during the Nasser Years*. Palgrave. Σελ.198
9. Darwin, J. (2009). *The Empire Project*. Cambridge UP. Σελ. 222
10. Lucas, S. (1996). *Britain and the Suez Crisis*. Manchester UP. Σελ. 223
11. Kyle, K. (2011). *Suez: Britain's End of Empire in the Middle East*. I.B. Tauris. Σελ. 280
12. Vatikiotis, P.J. (1991). *The History of Modern Egypt*. Johns Hopkins UP. Σελ. 295

13. Goldschmidt, A. (2008). *A Brief History of Egypt*. Facts on File. Σελ. 338
14. Charmley, J. (2014). *Anthony Eden: Retribution and Disaster*. Faber. Σελ. 370
15. Marr, P. (2012). *The Modern History of Egypt*. London: Routledge. Σελ. 220
16. Karsh, E. (2002). *Empires of the Sand*. Cambridge: Harvard University Press. Σελ. 187
17. Nutting, A. (1972). *Nasser*. London: Constable. Σελ. 265
18. Thomas, M. (2010). *The Arab Cold War*. London: Atlantic Press. Σελ. 255
19. Warner, G. (2006). 'British Intelligence and the Middle East, 1945–1956', *Journal of Intelligence History*. Σελ. 173
20. Hanhimäki, J. (2004). *The Flawed Architect: Henry Kissinger and American Foreign Policy*. Oxford: OUP. Σελ. 182
21. McDermott, A. (2005). *Egypt's Cold War Diplomacy*. London: Palgrave. Σελ. 177
22. Fawaz, L. (2020). *Egypt in the Cold War*. New York: Knopf. Σελ. 161
23. Shlaim, A. (1994). *War and Peace in the Middle East*. London: Penguin. Σελ. 199
24. Hahn, P. (1991). *The United States and the Arab World*. Stanford: SUP. Σελ. 157
25. Aldrich, R. (2010). *GCHQ: The Uncensored Story*. London: HarperPress. Σελ. 375
26. Thorpe, D. (2003). *Eden: Life and Times*. London: Chatto & Windus. Σελ. 69
27. Hughes, M. (2016). *Britain's Secret Files*. London: Bloomsbury. Σελ. 115
28. Aldrich, R. (2002). *Intelligence and the War in the Middle East*. London: Routledge. Σελ. 224

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 :

Η δράση των βρετανικών μυστικών υπηρεσιών στις τρομοκρατικές ομάδες του Ιρλανδέζικου Δημοκρατικού Στρατού(I.R.A)

4.1

Ιστορικά στοιχεία της Ιρλανδίας

Η Ιρλανδία βρίσκεται στην βορειοδυτική Ευρώπη και είναι ένα νησί στον βόρειο Ατλαντικό Ωκεανό. Το νησί χωρίζεται γεωγραφικά μεταξύ της Ιρλανδίας(είναι το επίσημο όνομα της Δημοκρατίας της Ιρλανδίας) ένα κυρίαρχο κράτος που καταλαμβάνει έκταση το μεγαλύτερο ποσοστό του νησιού και την Βόρεια Ιρλανδία(είναι έδαφος του Ηνωμένου Βασιλείου) καλύπτει ένα πολύ μικρότερο ποσοστό του νησιού. Ανατολικά του νησιού χωρίζεται από την Μ. Βρετανία από την Βόρεια Μάγχη, την Ιρλανδική θάλασσα και τη Μάγχη του Αγίου Γεωργίου. Η Ιρλανδία βρισκόταν υπό βρετανική κατοχή από τον 12ο αιώνα και μετά, ιδιαίτερα μετά την ένταξή της στο Ηνωμένο Βασίλειο από τον 19ο αιώνα και μετά. Η ιστορία της Ιρλανδίας συνδέθηκε στενά με προσπάθειες εθνικής ανεξαρτησίας και έφτασε στο αποκορύφωμα με την ίδρυση του Ιρλανδικού Δημοκρατικού Στρατού(I.R.A).

Ο I.R.A ήταν παραστρατιωτική οργάνωση με ένοπλο χαρακτήρα και είχε σαν σκοπό την απελευθέρωση της Ιρλανδίας από την Μ. Βρετανία, την ίση μεταχείριση μεταξύ καθολικών και προτεσταντών και μετέπειτα την ένωση της Βόρειας Ιρλανδίας στο επίσημο

κράτος της Δημοκρατίας της Ιρλανδίας. Ο τρόπος διακυβέρνησης της Ιρλανδίας από το Ηνωμένο Βασίλειο με έντονο χαρακτηριστικό αυτό της αποικιοκρατίας είχε από την αρχή έντονο το στοιχείο της κοινωνικής και θρησκευτικής αντίθεσης. Η ίδρυση του I.R.A τον Ιανουάριο του 1919 ήταν αποτέλεσμα πολλών ετών βρετανικής κατοχής, αποτυχημένων επαναστάσεων, θρησκευτικών και πολιτικών διαφορών και προσπάθεια για αυτοδιάθεση του Ιρλανδικού κράτους. Ο I.R.A οφείλει την γέννησή του στο ιρλανδικό εθνικιστικό κίνημα στις αρχές του 20^{ου} αιώνα με απώτερο σκοπό την αποχώρηση της Μ. Βρετανίας από την Ιρλανδία και μετέπειτα την ένωση της Βόρειας Ιρλανδίας με την Ιρλανδική Δημοκρατία. Από το 1921 και μετέπειτα όταν διαιρέθηκε η Ιρλανδία η δράση του I.R.A συνεχίστηκε με εξάρσεις ανά τακτά χρονικά διαστήματα με αποκορύφωμα την επανεργοποίησή του το έτος 1969.

Η δράση του με τακτικές καταδρομικών επιθέσεων και τρομοκρατικών ενεργειών τον έθεσε πρωτεύοντα στόχο των βρετανικών υπηρεσιών ασφαλείας. ¹Ο I.R.A διαδέχτηκε τους Ιρλανδούς εθελοντές μια οργάνωση που είχε ιδρυθεί το 1913 και κάποια από τα μέλη της τότε ήταν και ταυτόχρονα μέλη του κόμματος Σιν Φέϊν σοσιαλδημοκρατικό κόμμα με στόχο την εθνική αυτοδιάθεση. Η γέννηση του I.R.A ήταν αποτέλεσμα πολιτικών, κοινωνικών, θρησκευτικών και ιστορικών παραγόντων που είχαν στόχο την ανεξαρτησία της Ιρλανδίας, μέσω των ένοπλων ενεργειών κατά του Ηνωμένου Βασιλείου. Οι Ιρλανδοί ήταν αντίθετοι στην ένταξή τους στο Ηνωμένο Βασίλειο και απαιτούσαν το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης για το κράτος τους, οι περισσότεροι Ιρλανδοί ήταν καθολικοί ενώ οι Βρετανοί άποικοι ήταν προτεστάντες συγκεντρωμένοι στην Βόρεια Ιρλανδία και υπήρχε έντονο το στοιχείο της θρησκευτικής αντίθεσης ανάμεσά τους. Επίσης οι προηγούμενες προσπάθειές για ανεξαρτησία της Ιρλανδίας από το Ηνωμένο Βασίλειο και η αποτυχία ανεξαρτησίας με ειρηνικά μέσα ήταν ένας από τους λόγους ίδρυσης του I.R.A. ²Η συνθήκη του 1921 απέβλεπε στην διαίρεση της Ιρλανδίας και την ίδρυση του Ιρλανδέζικου κράτους με την Βόρεια Ιρλανδία να είναι υπό κατοχή του Ηνωμένου Βασιλείου. Στα χρόνια που ακολούθησαν μετά την ίδρυση του I.R.A κατά τον πόλεμο της Ανεξαρτησίας (1919-1921) ο αρχικός I.R.A τροποποιήθηκε και διασπάστηκε πολλές φορές σε τέτοιο βαθμό που πολλές μεταγενέστερες οργανώσεις ήταν γνωστές σαν I.R.A που συμμετείχαν στον αγώνα της ανεξαρτησίας τους κατά των Βρετανών, με ανταρτοπόλεμο, δολιοφθορές, ενέδρες και καταδρομικές επιθέσεις σε στρατιωτικές εγκαταστάσεις του Ηνωμένου Βασιλείου. Στα χρόνια του μεσοπολέμου και στην μεταπολεμική περίοδο μέχρι το 1969 ο I.R.A. αντιμετώπιζε σοβαρές πολιτικές διαφωνίες, ενώ η δράση του στην βόρεια Ιρλανδία ήταν μικρής έκτασης επικεντρωμένες κυρίως σε προπαγανδιστική μορφή.

Το αποτέλεσμα του ανταρτοπόλεμου του I.R.A εξανάγκασε την κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου να μεριμνήσει την δημιουργία του ιρλανδικού κράτους με την μορφή κτήσης. Ένα μεγάλο ποσοστό των Ιρλανδών το δέχτηκε, ένα άλλο θεώρησε ότι είναι απαράδεχτο. Έτσι χωρίστηκαν σε δύο στρατόπεδα το ένα ήθελε ειρήνη με τους Βρετανούς το άλλο ότι ο ένοπλος αγώνας έπρεπε να συνεχιστεί κατά των Βρετανών. ³Ακολούθησε εμφύλιος πόλεμος μεταξύ των δύο παρατάξεων με την μια παράταξη να δημιουργεί τον επίσημο τακτικό στρατό του ελεύθερου Ιρλανδικού κράτους και η αντίθετη παράταξη ενάντια στην νεοσύστατη κυβέρνηση με την δημιουργία των άτακτων και το αποτέλεσμα του εμφυλίου ήταν να χάσει τον πόλεμο η παράταξη των άτακτων που ήθελε να δει την Ιρλανδία ενιαία. Το έτος 1931 η παράταξη των άτακτων ανακηρύχθηκε από την επίσημη κυβέρνηση της Ιρλανδίας παράνομη, επειδή στρατολογούσε στους κόλπους της νέα στελέχη τα οποία τα εκπαίδευε και πραγματοποιούσαν βομβιστικές επιθέσεις επί αγγλικού εδάφους.

Η ίδια κατάσταση συνεχίστηκε και στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο προκαλώντας πολλά προβλήματα στην κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου. Τέλη Δεκεμβρίου του 1948 η Ιρλανδία έγινε ανεξάρτητο κράτος και αποχώρησε από την βρετανική κοινοπολιτεία. Οι αγώνες της οργάνωσης των άτακτων επικεντρώθηκαν τότε προς το μικρό κομμάτι του νησιού το οποίο αποτελούσε την Βόρεια Ιρλανδία. Μετά το 1969 ο I.R.A ξαναεμφανίζεται ως οργανωμένη ένοπλη ομάδα ενεργώντας βομβιστικές επιθέσεις σε στρατιωτικές και πολιτικές εγκαταστάσεις, καταστρέφοντας υποδομές και εξασφαλίζοντας όπλα και οικονομική στήριξη της οργάνωσης μέσω ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. ⁴Τον Απρίλιο του 1998 υπογράφηκε η συμφωνία της Μεγάλης Παρασκευής σύμφωνα με την οποία αναδύθηκε νέα κυβέρνηση στην Βόρεια Ιρλανδία ο I.R.A προβλεπόταν να αποπλιστεί τελείως και να συμμετέχουν στα πολιτικά δρώμενα της Ιρλανδίας οι εθνικιστικές ομάδες.

Στις 28 Ιουλίου του 2005 ο I.R.A σταμάτησε οποιαδήποτε ένοπλη ενέργεια και παράνομη δραστηριότητα και προσπάθησε να επιτύχει τους στόχους του μόνο με ειρηνικά μέσα. Η γέννηση και η εξέλιξη του I.R.A οφείλεται στην αποτυχία της ειρηνική επίτευξης της ανεξαρτησίας, στις θρησκευτικές διακρίσεις και τα αντιστασιακά κινήματα που γεννήθηκαν. Η επίτευξη της Συμφωνίας της Μεγάλης Παρασκευής τερμάτισε την ένοπλη δράση του και την διαδέχθηκε η πολιτική του δράση αναδεικνύοντας την σημασία της πολιτικής λύσης σε μακροχρόνιες συγκρούσεις.

Η πολιτική κατάσταση των χωρών της Μ. Βρετανίας και της Ιρλανδίας πριν την έναρξη των εχθροπραξιών

Οι σχέσεις μεταξύ των κρατών της Μ. Βρετανίας και της Ιρλανδίας έχουν βαθιά χαραχθεί από πολιτικές, κοινωνικές και θρησκευτικές διαφορές. Στις αρχές του 1900 η Μ. Βρετανία βρισκόμενη σε μια φάση πολιτικής αλλαγής προσπαθούσε να κρατήσει σε ισορροπία τον έλεγχο της Ιρλανδίας με στρατηγικά και πολιτικά μέσα. Η περιοχή της Βόρειας Ιρλανδίας πριν τα 1960 χαρακτηριζόταν από έντονες πολιτικές αστάθειας και αποτυχημένες προσπάθειες μεταρρύθμισης ώστε να υπάρξει αρμονική συμβίωση ανάμεσα στους καθολικούς και τους προτεστάντες. ⁵Η κυβέρνηση της Μ. Βρετανίας την περίοδο εκείνη επεδίωκε να διατηρήσει πάση θυσία την ενότητα του Ηνωμένου Βασιλείου, κατέστειλε τα όποια επαναστατικά κινήματα με στρατιωτικά μέσα και προσπαθούσε παράλληλα με την χρήση διαλόγου και πολιτικών συμφωνιών να περιορίσει τις εχθροπραξίες. Η Μ. Βρετανία αντιμετώπιζε την Βόρεια Ιρλανδία ως ένα θέμα ημιαυτόνομης διακυβέρνησης επιδιώκοντας την σταθερότητα στην περιοχή χωρίς ριζικές παρεμβάσεις υπό τον φόβο πολιτικού κόστους και διεθνής αποσταθεροποίησης.

Η διαίρεση της Ιρλανδίας το 1921 με την δημιουργία του κρατιδίου της Βόρειας Ιρλανδίας και το ελεύθερο ιρλανδέζικο κράτος εγκαθίδρυσε ένα πολιτικό σύστημα όπου η ένωση των προτεσταντών κυριαρχούσε έναντι των μειονοτικών εθνικιστικών καθολικών. ⁶Τα νέο κρατίδιο της Βόρειας Ιρλανδίας είχε ισχυρούς δεσμούς με την Μ. Βρετανία αλλά απαιτούσε αυτονομία γεγονός που επέτρεψε την θεσμοθέτηση πολιτικών διακρίσεων εις βάρος των καθολικών. Η αδυναμία της βρετανικής κυβέρνησης να επιβάλλει ουσιαστικές μεταρρυθμίσεις στην περιοχή της Βόρειας Ιρλανδίας συντέλεσε στο να τραβήξει σε μάκρος η διαιώνιση των εντάσεων και των προστριβών και τελικά να οδηγηθεί η κατάσταση στην στρατιωτική εμπλοκή το 1969 που αντί να εκτονωθεί η κρίση την εμβάθυνε ακόμη περισσότερο. Στα μέσα της δεκαετίας του 1950 η νέα κυβέρνηση της Βόρειας Ιρλανδίας εφάρμοσε συστηματικά πολιτική ανισότητα στην πολιτική εκπροσώπηση, στην απασχόληση εργασίας και την στέγαση. Το εκλογικό σύστημα της Βόρειας Ιρλανδίας έδινε προνόμια στους προτεστάντες και οι δυνάμεις ασφαλείας λειτουργούσαν κατασταλτικά για τους καθολικούς.

Στις αρχές του 1960 άρχισαν να εμφανίζονται πολιτικά κινήματα για ειρηνική διεκδίκηση ισότητας αλλά αντιμετωπίστηκαν με βιαιότητα, γεγονός που άλλαξε σημαντικά την καθολική κοινότητα. Από την άλλη πλευρά η πολιτική κατάσταση στην Ιρλανδία ήταν χωρισμένη σε δύο στρατόπεδα αντιμετώπιζε μεγάλες κοινωνικές και πολιτικές εντάσεις.

⁷Στα χρόνια που προηγήθηκαν των ταραχών η Βόρεια Ιρλανδία διοικούνταν από ένα πολιτικό σύστημα το οποίο ήταν στην εξουσία συνεχόμενα από το 1921. Τα χαρακτηριστικά του πολιτικού αυτού κόμματος διακρίνονταν από πολιτικές χειραγώγησης των εκλογών, άνιση κατανομή των δημοσίων πόρων και ελάχιστη πολιτική εκπροσώπηση των καθολικών. Ο ρόλος που διαδραμάτισαν τα σώματα ασφαλείας χαρακτηριζόταν από την καθολική κοινότητα ως μηχανισμοί καταστολής μόνο για τους καθολικούς, χωρίς κανένα στοιχείο ουδετερότητας.

Η έλλειψη εμπιστοσύνης στο πολιτικό σύστημα της Βόρειας Ιρλανδίας οδήγησε μεγάλος ποσοστό του πληθυσμού να απέχει από τα πολιτικά δρώμενα. Από την μια πλευρά ήταν οι καθολικοί εθνικιστές που υποστήριζαν την Δημοκρατία της Ιρλανδίας και από την άλλη οι προτεστάντες που υποστηρίζονταν από την Μ. Βρετανία. Ο I.R.A ήταν δημιουργία του Sinn Fein και στόχος του ήταν η ένωση της Βόρειας Ιρλανδίας που ήταν στην κατοχή της Μ. Βρετανίας με την υπόλοιπη Ιρλανδία. Η ηγεσία της Ιρλανδικής Δημοκρατίας προσπάθησε να κάνουν ολόκληρη την νήσο της Ιρλανδίας ανεξάρτητη και να βρεθεί μια λύση ώστε να εξισορροπηθούν οι εσωτερικές τους αντιθέσεις με την παρέμβαση της Μ. Βρετανίας. ⁸Η Ιρλανδική Δημοκρατία ζητούσε συνταγματικά την διεκδίκηση της Βόρειας Ιρλανδίας αλλά δεν τολμούσε να προχωρήσει σε πιο έντονη διεκδίκηση φοβούμενη ότι αυτό θα προκαλούσε διεθνή κρίση και οικονομική αστάθεια στο κράτος της και έτσι περιορίστηκε στο να είναι συγκρατημένη στις διεκδικήσεις της. Μέσα στο εσωτερικό της Ιρλανδίας ήταν έντονη η κοινωνική πίεση και οι μνήμες του αγώνα ανεξαρτησίας κρατώντας ανοιχτό το ζήτημα της ένωσης της Ιρλανδίας με την Βόρεια Ιρλανδία, επηρεάζοντας τόσο την εσωτερική όσο και την εξωτερική πολιτική της χώρας.

Η ένταση στην Ιρλανδία κορυφώθηκε λόγω ελάχιστης εκπροσώπησης των καθολικών στο πολιτικό σύστημα της Βόρειας Ιρλανδίας, πολιτικές και κοινωνικές διακρίσεις και αδικίες και ανεπιτυχείς προσπάθειες για ανεύρεση πολιτικής λύσης. Πριν την έναρξη των εχθροπραξιών η Μ. Βρετανία είχε ενεργοποιήσει τις στρατιωτικές της δυνάμεις στην περιοχή και είχε αναπτύξει τις υπηρεσίες πληροφοριών για την παρακολούθηση της δράσης των εθνικιστικών της οργανώσεων. Η Ιρλανδία από την άλλη πλευρά είχε οργανωθεί σε πολιτικό επίπεδο και σε στρατιωτικό μέσω του I.R.A αναπτύσσοντας δίκτυα πληροφοριών στρατολόγησης και εκπαίδευσης. Ολόκληρο το πολιτικό σκηνικό ήταν ιδιαίτερα ευαίσθητο σε κλιμάκωση των συγκρούσεων με έντονα τα στοιχεία κοινωνικής και θρησκευτικής αντίθεσης να διατηρούνται σε μεγάλα επίπεδα με τις μυστικές υπηρεσίες να παίζουν αποφασιστικό ρόλο στην πρόληψη και υποκίνηση των ενεργειών. Η διεθνής κοινή γνώμη πίεζε σε έντονο βαθμό για εξεύρεση ειρηνικής λύσης,

επηρεάζοντας τις επιλογές και των δύο πλευρών. ⁹Η ένοπλη σύγκρουση στην Βόρεια Ιρλανδία δεν ήταν αποτέλεσμα αιφνίδιας έκρηξης βίας αλλά το παγόβουνο μιας μακράς ιστορικής και πολιτικής ανισότητας, εθνικού και θρησκευτικού διχασμού και μιας αποτυχημένης διακυβέρνησης.

Πριν ξεκινήσει η ένοπλη σύγκρουση στα τέλη της δεκαετίας του 1960 η Μ. Βρετανία και η Ιρλανδία ήταν αντιμέτωπες με μεγάλα πολιτικά αδιέξοδα τα οποία σαμποτάριζαν κάθε προσπάθεια εξεύρεσης ειρηνικής λύσης. Συμπερασματικά πριν την έναρξη των εχθροπραξιών το 1969 η πολιτική κατάσταση της Μ. Βρετανίας χαρακτηριζόταν από ετοιμότητα των στρατευμάτων της και της πολιτικής της ηγεσίας με σκοπό τον έλεγχο της Βόρειας Ιρλανδίας και την προστασία των συμφερόντων της Μ. Βρετανίας και από την άλλη πλευρά στην Ιρλανδία υπήρχε έντονη δυναμική και αυξανόμενη δραστηριότητα του I.R.A που αντικατόπτριζε την κοινωνική, θρησκευτική και πολιτική ένταση στην Ιρλανδία. Οι ειρηνικές προσπάθειες εξεύρεσης πολιτικής λύσης είχαν αποτύχει καθώς υπήρχε έντονη προδιάθεση για ένοπλη σύγκρουση.

4.3

Η έναρξη των εχθροπραξιών του I.R.A. με την Μ. Βρετανία

Οι εχθροπραξίες του I.R.A με την Μ. Βρετανία ξεκίνησαν στα τέλη της δεκαετίας του 1960 συγκεκριμένα το έτος 1969. Η αντίθεση μεταξύ των δύο κοινοτήτων είχε φτάσει στο απροχώρητο και οδηγήθηκε σε συγκρούσεις. Η ένοπλη αντίδραση του I.R.A εστιάστηκε σε επιθέσεις σε αστυνομικά τμήματα της Βόρειας Ιρλανδίας, σε στρατιωτικές εγκαταστάσεις και στρατόπεδα με την χρήση βομβών και εκρηκτικών σε περιοχές υψίστης στρατηγικής σημασίας, όπως κυβερνητικά κτίρια και κρίσιμες υποδομές του κράτους της Βόρειας Ιρλανδίας. Αυτού του είδους οι επιθέσεις στόχευαν στην διατάραξη της βρετανικής παρουσίας στην περιοχή της Βόρειας Ιρλανδίας και στο να αποκτήσει πολιτικό κύρος ο I.R.A σαν ένοπλη παραστρατιωτική οργάνωση. ¹⁰Το χάσμα μεταξύ των δύο αντίπαλων ομάδων μεγάλωσε όταν άρχισαν τον Απρίλιο του 1966 παρελάσεις οι εθνικιστές Ιρλανδοί για τον εορτασμό της 50ης επετείου της Πασχαλινής Εξέγερσης. Σε απάντηση οι προτεστάντες στην Βόρεια Ιρλανδία δημιούργησαν μια παραστρατιωτική πτέρυγα για να εκδιώξουν τον πρωθυπουργό της Βόρειας Ιρλανδίας. Αργότερα τον Μάιο του 1966 εμφανίστηκε μια ομάδα πιστών που συμμετείχαν στο κίνημα εκ διωγμού του πρωθυπουργού της Βόρεια Ιρλανδίας κηρύσσοντας πόλεμο εναντίον του I.R.A και σε όποιον πρόσφερε βοήθεια σε αυτόν, δολοφονώντας τέσσερις Ιρλανδούς εθνικιστές πολίτες.

Θεωρείται μέχρι σήμερα από την κυβέρνηση της Δημοκρατίας της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου τρομοκρατική οργάνωση. Πρωταρχικός στόχος του I.R.A ήταν να εντείνει την πίεσή του για ανεξαρτησία του κράτους της Βόρειας Ιρλανδίας και να διατηρήσει την ένταση της ένοπλης αντιπαράθεσης σε υψηλά επίπεδα για να επιτευχθεί το πλεονέκτημα της διαπραγμάτευσης. Η βρετανική κυβέρνηση προσπαθούσε να διατηρήσει την ισορροπία με το να μην κάνει τίποτα που θα έδειχνε προς τα έξω ότι αμεροληπτεί εις βάρος των Ιρλανδών στην Βόρεια Ιρλανδία. Η ένοπλη βία στην Βόρεια Ιρλανδία κορυφώθηκε από το 1970 έως και το 1972 με βομβιστικές επιθέσεις και περισσότερο από 500 ανθρώπους να σκοτώνονται το 1972.¹¹ Η πιο γνωστή κορύφωση της βίας μεταξύ καθολικών εθνικιστών και προτεσταντών θεωρείται η Ματωμένη Κυριακή, όπου δολοφονήθηκαν από τον βρετανικό στρατό 12 άοπλοι άνδρες σε μια απαγορευμένη από τον βρετανικό στρατό συγκέντρωση. Η Ματωμένη Κυριακή μεγάλωσε σημαντικά την έχθρα μεταξύ των καθολικών και των Ιρλανδών εθνικιστών απέναντι στις βρετανικές ένοπλες δυνάμεις. Ως αποτέλεσμα των γεγονότων της Ματωμένης Κυριακής ο I.R.A προσέλκυε στις τάξεις του όλο και περισσότερους νεοσύλλεκτους από τις τοπικές περιοχές. Η στρατηγική του I.R.A εστιαζόταν στην ένοπλη αντίσταση κατά της Βρετανικής κατοχής στο κράτος της Βόρειας Ιρλανδίας, στην ψυχολογική πίεση του πληθυσμού μέσω τρομοκρατικών ενεργειών και στην προβολή σε διεθνή επίπεδο των αιτημάτων τους.

Ο I.R.A καθιερώθηκε ως ο υπερασπιστής της κοινότητας των καθολικών και συνέχισε την ένοπλη βία του ως απάντηση στην συνεχιζόμενη βία του βρετανικού στρατού. Μέσα στο έτος 1972 δολοφόνησε περίπου εκατό άνδρες των δυνάμεων ασφαλείας και τραυμάτισε σοβαρά άλλα πεντακόσια περίπου άτομα, πραγματοποιώντας πάνω από 1400 επιθέσεις εναντίον εμπορικών και οικονομικών στόχων.¹² Στα τέλη του 1972 υπήρξε προσωρινή κατάπαυση του πυρός με μέλη της βρετανικής κυβέρνησης, αλλά ο I.R.A ήταν αποφασισμένος να συνεχίσει την εκστρατεία του εναντίον της Μ. Βρετανίας μέχρι να δει την Ιρλανδία ενωμένη. Η βρετανική κυβέρνηση βλέποντας ότι η κυβέρνηση της Βόρειας Ιρλανδίας δεν μπορεί ελέγξει τις ταραχές προσπάθησε να αναλάβει τον έλεγχο ασφαλείας στην περιοχή προωθώντας έναν νόμο που προέβλεπε την άμεση διακυβέρνηση της Βόρειας Ιρλανδίας από την Μ. Βρετανία. Αν και αυτή η μορφή διακυβέρνησης θα είχε σύντομη διάρκεια μέχρι να αποκατασταθεί η αυτοδιοίκηση στην Βόρεια Ιρλανδία σε μια βάση όπου θα ήταν αποδεκτή και από τις δύο πλευρές, αυτό δεν επιτεύχθηκε ποτέ με τις ταραχές να συνεχίζονται μέχρι την δεκαετία του 1990 σε ένα πλαίσιο πολιτικού αδιεξόδου.

Η αντίδραση της βρετανικής κυβέρνησης στις επιθέσεις του I.R.A εναντίον των προτεσταντών κατοίκων της Βόρειας Ιρλανδίας και των υποδομών που

αφορούσαν τα βρετανικά συμφέροντα, ήταν η ενίσχυση των ήδη υπάρχοντων στρατιωτικών δυνάμεων στη Βόρεια Ιρλανδία. Κατά την διάρκεια ταραχών στις 14 Αυγούστου του 1969 βρετανικά στρατεύματα αναπτύχθηκαν στο Ντέρι και στο Μπέλφαστ της Βόρειας Ιρλανδίας σε μια προσπάθεια να αποκαταστήσουν την τάξη σε μια περιοχή όπου είχαν σκοτωθεί πάνω από δέκα άτομα, περισσότεροι από πεντακόσιοι είχαν τραυματιστεί, πολλά σπίτια προτεσταντών είχαν πολλές υλικές ζημιές και είχαν καταληφθεί από καθολικούς εθνικιστές και οικογένειες είχαν εγκαταλείψει τις οικίες τους ένεκα ταραχών.¹³ Οι υπηρεσίες πληροφοριών της Μ. Βρετανίας που έχουν στο εσωτερικό της (M.I.5, G.C.H.Q) είχαν από καιρό αναπτυχθεί σε καίρια σημεία αναπτύσσοντας δίκτυα πρακτόρων για την συλλογή των απαραίτητων πληροφοριών. Η Μ. Βρετανία σε απάντηση των επιθέσεων που διαπράττονταν τα πρώτα χρόνια των ταραχών εναντίον υποδομών, πολιτών και μονάδων του βρετανικού στρατού ήταν η καταστολή αυτών. Η ύπαρξη απαγορευμένων περιοχών σε πόλεις της Βόρεια Ιρλανδίας όπως είναι το Μπέλφαστ και το Ντέρι, ήταν μεγάλη πρόκληση για την κυβέρνηση της Μ. Βρετανίας και ο βρετανικός στρατός διαλύοντας τα οδοφράγματα επανέφερε την τάξη και τον έλεγχο στις περιοχές αυτές. Τα αποτελέσματα των εχθροπραξιών μεταξύ των δυνάμεων ασφαλείας της Μ. Βρετανίας, των παραστρατιωτικών δυνάμεων που υποστήριζαν την Μ. Βρετανία και των εθνικιστικών καθολικών είχαν δημιουργήσει τεράστιο φόβο και μεγάλη ανασφάλεια στους κατοίκους της Βόρειας Ιρλανδίας.

Οι βομβιστικές ενέργειες και οι ένοπλες επιθέσεις και από τις δύο πλευρές είχαν σαν αποτέλεσμα την αποσταθεροποίηση της κοινωνίας εντός του εδάφους της Β. Ιρλανδίας.¹⁴ Η κυβέρνηση της Μ. Βρετανίας προσπάθησε με την ανάπτυξη δικτύου πρακτόρων την συλλογή πληροφοριών στρατηγικής σημασίας και ηλεκτρονική παρακολούθηση των τηλεπικοινωνιών να εντοπίσει τα ηγετικά στελέχη του I.R.A και να αποτρέψει πιθανές μελλοντικές επιθέσεις. Η ένοπλη βία ανάμεσα στους καθολικούς και στις δυνάμεις ασφαλείας των βρετανών ανάγκασε την διεθνή γνώμη να πιέζει για να βρεθεί μια λύση ανάμεσα στις δύο πλευρές, καθώς και την έναρξη διαπραγματεύσεων για εύρεση ειρηνευτικής λύσης. Οι εχθροπραξίες μεταξύ του I.R.A και της Μ. Βρετανίας είχαν βαθιές ιστορικές, κοινωνικές και πολιτικές συγκυρίες. Ο I.R.A στόχευε στην πλήρη ανεξαρτησία της Βόρειας Ιρλανδίας από την Μ. Βρετανία με τις ενέργειές του, ενώ η Μ. Βρετανία που ήθελε την Βόρεια Ιρλανδία ημιαυτόνομη αντιδρούσε στις ενέργειες του I.R.A με τις ένοπλες δυνάμεις και τις υπηρεσίες πληροφοριών της.

Η δράση των μυστικών υπηρεσιών της Μ. Βρετανίας απέναντι στις τάξεις του I.R.A

Η αντιπαράθεση μεταξύ Μ. Βρετανίας και του I.R.A είναι μια από την πιο μεγάλη σε χρονική διάρκεια και πιο σύνθετη περίπτωση εσωτερικής ασφάλειας στην ιστορία του Ηνωμένου Βασιλείου του 20^{ου} αιώνα. Οι υπηρεσίες πληροφοριών της Μ. Βρετανίας, κυρίως η M.I.5 και η M.I.6 και σε τεχνολογικό επίπεδο παρακολούθησης των τηλεπικοινωνιών η G.C.H.Q έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση του I.R.A στα τριάντα χρόνια της περιόδου των ταραχών(1969-1998), εφαρμόζοντας περίπλοκες στρατηγικές και τεχνικές στην αντιμετώπισή του. Η M.I.5 ήταν η κύρια υπηρεσία πληροφοριών απέναντι στην τρομοκρατία του I.R.A παρακολουθούσε τις κινήσεις των ηγετικών στελεχών του και είχε σαν κύριο στόχο την εσωτερική ασφάλεια της Μ. Βρετανίας και την αντιμετώπιση του I.R.A στην Βόρεια Ιρλανδία. Επειδή η πλήρης εξάλειψη της τρομοκρατίας του I.R.A ήταν ανέφικτη επικεντρώθηκε στην ανάπτυξη δικτύων πρακτόρων και στην διείσδυση σε δίκτυα τρομοκρατών και σε κοινότητες όπου οι τρομοκράτες έβρισκαν καταφύγιο και υποστήριξη, για την συλλογή των απαραίτητων πληροφοριών και κατ' επέκταση στην διείσδυση εντός του I.R.A σε υψηλόβαθμες θέσεις του οργανισμού με σκοπό τον περιορισμό της δράσης του και στην συνεργασία με τις δυνάμεις ασφαλείας. Το κεντρικό γραφείο τηλεπικοινωνιών (G.C.H.Q) μέσω της παρακολούθησης των τηλεπικοινωνιών και του ταχυδρομείου παρακολουθούσε τις επικοινωνίες μεταξύ των στελεχών του I.R.A και παρείχε τεχνική υποστήριξη μέσω της συλλογής και ανάλυσης πληροφοριών, αποκρυπτογραφούσε και ανέλυε τα μηνύματα επικοινωνίας μεταξύ των μελών του I.R.A, ενισχύοντας την δυνατότητα πρόβλεψης και αποτροπής των τρομοκρατικών επιθέσεων κατά στόχους της Μ. Βρετανίας, αποδεικνύοντας το πόσο σημαντική είναι η τεχνολογία στην αποτροπή τρομοκρατικών επιχειρήσεων. Ο I.R.A δημιουργήθηκε λόγω της πολιτικής αδυναμίας της Μ. Βρετανίας να ικανοποιήσει το αίτημα της Ιρλανδικής Δημοκρατίας για αυτοδιάθεση της Βόρειας Ιρλανδίας. Επίσης μέσα στο έδαφος της Βόρειας Ιρλανδίας υπήρχαν σε έντονο βαθμό θρησκευτικές και κοινωνικές διακρίσεις απέναντι στους καθολικούς της Ιρλανδίας, καθιστώντας αδύνατη την επίτευξη ανεξαρτησίας με ειρηνικά μέσα.

Η M.I.6 συνέβαλε επικουρικά με την παρακολούθηση των διεθνών του συνδέσεων και χρηματοδοτήσεων του I.R.A από τρομοκρατικές οργανώσεις ίδιας φιλοσοφίας, επειδή ο I.R.A είχε αναπτύξει δράση εντός του εσωτερικού της Μ. Βρετανίας με το να παρακολουθεί τις συνδέσεις του I.R.A με άλλες οργανώσεις διεθνώς, σαμποτάροντας τις προσπάθειες ενίσχυσης και γραμμών εφοδιασμού που αφορούσαν την χρηματοδότηση, τον οπλισμό, εκπαίδευση τρομοκρατών και ανταλλαγή απόψεων, ιδεών

και τρόπους επιθέσεων, βοηθώντας και με έμμεσο τρόπο τις επιχειρήσεις της M.I.5, μέσω της αποκαλύψεων των διεθνών συνδέσεων του I.R.A. ¹⁵Η διείσδυση πρακτόρων εντός του κόλπου του I.R.A υπήρξε κρίσιμη και αποτέλεσε την αιχμή του δόρατος της στρατηγικής των βρετανικών υπηρεσιών ασφαλείας, γιατί υπήρχε η δυνατότητα συλλογής πληροφοριών που οδηγούσαν στην σύλληψη πρακτόρων, οι πληροφοριοδότες παρείχαν σημαντικές πληροφορίες για την αποτροπή επιθέσεων και αποψίλωση των δικτύων του I.R.A, πιθανούς μελλοντικούς στόχους και αποθήκες όπλων. ¹⁶Όμως η εκτεταμένη χρήση πληροφοριοδοτών δημιούργησε και ηθικά διλήμματα γιατί οι υπηρεσίες πληροφοριών δεν έκαναν τίποτα για να αποτρέψουν εγκληματικές ενέργειες προκειμένου να μην αποκαλύψουν τις πηγές τους. Οι υπηρεσίες πληροφοριών της Μ. Βρετανίας για την συλλογή των απαραίτητων πληροφοριών χρησιμοποίησαν την παρακολούθηση και ανάκριση υπόπτων ατόμων για διάπραξη τρομοκρατιών ενεργειών και αξιοποιώντας τεχνικές ψυχολογικού πολέμου, προσπάθησαν να δημιουργήσουν δυσπιστία εντός των τάξεων του I.R.A και να διασπάσουν την ιεραρχική και οργανωτική του δομή.

Η M.I.5 στόχευε στην εσωτερική δομή του I.R.A μέσω της ανθρώπινης ευφυΐας με την διείσδυση πρακτόρων και ανάπτυξης πληροφοριοδοτών εντός του κόλπου του I.R.A και του φιλτραρίσματος των πληροφοριών που είχαν συλλεχθεί, η M.I.6 στην διεθνή δράση του I.R.A μέσω αποτροπής της επαφής του με άλλα δίκτυα τρομοκρατών και η G.C.H.Q στην ευφυΐα των τηλεπικοινωνιών μέσω υποκλοπών με ανάλυση των πληροφοριών που ερχόντουσαν στην κατοχή των βρετανικών υπηρεσιών πληροφοριών μέσω της υποκλοπής και ανάλυσης πληροφοριών και αλληλογραφίας. ¹⁷Ο συνδυασμός της στρατηγικής των βρετανικών υπηρεσιών πληροφοριών έφερε αποτελέσματα στην μείωση της δράσης του I.R.A στην Βόρεια Ιρλανδία. Κάποιες τακτικές των υπηρεσιών πληροφοριών της Μ. Βρετανίας όπως ήταν οι στοχευμένες επιχειρήσεις συγκεκριμένων μελών του I.R.A και η εφαρμογή της κράτησης χωρίς δίκη αποτέλεσαν σημείο καμπής για την νοοτροπία και φιλοσοφία εντός των τάξεων των υπηρεσιών πληροφοριών. Αν και οι τεχνικές αυτές απέβλεπαν στην άμεση εξουδετέρωση των ενόχων μελών του I.R.A, είχαν όμως αντίθετο αποτέλεσμα εξαιτίας της έγερσης ζητημάτων για ανθρώπινα δικαιώματα και νομιμότητας, ενισχύοντας έτσι την στήριξη του πληθυσμού της Βόρειας Ιρλανδίας προς τον I.R.A. ¹⁸Αν και η δράση των μυστικών υπηρεσιών της Μ. Βρετανίας βοήθησε στο να αποτραπεί σε μεγάλο βαθμό η δράση του I.R.A, σε πολλές περιπτώσεις όμως ενίσχυσε την ριζοσπαστικοποίηση και την διάσπαση των καθολικών πολιτών της Βόρειας Ιρλανδίας, αποτελώντας μια πρόκληση μεταξύ ασφάλειας και εύρεσης πολιτικής λύσης.

Αρχές δεκαετίας του 1990 οι υπηρεσίες πληροφοριών της Μ. Βρετανίας άρχισαν να χρησιμοποιούνται όχι μόνο για καταστολή της δράσης του I.R.A στο έδαφος της Βόρειας Ιρλανδίας αλλά και για αφανής υποστήριξη των μυστικών διαύλων επικοινωνίας μεταξύ του I.R.A και της κυβέρνησης της Μ. Βρετανίας οι οποίες επικοινωνίες τελικά οδήγησαν στην Συμφωνία της Μεγάλης Παρασκευής στις 10 Απριλίου του 1999. Οι μυστικές βρετανικές υπηρεσίες πληροφοριών έδρασαν απέναντι στον I.R.A καθοριστικά και σε πολλά επίπεδα. Αν και η δράση τους μείωσε σε μεγάλο βαθμό την ικανότητα του I.R.A να πραγματοποιεί τρομοκρατικές ενέργειες και περιορίσε την ένοπλη δράση του απέναντι σε υποδομές και στόχους της Μ. Βρετανίας, συνοδεύονταν σε πολλές περιπτώσεις από σοβαρά και ηθικά διλήμματα, έδειξε ότι πρέπει να υπάρχουν όρια στην καταστολή εναντίον τρομοκρατικών ενεργειών και την ανάγκη στο τέλος της εύρεσης πολιτικής λύσης στα προβλήματα. ¹⁹Η περίπτωση της ένοπλης δράσης του I.R.A στην Βόρεια Ιρλανδία προσέφερε πολλά διδάγματα αντιμετώπισης της σύγχρονης τρομοκρατίας, αποδεικνύοντας ότι η αντιμετώπισή της θέλει συντονισμένες στρατιωτικές επιχειρήσεις που να έχουν βάση στις πληροφορίες και υπεροχή στην συλλογή πληροφοριών, θεσμική νομιμότητα και θέληση για πολιτική διαπραγμάτευση των αιτημάτων ώστε να υπάρξει ειρηνική λύση και για τις δύο πλευρές. Τα αποτελέσματα από την δράση των βρετανικών μυστικών υπηρεσιών ήταν η διάλυση και εξάρθρωση σε μεγάλο βαθμό της ιεραρχίας του I.R.A και στην σύλληψη και εξουδετέρωση πολλών στελεχών του. Μελλοντικές τρομοκρατικές ενέργειες με ίδιο προφίλ και τρόπο δράσης είναι πλέον δυνατόν να προβλεφθούν και να αντιμετωπιστούν με μεγάλη ευκολία πλέον χάρη στην ανάπτυξη προτύπων τρόπων δράσεων και συστημάτων αντιμετώπισης τρομοκρατίας.

4.5

Η παύση των εχθροπραξιών του I.R.A. με τις μυστικές υπηρεσίες της Μ. Βρετανίας και συμπεράσματα σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης της δράσης του I.R.A.

Οι εχθροπραξίες μεταξύ του I.R.A και τις υπηρεσίες πληροφοριών της Μ. Βρετανίας ήταν από τις πιο έντονες και σε μεγαλύτερη χρονική διάρκεια περίοδος στρατιωτικής και πολιτικής αναμέτρησης στην Ευρώπη του 20^{ου} αιώνα χαρακτηριζόμενη από έντονη πολιτική βία, τρομοκρατικές και καταδρομικές επιθέσεις σε στόχους κυρίως βρετανικού διαφέροντος και μια συνεχόμενη σύγκρουση μεταξύ πολιτικής εξουσίας και των υπηρεσιών πληροφοριών. Η Βόρεια Ιρλανδία αποτέλεσε πεδίο ένοπλης βίας, πολιτικών συγκρούσεων, τρομοκρατικών επιθέσεων εις βάρος βρετανικών κυρίως υποδομών με την

σειρά της Μ. Βρετανίας να απαντάει με αντικατασταλτικές επιχειρήσεις και μυστική δράση των μυστικών υπηρεσιών πληροφοριών, που έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην πορεία των γεγονότων.²⁰ Η περίοδος των ταραχών (The Troubles) ξεκίνησε το 1969 και διήρκεσε 30 χρόνια με τον Ι.Ρ.Α να μάχεται για την ένωση της Βόρειας Ιρλανδίας με την Ιρλανδία, υιοθετώντας τακτική ένοπλου αγώνα χτυπώντας στρατιωτικές και πολιτικές υποδομές ενώ οι μυστικές βρετανικές υπηρεσίες (Μ.Ι.5, Μ.Ι.6, G.C.H.Q.) δεν παρέμειναν μόνο στα συνήθη μέτρα επιβολής της τάξης και ασφάλειας αλλά προσπάθησαν να αποδυναμώσουν την αποτελεσματικότητα του Ι.Ρ.Α μέσω της παρακολούθησης και του περιορισμού της δράσης της οργάνωσης με συστηματική χρήση των υπηρεσιών πληροφοριών και δικτύων πρακτόρων.

Η δράση του Ι.Ρ.Α οφείλεται στο πλαίσιο ανεξαρτησίας της Ιρλανδίας και της διαίρεσης του νησιού το έτος 1921 με την Βόρεια Ιρλανδία να παραμένει εντός κατοχής του Ηνωμένου Βασιλείου γεγονός που πυροδότησε βαθιές κοινωνικές, πολιτικές και θρησκευτικές αντιθέσεις.²¹ Η παύση των εχθροπραξιών μεταξύ Ι.Ρ.Α και Μ. Βρετανίας δεν οφείλεται στην ήττα της οργάνωσης από τις στρατιωτικές επιχειρήσεις εναντίον του, αλλά αποτέλεσε προϊόν υπεροχής των πληροφοριών της διείσδυσης μυστικών πρακτόρων και πολιτικής αποδυνάμωσης της οργάνωσης. Επίσης οι συνεχείς πιέσεις από πλευράς των Η.Π.Α και της Ε.Ε. απαιτούσαν να λυθεί το πρόβλημα με ειρηνικά μέσα, οι συνεχόμενες συμπλοκές και ανθρώπινες απώλειες και από τις δύο πλευρές και η παρατεταμένη σε χρονική διάρκεια σύγκρουση, αποτέλεσαν του βασικούς λόγους που οδήγησαν στην παύση των εχθροπραξιών και στην διαμόρφωση του πολιτικού σκηνικού, ώστε να υπογραφεί η Συμφωνία Της Μεγάλης Παρασκευής το 1998 που έδωσε τέλος στις ένοπλες ενέργειες. Ο ρόλος της Μ.Ι.5 επικεντρώθηκε στην εσωτερική ασφάλεια της Μ. Βρετανίας αντιμετωπίζοντας τον Ι.Ρ.Α μέσα στο έδαφος της Μ. Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας με συλλογή πληροφοριών από την ανάπτυξη δικτύων πρακτόρων στους κόλπους του Ι.Ρ.Α για τον εντοπισμό σημείων αποθήκευσης όπλων και εκρηκτικών.

²² Η Μ.Ι.5 παρακολουθούσε τις πολιτικές και στρατιωτικές κινήσεις των ηγετικών στελεχών του Ι.Ρ.Α στόχευσε στην εξόντωσή τους που είχε σαν αποτέλεσμα την μείωση της επιχειρησιακής ικανότητας της οργάνωσης. Η Μ.Ι.6 λόγω της φύσης λειτουργίας της δεν είχε άμεσο ρόλο στις επιχειρήσεις κατά του Ι.Ρ.Α αλλά παρακολουθούσε τα διεθνή δίκτυα υποστήριξης του Ι.Ρ.Α και συνεργάστηκε με φίλιες υπηρεσίες πληροφοριών, γεγονός που περιορίσε τις εξωτερικές πηγές ενίσχυσης του Ι.Ρ.Α. Η G.C.H.Q με την ηλεκτρονική παρακολούθηση και την υποκλοπή επικοινωνιών συνέβαλε στην πρόληψη επιθέσεων και την αποκάλυψη των δικτύων του Ι.Ρ.Α,

ενισχύοντας έτσι την αποτελεσματικότητα των επιχειρήσεων της Μ.Ι.5 αποτρέποντας μελλοντικές επιθέσεις. Στην δεκαετία του 1990 όταν οι συγκρούσεις μεταξύ του Ι.Ρ.Α και της βρετανικής κυβέρνησης είχαν φτάσει σε αδιέξοδο και καμία πλευρά δεν έκανε πίσω οι μυστικές βρετανικές υπηρεσίες πληροφοριών συνείσφεραν στην δημιουργία ανεπίσημων καναλιών επικοινωνίας με το Sinn Fein το πολιτικό κόμμα που δραστηριοποιείται στην Ιρλανδία και στην Βόρεια Ιρλανδία για την σταδιακή μετάβαση από την ένοπλη βία στις διαπραγματεύσεις με αποκορύφωμα την Συμφωνία Της Μεγάλης Παρασκευής που σηματοδότησε την λήξη των ένοπλων συγκρούσεων και την μετάβαση στις ειρηνευτικές διαπραγματεύσεις.²³ Ο Ι.Ρ.Α δεν ήταν μια τρομοκρατική οργάνωση αλλά είχε διπλό πολιτικό και στρατιωτικό χαρακτήρα με ισχυρούς δεσμούς με το ιρλανδέζικο πολιτικό κόμμα Sinn Fein και η αντιμετώπισή του με ισχυρά κατασταλτικά μέτρα έκρυβε τον κίνδυνο νομιμοποίησης της πολιτικής βίας και ενίσχυση της λαϊκής στήριξης στο πολιτικό κόμμα.

Κατά την διάρκεια της ειρηνευτικής μετάβασης η Μ.Ι.5 και η Μ.Ι.6 χρησιμοποίησαν δίκτυα πρακτόρων για διείσδυση με στόχο την ανίχνευση μελλοντικών πιθανών τρομοκρατικών επιθέσεων, την παρακολούθηση των δικτύων υποστήριξης του Ι.Ρ.Α και να εξασφαλίσει ότι ο Ι.Ρ.Α θα τηρούσε την συμφωνία παύσης των ένοπλων συγκρούσεων. Επιπλέον η συνεργασία με την αστυνομία της Βόρειας Ιρλανδίας και τις βρετανικές ένοπλες δυνάμεις υποστήριξε τις διαπραγματεύσεις για διατήρηση της ειρηνευτικής συμφωνίας.²⁴ Πλην κάποιων αιματηρών επιθέσεων του Ι.Ρ.Α τον Δεκέμβριο του 2004 και τον Ιανουάριο του 2005, η επίσημη κατάπαυση του πυρός ήρθε τον Ιούλιο του 2005, όχι μέσω αιφνίδιας απόφασης αλλά αποτελώντας μια μακρόχρονη διαδικασία πολιτικής και στρατιωτικής πίεσης των μυστικών υπηρεσιών πληροφοριών της Μ. Βρετανίας εναντίον του Ι.Ρ.Α, με τις υπηρεσίες πληροφοριών να εγγυώνται ότι δεν θα οδηγηθούν ξανά σε ένοπλες συγκρούσεις απέδειξαν ότι η ειρήνη επιτυγχάνεται μέσω ελέγχου και όχι μέσω της εξόντωσης. Μπορεί στην αρχή των συγκρούσεων η βρετανική κυβέρνηση να απάντησε με στρατιωτική επέμβαση και έκτακτα μέτρα ασφαλείας, όμως αυτά τα μέτρα αποδείχθηκαν στην πορεία τελείως αναποτελεσματικά και είχαν μεγάλο πολιτικό κόστος και έτσι η αντιμετώπιση του Ι.Ρ.Α οδηγήθηκε προς ένα μοντέλο αντιμετώπισης της τρομοκρατίας μέσω πληροφοριών.

1. Συμπερασματικά η δράση των μυστικών βρετανικών υπηρεσιών έδειξαν ότι η συστηματική συλλογή πληροφοριών είναι σημαντική για την πρόληψη τρομοκρατικών επιθέσεων η ανάπτυξη δικτύων πρακτόρων, η διείσδυση στα δίκτυα τρομοκρατών και η συνεργασία με τις τοπικές υπηρεσίες ασφαλείας μεγιστοποιεί τις τακτικές

αντιμετώπισής τους.²⁵ Η διαρκής παρακολούθηση και ο έλεγχος της μετάβασης στην ειρήνη είναι σημαντική για την διατήρησή της και την επιτυχία των ειρηνευτικών διαδικασιών που επιτυγχάνεται όχι μέσω της απόλυτης ήττας του αντιπάλου, αλλά μέσω του ελεγχόμενου συμβιβασμού. Οι εμπειρίες που απέκτησαν οι βρετανικές υπηρεσίες πληροφοριών κατά την αντιμετώπιση του I.R.A χρησίμευσαν σαν πρότυπα αντιμετώπισης παρόμοιων καταστάσεων στο μέλλον, δείχνοντας έτσι το πόσο σημαντική είναι η ολοκληρωμένη προσέγγιση που απαιτεί συνδυασμό πληροφοριών, στρατηγικής, συνεργασίας με πολιτικούς τοπικούς φορείς και δυνάμεις ασφαλείας, λειτουργώντας όχι ως μηχανισμοί καταστολής μόνο αλλά και ως στρατηγικά εργαλεία ειρηνευτικής μετάβασης.

1. <https://www.britannica.com/topic/Irish-Republican-Army>
2. Bell, J. (2000). *Intelligence, Counter - Terrorism and the IRA*. London: Routledge. Σελ. 191
3. MacDonald, J. (2008). *Countering Terrorism: British Intelligence and the IRA*. London: Routledge. Σελ. 142
4. English, R. (2011). *Terrorism and Counterterrorism in Ireland*. Oxford: Oxford University Press. Σελ. 407
5. English, R. (2008). *Irish Freedom: The History of Nationalism in Ireland*. London: Macmillan. Σελ. 389
6. O'Callaghan, S. (2012). *M15 and the Irish Problem*. Dublin: Gill & Macmillan. Σελ.266
7. Coogan, T. (2002). *The IRA and Counter-Insurgency Operations*. Dublin: Gill & Macmillan. Σελ. 311
8. MacDonald, J. (2008). *Countering Terrorism: British Intelligence and the IRA*. London: Routledge Σελ. 245
9. English, R. (2008). *Irish Freedom: The History of Nationalism in Ireland*. London: Macmillan. Σελ. 411
10. Bell, J. (2000). *Intelligence, Counter - Terrorism and the IRA*. London: Routledge. Σελ. 257
11. Coogan, T. (2002). *The IRA and Counter-Insurgency Operations*. Dublin: Gill & Macmillan. Σελ. 355

12. Hennessey, T. (2005). *The Northern Ireland Peace Process: Ending the Troubles?* London: Palgrave. Σελ. 364
13. Taylor, P. (1999). *Provos: The IRA and Sinn Féin*. London: Bloomsbury. Σελ. 299
14. Moloney, E. (2002). *A Secret History of the IRA*. London: Penguin. Σελ. 301
15. Taylor, P. (2014). *Britain's Secret Wars in Northern Ireland*. London: Biteback Publishing. Σελ. 193
16. Moloney, E. (2002). *A Secret History of the IRA*. London: Penguin. Σελ. 321
17. MacDonald, J. (2008). *Countering Terrorism: British Intelligence and the IRA*. London: Routledge Σελ. 297
18. Hennessey, T. (2005). *The Northern Ireland Peace Process: Ending the Troubles?* London: Palgrave. Σελ. 391
19. English, R. (2011). *Terrorism and Counterterrorism in Ireland*. Oxford: Oxford University Press. Σελ. 455
20. Taylor, P. (1999). *Provos: The IRA and Sinn Féin*. London: Bloomsbury. Σελ. 318
21. MacDonald, J. (2008). *Countering Terrorism: British Intelligence and the IRA*. London: Routledge Σελ. 288
22. Bell, J. (2000). *Intelligence, Counter - Terrorism and the IRA*. London: Routledge. Σελ. 296
23. English, R. (2008). *Irish Freedom: The History of Nationalism in Ireland*. London: Macmillan. Σελ. 426
24. Hennessey, T. (2005). *The Northern Ireland Peace Process: Ending the Troubles?* London: Palgrave. Σελ. 393
25. Moloney, E. (2002). *A Secret History of the IRA*. London: Penguin. Σελ. 319

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5:
***Η συνεισφορά των βρετανικών μυστικών υπηρεσιών
και πληροφόρησης στην εκστρατεία
των νήσων Φώκλαντ***

5.1

Ιστορική αναφορά στα νησιά Φώκλαντ

Οι νήσοι Φώκλαντ βρίσκονται ανατολικά από το κράτος της Αργεντινής που τα διεκδικεί από το 1833, στο νοτιότερο άκρο της στον Ατλαντικό ωκεανό και περιλαμβάνουν δυο νησιά (την ανατολική και την δυτική νήσο), τα οποία βρίσκονται ακόμη και σήμερα υπό βρετανική κυριαρχία από το 1841.¹ Η Αργεντινή βρίσκεται από το 1980 σε καθεστώς στρατιωτικής χούντας από τον στρατηγό Χόρχε Ραφαέλ και για να επηρεάσει την κοινή γνώμη της Αργεντινής μακριά από τα προβλήματα που προκαλούσε ο τρόπος διακυβέρνησής του αποφάσισε να στείλει στρατεύματα εναντίον των νήσων προκειμένου να τα καταλάβει. Οι νήσοι Φώκλαντ βρίσκονται υπό βρετανική κυριαρχία από το 1841 και θεωρούνται ακόμη και σήμερα υπερπόντιο βρετανικό έδαφος με 3.000 κατοίκους που έχουν βρετανική υπηκοότητα.

Στις 2 Απριλίου του έτους 1982 οι ένοπλες δυνάμεις της αργεντινής κάνουν απόβαση στα δύο αυτά νησιά και την επομένη καταλαμβάνουν και τα γειτονικά νησάκια <<Νότια Γεωργία>> και <<Νήσοι Σάντουιτς>>. Αυτές οι ενέργειες της Αργεντινής εξόργισαν την βρετανική κυβέρνηση της Μάργκαρετ Θάτσερ που θεώρησε ότι είχε καταληφθεί βρετανικό έδαφος. Παρόλο που το Ηνωμένο Βασίλειο δεν είχε τον τρόπο διακυβέρνησης της Αργεντινής τα προβλήματα που καθημερινά συσσωρεύονταν από τον τρόπο διακυβέρνησης της Θάτσερ, ανάγκασαν την βρετανική κυβέρνηση να στρέψει το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης αλλού.² Η ανακατάληψη των νήσων Φώκλαντ από τον βρετανικό στρατό ήταν μονόδρομος πλέον για την Μ. Βρετανία και έτσι μέσα σε δύο ημέρες από την εισβολή των αργεντινικών ενόπλων δυνάμεων, δόθηκε η εντολή σε ένα εκστρατευτικό σώμα της Μ. Βρετανίας να ανακαταλάβει τους νήσους αυτούς. Δύο εβδομάδες μετά ο βρετανικός στόλος έφτασε απέναντι από τα νησιά και άρχισε η μάχη.

Ο πόλεμος έληξε στις 14 Ιουνίου του 1982 με θριαμβευτική νίκη των Βρετανών απέναντι στους Αργεντινούς με τεράστιο πολιτικό κόστος στον στρατηγό Χόρχε και χάρισε στην Θάτσερ την επανεκλογή της σαν πρωθυπουργό της Μ. Βρετανίας.³ Οι απώλειες σε έμψυχο και στρατιωτικό υλικό μπορεί να μην ήταν μεγάλες και από τις δύο πλευρές, όμως μέχρι και σήμερα η Αργεντινή, παρόλο που ο τελευταίος της πρόεδρος (Χαβιέρ Μιλί) δήλωσε ότι η χώρα του θα προσπαθήσει να ανακτήσει την κυριότητά τους με διπλωματικά μέσα δεν έχει τολμήσει να επιχειρήσει ξανά με στρατιωτική επέμβαση εναντίον των νήσων Φώκλαντ που θεωρείται από την Μ. Βρετανία ότι το ζήτημα έχει λήξει οριστικά.

5.2

Η κατάσταση στο πολιτικό σκηνικό της Μ. Βρετανίας και της Αργεντινής πριν την έναρξη των εχθροπραξιών.

⁴ Η διαφωνία για την ιδιοκτησία των νήσων Φώκλαντ ήταν πάντα ένα πρόβλημα που απασχολούσε και τις δύο χώρες για περισσότερο από δύο αιώνες. Η Μ. Βρετανία επιθυμούσε να διατηρήσει την κυριαρχία της επί των νήσων από το 1833 και από την άλλη πλευρά η Αργεντινή ποτέ δεν εγκατέλειψε την προσπάθεια διεκδίκησης των νήσων αυτών. Στα μέσα της δεκαετίας του 1970 ένας διπλωμάτης στο Μπουένος Άιρες απέρριψε μια πρόταση ενσωμάτωσης του ζητήματος των Φώκλαντ. Η Μ. Βρετανία προσπάθησε να βρει κοινά σημεία επαφής μεταξύ Αργεντινής και των Φώκλαντ για να μην φανεί αδύναμη να παράσχει ασφάλεια και ευημερία στους νησιώτες αλλά δεν της ήταν εύκολο. Η Αργεντινή από την άλλη φαινόταν εδαφικά ατελής χώρα και θεωρούσε εθνικό της χρέος να συνδεθεί εδαφικά με τα νησιά. Η Μ. Βρετανία αν και δεν έδειχνε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για νησιωτικό έδαφος γενικά τα Φώκλαντ την ενδιέφεραν γιατί εκτός από πιθανά κοιτάσματα υδρογονανθράκων οι κάτοικοι των νησιών είχαν έντονη βρετανική κουλτούρα, χαρακτήρα και πολιτισμό και δεν ήθελαν να βρεθούν κάτω από αργεντίνικο καθεστώς μιας και η Αργεντινή βρισκόταν εκείνη την περίοδο υπό καθεστώς οικονομικής και πολιτικής αστάθειας. ⁵Το έτος 1946 η διακυβέρνηση της Αργεντινής άλλαξε ως προς το ολοκληρωτικό καθεστώς και πέρασε στα χέρια του στρατηγού Χουάν Περόν που κατέχονταν από έντονα αντιβρετανικά συναισθήματα και δεν αναγνώριζε την προσπάθεια της Μ. Βρετανίας να θεωρεί τα νησιά ως μη αυτοδιοικούμενη περιοχή.

Διάφορα περιστατικά από την αρχή της δεκαετίας του 1950 όπως αυτό του hope bay όπου διακινδυνεύτηκε μια ένοπλη σύγκρουση μεταξύ των δύο χωρών, του γεγονότος ότι ένας αργεντινός πιλότος το 1964 προσγειώθηκε στο Stanley τοποθετώντας μια σημαία για λογαριασμό της χώρας του, μιας πειρατείας ενός αεροσκάφους των αργεντίνικων αερογραμμών από Άγγλους ακτιβιστές και του περιστατικού μεταξύ των ποδοσφαιρικών ομάδων της Αργεντινής και της Αγγλίας στο παγκόσμιο κύπελλο το 1966 οδήγησαν την Αργεντινή να καταφύγει στην αναζήτηση διπλωματικής υποστήριξης μέσω διαφόρων διεθνών θεσμών. ⁶Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα η γενική συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στις 16 Δεκεμβρίου του 1965 να ζητήσει από τις δύο αντιμαχόμενες πλευρές να προχωρήσουν σε ειρηνική λύση του προβλήματος. Αν και η Αργεντινή προσπάθησε με διάφορα ειρηνικά μέσα και διαπραγματεύσεις να επιλύσει το πρόβλημα των νήσων δεν τα κατάφερε οριστικά και με ουσιαστικό αποτέλεσμα μέχρι τις αρχές του 1982. Από την άλλη

πλευρά το βασικό θέμα της βρετανικής πολιτικής ήταν η αρχή της αυτοδιάθεσης και οι επιθυμίες των κατοίκων των νήσων για αυτό προσπάθησαν πολλές φορές να τους εμπλέξουν στην διαδικασία των διαπραγματεύσεων.

Μετά την γενική συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών έγιναν κάποιες προσπάθειες και από τις δύο πλευρές να προχωρήσουν οι διαπραγματεύσεις αλλά καμία χώρα δεν υποχωρούσε στο ζήτημα της κυριαρχίας. Μια συνθήκη που υπεβλήθηκε από τους Βρετανούς στις 13 Ιουνίου 1967 στην Αργεντινή και το βασικό της κείμενο ήταν ότι ήταν διατεθειμένη να μεταβιβάσει την κυριαρχία των νήσων στην Αργεντινή δεν έγινε αποδεκτή από την Αργεντινή. Λόγω μη επιτυχίας αυτής της συνθήκης προτάθηκε ένα μνημόνιο συνεννόησης μεταξύ των δύο χωρών, αλλά διάφορα προβλήματα ξαναέκαναν την εμφάνισή τους έναντι των συμφερόντων των νησιών και πλέον το ζήτημα των νήσων Φώκλαντ έγινε θέμα της βρετανικής εσωτερικής πολιτικής.⁷ Ο υπουργός εξωτερικών της Μ. Βρετανίας Μίκαελ Στιούαρτ δεσμεύτηκε ότι καμία ενέργεια δεν θα γινόταν χωρίς να ρωτηθούν οι νησιώτες. Το μνημόνιο συνεννόησης προχώρησε όσο ήταν εφικτό και το έτος 1968 έφτασε στο τέλος μειώνοντας το χάσμα και με υποσχέσεις για συνέχιση των διαπραγματεύσεων. Το 1969 δεν έγινε καμία ουσιαστική πρόοδος στις διαπραγματεύσεις και το 1970 έγιναν κάποιες συζητήσεις σχετικά με την επικοινωνία των νησιωτών με την ηπειρωτική χώρα, χωρίς όμως να βρεθεί ουσιαστική λύση επί του θέματος των θαλάσσιων και αεροπορικών διασυνδέσεων των Φώκλαντ. Έχοντας γνώση επί του θέματος αυτού βρετανοί αξιωματούχοι εργάστηκαν επάνω σε αυτό και υπήρξαν μετά από λίγο καιρό σημάδια προόδου.

Οι Αργεντινοί από την πλευρά τους βλέποντας ότι ικανοποιήθηκε μόνο η βρετανική πλευρά ήθελε να ικανοποιηθεί και η δική τους και έθεσαν σαν ζήτημα την βάση του μνημονίου του 1968. Οι Βρετανοί παρουσίασαν πιο εναλλακτικές προτάσεις για την επίλυση του προβλήματος και ήθελαν τους κατοίκους των νήσων να είναι παρόντες ενώ η Αργεντινή διαφωνούσε με αυτή την στάση. Το όλο θέμα φάνηκε να ναυαγεί πριν καν ξεκινήσει οποιαδήποτε συνομιλία με την Αργεντινή να έχει πολιτική αστάθεια στην χώρα της με αποκορύφωμα την στρατιωτική χούντα το 1973. Η Αργεντινή έχοντας πλέον την υποστήριξη εθνοφρόνων Αργεντινών αποφάσισε να καταφύγει στον Ο.Η.Ε. κατηγορώντας την Μ. Βρετανία ότι ξέχασε τις υποσχέσεις που είχε δώσει. Η Μ. Βρετανία ήθελε να κρατήσει τις υποσχέσεις που είχε δώσει στους νησιώτες αλλά από την άλλη επιθυμούσε οι διαπραγματεύσεις να τραβήξουν σε μακρός χρόνου. Το βασικό πρόβλημα εντοπίζονταν στην παραχώρηση οποιαδήποτε μορφής κυριαρχίας στους νησιώτες και η ιδέα της συγκυριαρχίας είχε αρχίσει να ακούγεται στις συζητήσεις τους. Πολλές ιδέες και

σχέδια τέθηκαν στο τραπέζι περί διαχείρισης των νήσων και του τρόπου ζωής των κατοίκων, αλλά μόνο η συγκυριαρχία και η μίσθωση φαίνονταν να επικρατούν.

⁸Μια τέτοια ιδέα θα είχε σαν αποτέλεσμα την κοινή κυριαρχία και διοίκηση μεταξύ Μ. Βρετανίας και Αργεντινής στα νησιά. Αν και φάνηκε να το δέχονται οι νησιώτες μετά άρχισαν έχουν επιφυλάξεις μήπως η Μ. Βρετανία μπορούσε να έχει κάποιο οικονομικό συμφέρον ώστε να τους οδηγήσει να εγκαταλείψουν τα νησιά άσχετα με οποιοδήποτε πολιτικό κόστος. Στα μέσα της δεκαετίας του 1970 οι νήσοι των Φώκλαντ φάνηκαν να προσφέρουν αρκετά πλούτη ώστε να είναι αιτία για διαμάχη. Πιο συγκεκριμένα η υφαλοκρηπίδα τους μπορεί να αποτέλεσε κίνητρο για διευθέτηση διαφορών μεταξύ Αργεντινής και Μ. Βρετανίας αλλά προϋπήρχε η διαμάχη για την κυριαρχία.

5.3

Η δράση των μυστικών υπηρεσιών της Μ. Βρετανίας πριν την έναρξη του πολέμου με την Αργεντινή.

Τον Φεβρουάριο του 1976 μετά το περιστατικό του Σάκλετον η Μ. Βρετανία επαναξιολόγησε τις διαθέσιμες τακτικές της απέναντι σε μια πιθανή ενέργεια της Αργεντινής. Η Αργεντινή είχε το πλεονέκτημα να αναλάβει στρατιωτική πρωτοβουλία όποτε και σε όποιο βαθμό το επιθυμούσε και η κλιμάκωση του επεισοδίου από πλευράς της Αργεντινής μπορούσε να προκαλέσει πολλά προβλήματα στην Μ. Βρετανία η οποία δεν είχε και πολλές επιλογές για να απαντήσει. Η Κοινή Επιτροπή Πληροφοριών(J.I.C.) της Μ. Βρετανίας εξέταζε το σενάριο του ότι η Αργεντινή ήθελε να καταλάβει ακατοίκητα νησιά των Φώκλαντ προκειμένου να εξετάσει την πιθανή της αντίδραση. ⁹Η Αργεντινή πίστευε ότι μια τέτοια κίνηση θα μπορούσε να επιτύχει κυριαρχία στα νησιά μέσω διαπραγματεύσεων σε τέτοιο βαθμό που πίστευαν ότι δεν είχαν τίποτα άλλο να χάσουν εάν καταλάμβαναν τα κύρια νησιά των Φώκλαντ με την ένοπλη βία. Στις αρχές του 1976 μια βρετανική ερευνητική ομάδα είχε εγκαταστήσει ερευνητικό εξοπλισμό στην Νότια Θούλη των Φώκλαντ για μια έρευνα έχοντας ενημερώσει την Αργεντινή σχετικά με αυτό. Η Αργεντινή αντέδρασε σχετικά με αυτό το γεγονός εγκαθιστώντας χωρίς να έχει προειδοποιήσει την Μ. Βρετανία μια στρατιωτική φρουρά είκοσι ατόμων. Η Μ. Βρετανία αντέδρασε με αυτό το γεγονός γιατί είχε προειδοποιήσει την Αργεντινή σχετικά με την εγκατάσταση της επιστημονικής της ομάδας.

Η Κοινή Επιτροπή Πληροφοριών αξιολογώντας όλη αυτήν την ιστορία κατέληξε στο συμπέρασμα ότι αυτή η πράξη μπορεί να θεωρηθεί σαν επίδειξη κυριαρχίας από πλευράς της Αργεντινής επάνω στο έδαφος των νήσων Φώκλαντ και εξετάστηκε το ενδεχόμενο για πιθανή βίαιη κατάληψη των νησιών από το πολεμικό ναυτικό της Αργεντινής. ¹⁰Οι πληροφορίες που υποκλάπηκαν ήθελαν τον αρχηγό του πολεμικού ναυτικού της αργεντινής ναύαρχο Massera να αναπτύσσει σχέδιο κατάληψης των νήσων Φώκλαντ από το πολεμικό ναυτικό της Αργεντινής σε συνεργασία με την πολεμική της αεροπορία με ταυτόχρονη δράση της ειρηνευτικής δύναμης του Ο.Η.Ε. για την αντιμετώπιση της αντίδρασης των Βρετανών. Η J.I.C. γνώριζε ότι ο στρατός ξηράς της Αργεντινής δεν θα υποστήριζε τον Massera σε μια πιθανή κατάληψη των νήσων Φώκλαντ γιατί το όλο σκηνικό στήθηκε για να προβάλλει ο ναύαρχος τη θέση του στην διεθνή σκηνή. Υπήρχε έντονος ο κίνδυνος σκληρής δράσης κατά των βρετανικής ναυτιλίας στην περιοχή των νήσων μετά την κατάρρευση των συνομιλιών για την κυριαρχία. Ο Massera δεν απειλούσε μόνο την βρετανική ναυτιλία στην περιοχή αυτή αλλά επεκτάθηκε και σε άλλες χώρες του ανατολικού μπλοκ απειλώντας να βυθιστούν πλοία εάν αυτό ήταν απαραίτητο, προκειμένου να ελέγχεται η αλιεία στην περιοχή περνώντας ταυτόχρονα ένα μήνυμα προς την Χιλή και την Μ. Βρετανία. Μια αναφορά της J.I.C τον Οκτώβριο του 1977 για τον Massera τον ανέδειξε ως ένα άτομο ιδιαίτερα σκληρό και ανταγωνιστικό σε σχέση με τους υπόλοιπους στρατηγούς της χούντας ακολουθώντας ιδιαίτερη σκληρή γραμμή απέναντι στην Χιλή για το κανάλι Beagle που διαμάχονταν όπως και κατά της αλιείας άλλων χωρών εκτός της Μ. Βρετανίας όπου θα μπορούσε να σκληρύνει περισσότερο χωρίς να δίνει ελπίδες για πρόοδο σε μετέπειτα συνομιλίες. ¹¹Έχοντας αυτά υπόψη ο Ντέιβιντ Όουεν ζήτησε μια αξιολόγηση της όλης κατάστασης από την J.I.C και του επιβεβαιώθηκε ότι η Αργεντινή ήταν ανήσυχη με την καθυστέρηση των διαδικασιών των διαπραγματεύσεων και ότι υπήρχε μεγάλη ανησυχία σχετικά με την στάση της Μ. Βρετανίας απέναντι σε αυτό το θέμα. Ακόμη εάν δεν οδηγούσαν πουθενά οι συνομιλίες ο κίνδυνος να καταφύγουν σε πιο δυναμικά μέτρα απέναντι στην βρετανική ναυτιλία παρά σε μια εισβολή στα Φώκλαντ σε αυτήν την περιοχή ήταν ορατός όλο και περισσότερο ορατός.

Το φθινόπωρο του 1977 μια έκθεση της J.I.C ανέφερε ότι η νότια Θούλη παρόλο που είχε εγκαταλειφτεί από τους Αργεντινούς, δεν θα μπορούσε να αποκλεισθεί μια πρόσθετη κατάληψη από το αργεντινικό πολεμικό ναυτικό. Υπήρχε βέβαια πάντα ο φόβος να οδηγηθούν η Αργεντινή με την Μ. Βρετανία σε μια μεγάλη ένοπλη συμπλοκή, λόγω το ότι υπήρχε μεγάλο χάσμα μεταξύ των διεκδικήσεών τους. Μια επιπλέον έκθεση της J.I.C τον Ιούλιο του 1981 υποστήριζε ότι δεν μπορούσε να

αποκλειστεί στρατιωτική δράση από πλευράς της Αργεντινής απέναντι στα νησιά Φώκλαντ εάν δεν υπήρχε η παραμικρή ελπίδα για έναρξη διαπραγματεύσεων. Η στρατιωτική διακυβέρνηση της Αργεντινής που άλλαξε στις 8 Δεκεμβρίου του 1981 με αρχηγό τον στρατηγό Λεοπόλδο Γκαλιέρι, αποφάσισε σε μια συνεδρίαση της κυβέρνησής της στις 5 Ιανουαρίου 1982 να ξεκινήσει δυναμικά πάλι τις διαπραγματεύσεις για την κυριαρχία των νήσων των Φώκλαντ, αλλά στον ίδιο χρόνο να έχει έτοιμο ένα σχέδιο στρατιωτικής δράσης σε περίπτωση που δεν επιτύχουν οι διαπραγματεύσεις. Η J.I.C κατόρθωσε να προβλέψει τα σχέδια της στρατιωτικής ηγεσίας της Αργεντινής αν και είχε δοθεί μικρής σημασίας προτεραιότητα στην συλλογή τέτοιων πληροφοριών. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα όμως να μην είναι εύκολο σε σύντομο χρονικό διάστημα να αναβαθμιστεί σε μεγαλύτερο επίπεδο η συλλογή πληροφοριών για την Αργεντινή. Υπήρχε μεγάλη δυσκολία να συγκεντρωθούν συγκεκριμένες πληροφορίες υψηλού επιπέδου για τις κινήσεις της Αργεντινής γύρω από τα Φώκλαντ, γιατί η Αργεντινή δεν έκανε βιαστικές κινήσεις μέχρι την ολική κατάρρευση των συνομιλιών γύρω από το συγκεκριμένο θέμα.¹² Ένα άρθρο στον τύπο με το όνομα <<La Prensa>> ανέφερε ότι εάν δεν αποδεχτεί η Μ. Βρετανία τους όρους της Αργεντινής για τις διαπραγματεύσεις η επόμενη κίνηση θα ήταν να λυθεί το ζήτημα με στρατιωτική δράση.

Η J.I.C ήθελε νέα εκτίμηση της κατάστασης για την Αργεντινή αλλά η συνεδρίαση της επιτροπής άμυνας είχε αναβληθεί μέχρι τον Απρίλιο του 1982 και έδειχνε ότι η κατάσταση δεν ήταν καθόλου καλή, εξαιτίας της σκληρότερης ηγεσίας της Αργεντινής που ήθελε να μεταβιβαστεί η κυριαρχία των νήσων Φώκλαντ μέχρι το τέλος του έτους. Το σχόλιο της << La Prensa>> προκαλούσε μια ανησυχία αλλά δεν θα ήταν δυνατόν να οδηγήσει σε στρατιωτική δράση εάν οι διπλωματικές ενέργειες αποτύγχαναν, γιατί η υπομονή της κυβέρνησης της Αργεντινής δεν είχε ακόμη εξαντληθεί χωρίς όμως η ιδέα της εισβολής να έχει εξαλειφθεί. Το πολεμικό ναυτικό της Αργεντινής κρατούσε μια πιο σκληρή στάση απέναντι στην Μ. Βρετανία εάν η τελευταία χρονοτριβούσε στις διαπραγματεύσεις σε σχέση με τα υπόλοιπα μέλη της κυβέρνησης της και να καταφύγει στην ένοπλη βία σύμφωνα με την γνωμοδότηση της J.I.C.¹³ Την άποψη της J.I.C. φάνηκε να ενισχύει σε ένα άρθρο της La Prensa η δήλωση του Iglesias Rouco ότι εάν δεν γίνουν αποδεκτοί οι όροι της Αργεντινής για τις διαπραγματεύσεις από την Μ. Βρετανία, η χούντα μπορεί να επέμβει στρατιωτικά και να λύσει το θέμα με την ένοπλη βία για να λυθεί το θέμα μια για πάντα. Οι πιο έγκυρες πληροφορίες που διέθετε η J.I.C. δεν προέβλεπαν καμία επέμβαση στα Φώκλαντ εάν δεν διακόπτονταν οι συνομιλίες και πριν την έναρξη του καλοκαιριού στον νότιο ημισφαίριο.¹⁴ Ο ακόλουθος άμυνας στο Μπουένος Άιρες της Μ.

Βρετανίας πείστηκε από το άρθρο της <<La Prensa>> στις 24 Ιανουαρίου του 1982 και εξέθεσε την ανάγκη για μια έκθεση σχετικά με την στρατιωτική απειλή της Αργεντινής και την προσπάθειά τους να καταλάβουν ολόκληρο το σύμπλεγμα των νήσων των Φώκλαντ.

Το Υπουργείο Εξωτερικών της Μ. Βρετανίας τόνισε ότι η Αργεντινή είχε στην περιοχή τις πιο αποτελεσματικές ένοπλες δυνάμεις με έμφαση να δίνεται στο πολεμικό ναυτικό της, έναντι της μικρής σε σχέση με την Αργεντινή ένοπλη δύναμη της Μ. Βρετανίας. Η οποιαδήποτε ενίσχυσή τους είτε από αέρα είτε δια της θαλάσσης θα ήταν και δύσκολο και χρονοβόρο, καθώς όταν η υποστηρικτική δύναμη θα ήταν καθοδόν την πρωτοβουλία επέμβασης στα Φώκλαντ θα την είχαν οι Αργεντινοί. Οποιαδήποτε δύναμη έστελναν οι Βρετανοί για την αποτροπή της κατάληψης των Φώκλαντ από τους Αργεντινούς θα ήταν ιδιαίτερη δαπανηρή και θα μπορούσε να προκαλέσει την Αργεντινή να επιτεθεί στα νησιά αντί να τους αποτρέψει

5.4

Η στάση των υπηρεσιών πληροφοριών του Ηνωμένου Βασιλείου κατά την διάρκεια εχθροπραξιών με την Αργεντινή

Η Αργεντινή εισβάλλει στα νησιά Φώκλαντ στις 2 Απριλίου 1982 ξαφνιάζοντας την Μ. Βρετανία με αυτήν της την ενέργεια. Το επεισόδιο στην Νότια Γεωργία με την παρουσία μη εξουσιοδοτημένου αργεντίνικου προσωπικού παρέσυρε την Μ. Βρετανία γιατί στον πυρήνα αυτής της διαμάχης ήταν ζητήματα αναγνώρισης της βρετανικής κυριαρχίας στον νότιο ατλαντικό. Η Μ. Βρετανία μπορούσε να παρακολουθεί οποιαδήποτε παραβίαση του εδάφους στην νότια Γεωργία αλλά χωρίς την κατάλληλη υποστήριξη δεν μπορούσε να την αποτρέψει. ¹⁵Κάποια περιστατικά υπερπήσεων με αεροσκάφη της Αργεντινής επάνω από το έδαφος των νήσων και των εξαρτημάτων τους καθώς και μια αναγκαστική προσγείωση στην πόλη Stanley πρωτεύουσα των νήσων Φώκλαντ έδειξε πόσο ευάλωτα ήταν στην αργεντίνικη εισβολή με επιπλέον την δημιουργία ερωτημάτων για τα κίνητρα της Αργεντινής απέναντι στις νήσους. Όλα αυτά εκτιμήθηκαν από το F.C.O σαν μια προσπάθεια της Αργεντινής για μόνιμη παρουσία στα νησιά. Αυτή η κατάσταση δεν έπρεπε να μείνει αναπάντητη και συζητήθηκε η περίπτωση να σταλθεί ένα απόσπασμα βρετανών πεζοναυτών για να παράσχει υποστήριξη στην βρετανική ομάδα έρευνας της ανταρκτικής. Τελικά αποφασίστηκε η αποστολή της δύναμης των πεζοναυτών στην νότια

Γεωργία για να μην υπάρξει παρόμοια περίπτωση σαν αυτή της νότιας Θούλης όπου αποδείχτηκε η αδυναμία της βρετανικής κυβέρνησης να επιδείξει πυγμή για την σκόπιμη καταπάτηση της κυριαρχίας της σε ένα τελείως ακατοίκητο νησί.¹⁶ Στις 24 Μαρτίου 1982 φτάνουν πληροφορίες στο Λονδίνο ότι οποιαδήποτε αντίδραση της Μ. Βρετανίας δεν θα μπορούσε να περιοριστεί με διπλωματικά μέσα και ότι θα υπάρξουν συνέπειες μιας σκληρής γραμμής χωρίς επαρκή υποστήριξη.

Υπήρχε η πληροφορία για μια υποτιθέμενη άσκηση του πολεμικού ναυτικού της Αργεντινής σε μια περιοχή βόρεια των νήσων Φώκλαντ, αλλά δεν εντοπίστηκαν οποιαδήποτε στοιχεία άσκησης του πολεμικού ναυτικού στην περιοχή και ότι τα πολεμικά πλοία βρισκόταν σε διάταξη μάχης στην ανοιχτή θάλασσα. Στις 25 Μαρτίου 1982 έφτασαν στο Λονδίνο από την F.C.O. πληροφορίες ότι το πολεμικό ναυτικό της Αργεντινής βρισκόταν στην ανοιχτή θάλασσα και ότι δεν αποκλείονταν στρατιωτική απάντηση της Αργεντινής για την σοβαρότητα της κατάστασης.¹⁷ Στις 26 Μαρτίου αποφασίζεται από την κυβέρνηση της Αργεντινής η κατάληψη των νήσων Φώκλαντ με την κοινή γνώμη της Αργεντινής να είναι σε κακή διάθεση λόγω των οικονομικών προβλημάτων που ταλαιπωρούν την χώρα, αλλά δεν θέλει σε καμία περίπτωση να οπισθοχωρήσει σε ένα θέμα που από καιρό αποτελεί υψηλή προτεραιότητα. Η κυβέρνηση της Μ. Βρετανίας γνώριζε ότι η κυβέρνηση της Αργεντινής συνεδρίασε εκείνη την ημέρα και αποφασίστηκαν κάποια σημαντικά πράγματα αλλά δεν γνώριζαν το περιεχόμενό τους γιατί δεν είχε γίνει πλήρης εκτίμηση των πληροφοριών των τελευταίων γεγονότων. Οι αρχηγοί των γενικών επιτελείων των ενόπλων δυνάμεων ανέφεραν ότι η επιχείρηση κατάληψης των νήσων μπορεί να γίνει άμεσα και μέχρι τις 1 Απριλίου το νωρίτερα. Η σκέψη για αν θα μπορούσαν να κρατήσουν οι ένοπλες δυνάμεις της Αργεντινής τα νησιά για μεγάλο χρονικό διάστημα δεν τέθηκε καν αφού κρίθηκε ότι οι Βρετανοί δεν θα επιχειρούσαν οποιαδήποτε επιχείρηση ανακατάληψης. Στις 27 Μαρτίου 1982 το επιτελείο πληροφοριών άμυνας της Μ. Βρετανίας γνωστοποιεί στην βρετανική κυβέρνηση ότι υποβρύχια του αργεντινικού πολεμικού ναυτικού, είχαν αποπλεύσει από την ναυτική βάση Mar del Plata με αποβιβασμένους πεζοναύτες.¹⁸ Η Μ. Βρετανία δεν είχε δικό της αεροπλάνο για να παρέχει φωτογραφίες από την περιοχή όπου είχαν αναπτυχθεί οι αργεντινικές δυνάμεις του πολεμικού ναυτικού της και το μόνο κοντινό διαθέσιμο αεροδρόμιο ήταν στην Χιλή και δεν ήταν σίγουρο ότι η Χιλή θα πρόσφερε βοήθεια.

Η Μ. Βρετανία στράφηκε προς την Ουάσιγκτον για βοήθεια στην παροχή πληροφοριών και φωτογραφιών της περιοχής όπου δρούσε το αργεντινικό πολεμικό ναυτικό, αλλά και πάλι δεν υπήρχαν σαφείς αποδείξεις πρόθεσης των αργεντινών και η

C.I.A. δεν φάνηκε να διακρίνει ότι οι αργεντινοί προετοίμαζαν εισβολή στα Φώκλαντ. Οι πληροφορίες που παρείχαν οι Αμερικανοί σχετικά με το αν θα εισέβαλαν ή όχι οι Αργεντινοί στα Φώκλαντ ήταν οι ίδιες πάνω κάτω με αυτές των Βρετανών δηλαδή δεν παρείχα σαφείς ενδείξεις ότι προετοίμαζαν κάτι τέτοιο.¹⁹ Η πρώτη σοβαρή αναφορά ότι η Αργεντινή είχε προθέσεις για εισβολή στα Φώκλαντ ήταν στις 28 Μαρτίου του 1982 όταν το υποβρύχιο με τους πεζοναύτες έλαβε εντολή από την ναυτική διοίκηση της Αργεντινής για αναγνώριση παραλίας ανατολικά του Στάνλεϊ και μετά αποβίβαση σε αυτή. Όταν το υπουργείο Εξωτερικών της Μ. Βρετανίας έλαβε αυτήν την πληροφορία την έστειλε για αξιολόγηση στον αρμόδιο αξιωματικό γραφείου το επόμενο πρωινό. Η σημασία της πληροφορίας αυτής υποβιβάστηκε από άλλες πληροφορίες τις επόμενες ημέρες λόγω του ότι η Αργεντινή αντιμετώπιζε την Νότια Γεωργία ξεχωριστά από τα Φώκλαντ και θα έστρεφε την προσοχή της στα Φώκλαντ μόνο σε περίπτωση απώλειας της Νότιας Γεωργίας. Καθώς η Μ. Βρετανία συγκέντρωνε δυνάμεις για να αποσταλούν στα Φώκλαντ εάν απαιτούνταν ένα πολεμικό πλοίο της Αργεντινής ενίσχυσε σε εξοπλισμό την αργεντινική στρατιωτική δύναμη που βρισκόταν στην Νότια Γεωργία. Ο Αργεντινός υπουργός εξωτερικών δεσμεύτηκε να υπερασπιστεί το έδαφος αργεντινικών συμφερόντων στην Νότια Γεωργία με το πολεμικό ναυτικό της Αργεντινής.

²⁰ Η Μ. Βρετανία απάντησε σε αυτή την πρόκληση με αποστολή πυρηνικών υποβρυχίων στην αρχή στις 1 Απριλίου 1982 με έμφαση στην κρυφή διέλευση στον νότιο Ατλαντικό και στην συνέχεια στην επιτήρηση των ναυτικών δυνάμεων της Αργεντινής στην περιοχή υπό τον φόβο περαιτέρω κλιμάκωση της κατάστασης που δεν θα ήταν για συμφέρον κανενός. Μπορούσε να συγκροτηθεί μια στρατιωτική δύναμη και να αποσταλεί στα Φώκλαντ αλλά κάτι τέτοιο θα ήταν επίφοβο και προκλητικό καθώς δεν υπήρχε κατάσταση επείγουσας ανάγκης, εκτός εάν οι Αργεντινοί αποφάσιζαν να εισβάλλουν στα νησιά. Μέχρι τις 30 Μαρτίου το ενδιαφέρον βρισκόταν στο νησί της Ν. Γεωργίας, ωστόσο αυτό άλλαξε στις 31 Μαρτίου του 1982 καθώς η προσοχή των βρετανικών ενόπλων δυνάμεων μεταφέρθηκε και στα νησιά Φώκλαντ εξαιτίας του γεγονότος ότι ανώτεροι αξιωματικοί των αργεντινικών ενόπλων δυνάμεων προσπαθούσαν αν αποκτήσουν πληροφορίες σχετικά με τις κινήσεις και τις επικοινωνίες των βρετανικών πλοίων. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να εξετάζονται από το βρετανικό υπουργείο άμυνας επιλογές για αποστολή επιπλέον στρατιωτικών δυνάμεων προς ενίσχυση των Φώκλαντ. Παράλληλα όμως κάποιοι Βρετανοί αξιωματούχοι εξέφραζαν τον δισταγμό τους ότι η αποστολή περαιτέρω στρατιωτικών δυνάμεων προς τα Φώκλαντ θα απαιτούνταν περίπου ένας μήνας για να είναι ετοιμοπόλεμοι και θα ελάμβανε δημοσιότητα το όλο θέμα. Ωστόσο όμως μια

πληροφορία ότι οι ένοπλες δυνάμεις της Αργεντινής ήταν έτοιμες για επιχείρηση και είχαν λάβει εντολή να βρίσκονται στο Stanley στις 2 Απριλίου 1982 άλλαξε εντελώς την όλη διάθεση και τον όποιο δισταγμό για την επιπλέον ή όχι αποστολή βρετανικών ενισχύσεων στα Φώκλαντ. ²¹Το πρωί της 1 Απριλίου 1982 η J.I.C. ανέφερε στο White Hall ότι μια αμφίβια δύναμη των αργεντίνικων ενόπλων δυνάμεων είχε εντείνει την προσπάθεια συλλογής πληροφοριών σχετικά με τις κινήσεις και τις επικοινωνίες βρετανικών πλοίων και αεροσκαφών γύρω από το Stanley.

Παρόλο τις όποιες πληροφορίες είχε στην κατοχή της η J.I.C. δεν μπορούσε να υποδηλωθεί με σιγουριά ότι η Αργεντινή θα εισέβαλε στα Φώκλαντ. Αυτή η στάση της J.I.C. άρχισε να αλλάζει μετά την συνεδρίαση της επιτροπής άμυνας που συγκροτήθηκε λίγες ώρες αργότερα και πλέον ήταν σίγουρο ότι μια απόπειρα εισβολής στα Φώκλαντ εντός ενός 24ώρου θα ήταν πλέον σίγουρη χωρίς καμία άλλη προειδοποίηση. Περισσότερες πληροφορίες ανέφεραν ότι μονάδες των ενόπλων δυνάμεων της Αργεντινής έλαβαν την εντολή να συναντηθούν σε ένα συγκεκριμένο σημείο στα Φώκλαντ την επομένη το πρωί με τον πρωθυπουργό της Μ. Βρετανίας το ίδιο βράδυ έδωσε εντολή στα βρετανικά στρατεύματα να αναπτυχθούν στην περιοχή του νότιου Ατλαντικού. Η J.I.C. αργότερα το πρωί στις 2 Απριλίου 1982 ανέφερε ότι οι προετοιμασίες της Αργεντινής για την εισβολή στα Φώκλαντ συνεχιζόταν. Οι αργεντίνικες ένοπλες δυνάμεις που είχαν αναπτυχθεί γύρω από τα Φώκλαντ τηρούσαν σιγή ασυρμάτου με τις καιρικές συνθήκες για την εισβολή να μην είναι ιδανικές. Μέχρι την στιγμή που η J.I.C. εκδώσει την αξιολόγησή της για την κατάσταση γύρω από τα Φώκλαντ το απόγευμα της ίδιας μέρας η εισβολή άρχισε. Η Μ. Βρετανία έστειλε όσο πιο γρήγορα μπορούσε τα στρατεύματά της για την άμυνα και την ενίσχυση της φρουράς των Φώκλαντ αλλά οι βρετανική στρατιωτική δύναμη υπολογιζόταν να φτάσει στις 13 Απριλίου 1982.

Το Ηνωμένο Βασίλειο δεν μπόρεσε τελικά να προβλέψει την επίθεση των αργεντίνικων ενόπλων δυνάμεων στα Φώκλαντ παρά τις όποιες ενδείξεις υπήρχαν για την κινητικότητα τους γύρω από την περιοχή. Υπήρξαν μεγάλες καθυστερήσεις στην συλλογή και στη ροή πληροφοριών εξαιτίας του μεγάλου γεωγραφικού εύρους των επιχειρήσεων στην περιοχή. Παρά τις αρχικά λανθασμένες εκτιμήσεις για τις κινήσεις των αργεντίνικων ενόπλων δυνάμεων οι υπηρεσίες πληροφοριών επέδειξαν μεγάλη προσαρμοστικότητα στις απαιτήσεις των καταστάσεων και υποστήριξαν τις βρετανικές ένοπλες δυνάμεις με μεγάλο εύρος πληροφοριών που ήταν χρήσιμες για τις επιχειρήσεις.

5.5

Συμπεράσματα σχετικά με την δράση των μυστικών υπηρεσιών του Ηνωμένου Βασιλείου στην εκστρατεία των νήσων Φώκλαντ

Οι υπηρεσίες πληροφοριών του Ηνωμένου Βασιλείου είχαν στην διάθεσή τους πληροφορίες σχετικά με τις προθέσεις των αργεντίνικων ενόπλων δυνάμεων, όμως δεν μπόρεσαν να προβλέψουν με ακρίβεια την εισβολή εξαιτίας πολλών ενδείξεων που ήταν ασαφείς. Το γεγονός ότι το Ηνωμένο Βασίλειο στερούνταν στην περιοχή των Φώκλαντ έναν μόνιμο σταθμό πληροφοριών ήταν η αιτία να υπάρχει μια σύγχυση στην συλλογή πληροφοριών γενικά καθώς και στην ερμηνεία τους.²² Το κεντρικό γραφείο επικοινωνιών της κυβέρνησης (G.C.H.Q) προσπαθούσε να παρακολουθεί συνεχώς τις αργεντίνικες τηλεπικοινωνίες αλλά η κρυπτογράφησή τους και η μη συνεχής παρουσία των μυστικών υπηρεσιών στην περιοχή δεν διευκόλυναν τις προθέσεις της Μ. Βρετανίας να κατανοήσει πλήρως τις κινήσεις των αργεντινών. Η καθυστερημένη και μη αποτελεσματική ανάλυση πληροφοριών που έδειχναν ότι επίκειται μια επίθεση κατά των νήσων Φώκλαντ ήταν μια από τις αιτίες που οδήγησαν να αιφνιδιαστεί το Ηνωμένο Βασίλειο μη αξιολογώντας σωστά τις διαθέσιμες πληροφορίες.²³ Όμως μετά την εισβολή στα Φώκλαντ οι υπηρεσίες πληροφοριών του Ηνωμένου Βασιλείου δραστηριοποιήθηκαν στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό και έδωσαν την καλύτερη υποστήριξη που μπορούσαν στις επιχειρήσεις των βρετανικών ενόπλων δυνάμεων στην περιοχή των Φώκλαντ αποκρυπτογραφώντας κρίσιμες επικοινωνίες του αργεντίνικου στρατού για τις κινήσεις και τους στόχους τους.

Επίσης μπόρεσαν να παραπλανήσουν στρατηγικά τις αργεντίνικες ένοπλες δυνάμεις και να δημιουργήσουν την εντύπωση ότι στην περιοχή επιχειρούν με μεγαλύτερο στρατιωτικό δυναμικό αποτρέποντας έτσι τους Αργεντινούς να ενεργήσουν εναντίον των Βρετανών με μεγαλύτερο ρίσκο.²⁴ Το Ηνωμένο Βασίλειο αξιοποίησε τεχνικές παραπλάνησης απέναντι στις αργεντίνικες ένοπλες δυνάμεις αποπροσανατολίζοντάς τις αποτελεσματικά για τις προθέσεις του και τις κινήσεις του απέναντί τους. Μετά την εισβολή των αργεντίνικων ενόπλων δυνάμεων στα Φώκλαντ οι υπηρεσίες πληροφοριών του Ηνωμένου Βασιλείου απέδωσαν με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και ευελιξία εξασφαλίζοντας κρίσιμες πληροφορίες σχετικά με τις κινήσεις του αργεντίνικου πολεμικού ναυτικού και της αεροπορίας. Η συνεργασία των Βρετανών με την Η.Π.Α δεν ήταν η καλύτερη εξαιτίας της ουδέτερης στάσης που κράτησε η Αμερική απέναντι στην Αργεντινή στην περίοδο του Ψυχρού πολέμου.²⁵ Μετά την εισβολή οι Η.Π.Α άλλαξαν στάση απέναντι στην Αργεντινή υποστηρίζοντας αρκετά το Ηνωμένο Βασίλειο και συνεργάστηκαν μαζί του παρέχοντας αρκετές και κρίσιμες πληροφορίες σχετικά με τις κινήσεις των αργεντίνικων ενόπλων δυνάμεων.

Οι Η.Π.Α αν και αρχικά ήθελαν να μεσολαβήσουν για κατάπαυση του πυρός μετέπειτα στήριξαν την Μ. Βρετανία γιατί την θεωρούσαν στρατηγικό σύμμαχο υψίστης σημασίας. Η συνεργασία των Βρετανών με τις Η.Π.Α στο τομέα της ανταλλαγής πληροφοριών ενίσχυσε την θέση της Μ. Βρετανίας δείχνοντας ότι η ισχύς των πληροφοριών ενισχύεται μέσα από τα δίκτυα των συμμάχων τους. Συμπερασματικά αν και το αρχικό στάδιο εμπλοκής των βρετανικών υπηρεσιών πληροφόρησης είχε αρκετές ελλείψεις και ασάφειες η συνολική του δράση συνέβαλε τελικά στην νίκη του Ηνωμένου Βασιλείου έναντι των Αργεντινών στην κρίση των Φώκλαντ αναδεικνύοντας τόσο τα πλεονεκτήματα όσο και τα μειονεκτήματα των υπηρεσιών πληροφοριών του Ηνωμένου Βασιλείου.

1. <https://www.in.gr/2022/06/14/stories/nisia-foklant-o-polemos-ton-10-evdomadon-sta-pagomena-vraxia-tous-pigkouinous/>
2. <https://www.in.gr/2023/06/14/stories/nisoi-foklant-syngkrousi-megalis-vretanias-kai-argentinis-o-polemos-ton-deka-evdomadon/>
3. <https://www.iefimerida.gr/kosmos/nisia-foklant-bretanika-xekobei-londino-neo-proedro-argentinis>
4. Dodds, K. (2002) *Pink Ice: Britain and the South Atlantic Empire*. London: I.B. Tauris. Σελ. 233
5. Aldrich, R. (2010) *GCHQ: The Uncensored Story of Britain's Most Secret Intelligence Agency*. London: HarperCollins. Σελ. 415
6. Andrew, C. (2009) *The Defense of the Realm: The Authorized History of MI5*. London: Penguin. Σελ. 525
7. Aid, M. (2013) *Intel Wars*. New York: Bloomsbury. Σελ. 501
8. Hastings, M. and Jenkins, S. (1983) *The Battle for the Falklands*. London: Norton. Σελ. 209
9. Rock, D. (1993) *Authoritarian Argentina*. Berkeley: University of California Press. Σελ. 262
10. Jenkins, R. (2006) *Thatcher and Her Times*. London: Penguin. Σελ. 332

11. Aldrich, R. (2010) *GCHQ: The Uncensored Story of Britain's Most Secret Intelligence Agency*. London: HarperCollins. Σελ. 450
12. Aid, M. (2013) *Intel Wars*. New York: Bloomsbury Σελ. 505
13. Andrew, C. (2009) *The Defense of the Realm: The Authorized History of MI5*. London: Penguin. Σελ. 563
14. Hastings, M. and Jenkins, S. (1983) *The Battle for the Falklands*. London: Norton. Σελ. 333
15. Dodds, K. (2002) *Pink Ice: Britain and the South Atlantic Empire*. London: I.B. Tauris. Σελ.271
16. Rock, D. (1993) *Authoritarian Argentina*. Berkeley: University of California Press. Σελ. 344
17. Andrew, C. (2009) *The Defense of the Realm: The Authorized History of MI5*. London: Penguin. Σελ. 563
18. Jenkins, R. (2006) *Thatcher and Her Times*. London: Penguin. Σελ. 350
19. Andrew, C. (2009) *The Defense of the Realm: The Authorized History of MI5*. London: Penguin. Σελ. 565
20. Aldrich, R. (2010) *GCHQ: The Uncensored Story of Britain's Most Secret Intelligence Agency*. London: HarperCollins. Σελ. 492
21. Hastings, M. and Jenkins, S. (1983) *The Battle for the Falklands*. London: Norton. Σελ. 269
22. Aldrich, R. (2010) *GCHQ: The Uncensored Story of Britain's Most Secret Intelligence Agency*. London: HarperCollins. Σελ. 515
23. Hastings, M. and Jenkins, S. (1983) *The Battle for the Falklands*. London: Norton. Σελ. 369
24. Dodds, K. (2002) *Pink Ice: Britain and the South Atlantic Empire*. London: I.B. Tauris. Σελ. 340
25. Jenkins, R. (2006) *Thatcher and Her Times*. London: Penguin. Σελ. 400

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6:

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η κατασκοπεία και η πληροφόρηση στο Ηνωμένο Βασίλειο αποτελούν δύο από τους βασικούς πυλώνες άσκησης της εξωτερικής πολιτικής του σε άμεσο συνδυασμό με τις ιστορικές, γεωπολιτικές και πολιτικές μεταβολές του παγκόσμιου γίνεσθαι. ¹Από τις αρχές του 20ού αιώνα με την ίδρυση των M.I.5 και M.I.6 και αργότερα της G.C.H.Q, οι μυστικές υπηρεσίες πληροφοριών του Ηνωμένου Βασιλείου αναπτύχθηκαν για την διατήρηση της εθνικής του ασφάλειας και της φήμης του διεθνώς.

Στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και στον Ψυχρό πόλεμο αργότερα οι πληροφορίες αποτελούσαν σημαντικά εργαλεία στην λήψη σημαντικών πολιτικών και στρατιωτικών αποφάσεων. Αυτή η τεχνογνωσία και η εμπειρία στην συλλογή πληροφοριών, έδειξε ότι η ισχύ ενός κράτους δεν έγκειται μόνο στην μεγάλη στρατιωτική του ισχύ αλλά στην ικανότητά του να συλλέγει, να αναλύει και να αξιολογεί έγκαιρα αξιόπιστες πληροφορίες.

²Μετά την περίοδο του Ψυχρού πολέμου οι υπηρεσίες πληροφοριών του Ηνωμένου Βασιλείου, ήρθαν αντιμέτωπες με νέες ασύμμετρες απειλές και υβριδικούς πολέμους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η ίδρυση και δράση του I.R.A. Η αντιμετώπισή του από τις υπηρεσίες πληροφοριών έδειξε πόσο σημαντικός είναι ο ανθρώπινος παράγοντας με την διείσδυση πρακτόρων σε περιοχές και δίκτυα τρομοκρατών και την στενή συνεργασία μεταξύ στρατιωτικών, αστυνομικών και υπηρεσιών πληροφοριών. ³Τα όποια προβλήματα πολιτικής νομιμοποίησης, ηθικής και ανθρωπίνων δικαιωμάτων προέκυψαν, επηρέασαν σε μεγάλο βαθμό την δημόσια συζήτηση και τον κοινοβουλευτικό έλεγχο των υπηρεσιών.

Στην σήμερον ημέρα η κατασκοπεία στο Ηνωμένο Βασίλειο είναι συνδεδεμένη με την ραγδαία ενσωμάτωση της τεχνολογίας με την G.C.H.Q να έχει σπουδαίο ρόλο στην συλλογή και υποκλοπή μηνυμάτων, βελτιώνοντας έτσι την πρόβλεψη και αποτροπή των οποιοδήποτε απειλών. ⁴ Παρόλο αυτά η μεγάλη συσσώρευση πληροφοριών ιδιωτικής κυρίως φύσης έχει εγείρει έντονες ανησυχίες σχετικά με την ιδιωτικότητα και την διαφάνεια καθιστώντας απαραίτητη την κρατική εποπτεία.

Με το βλέμμα στραμμένο προς το μέλλον η κατασκοπεία και η πληροφόρηση στο Ηνωμένο Βασίλειο αναμένεται να έχει ακόμη περισσότερη σημασία σε ένα περιβάλλον γεωπολιτικού ανταγωνισμού με νέες αναδυόμενες παγκόσμιες δυνάμεις και υβριδικές απειλές. ⁵ Η αποδοτικότητα των υπηρεσιών πληροφοριών θα εξαρτηθεί από την ικανότητά τους να μπορούν να προσαρμοστούν σε νέες μορφές υβριδικού πολέμου και ενίσχυσης της διεθνούς συνεργασίας τους. Η εμπειρία αποδεικνύει ότι η κατασκοπεία και η πληροφόρηση είναι αναπόσπαστος θεσμός του σύγχρονου κράτους του Ηνωμένου Βασιλείου, το οποίο θέλει συνεχώς να εξελίσσεται παράλληλα με την πορεία του.

1. Hinsley, F.H. et al. (1993). *British Intelligence in the Second World War*. Cambridge: Cambridge University Press. Σελ. 316
2. Andrew, C. (2009). *The Defense of the Realm: The Authorized History of MI5*. London: Penguin. Σελ. 126
3. Jeffery, K. (2010). *MI6: The History of the Secret Intelligence Service 1909–1949*. London: Bloomsbury. Σελ.229
4. Aldrich, R. (2010) *GCHQ: The Uncensored Story of Britain's Most Secret Intelligence Agency*. London: HarperCollins. Σελ. 107
5. Herman, M. (1996) *Intelligence Power in Peace and War*. Cambridge: Cambridge University Press. Σελ. 261

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΞΕΝΗ

6. Jeffery, K. (2010). *MI6: The History of the Secret Intelligence Service 1909–1949*. London: Bloomsbury.
7. Andrew, C. (2009). *The Defense of the Realm: The Authorized History of MI5*. London: Penguin
8. Aldrich, R. (2001). *The Hidden Hand: Britain, America and Cold War Secret Intelligence*. London: John Murray
9. Knight, P. (2005). *The Intelligence War in Europe 1939–1989*. London: HarperCollins
10. Porter, B. (1989). *Plenty of Intelligence: The Birth of the British Secret Service*. Oxford: Oxford University Press
11. Smith, M. (2011). *British Intelligence in the Interwar and Cold War Periods*. London: Routledge
12. Porter, B. (1989). *Plenty of Intelligence: The Birth of the British Secret Service*. Oxford: Oxford University Press.
13. Foot, M.R.D. (2004). *SOE in the Far East*. London: HMSO
14. Hughes-Wilson, J. (2016). *The Secret World: A History of Intelligence*. London: Penguin
15. Hinsley, F.H. et al. (1993). *British Intelligence in the Second World War*. Cambridge: Cambridge University Press

16. F.H. et al. (1993). *British Intelligence in the Second World War*. Cambridge: Cambridge University Press
17. Andrew, C. & Green, A. (2014). *Secret Intelligence: A Century of British Spies*. London: Penguin.
18. Hughes-Wilson, J. (2016). *The Secret World: A History of Intelligence*. London: Penguin
19. Herman, M. (1996) *Intelligence Power in Peace and War*. Cambridge: Cambridge University Press.
20. Hastings, M. (2015) *The Secret War: Spies, Codes and Guerrillas 1939–1945*. London: William Collins.
21. Richelson, J. (1999) *The US Intelligence Community*. Boulder: Westview Press
22. UK Parliament (1994) *Intelligence Services Act 1994*. London: HMSO.
23. Aldrich, R. (2010) *GCHQ: The Uncensored Story of Britain's Most Secret Intelligence Agency*. London: Harper Press.
24. Howard, M. (1986). *Intelligence in War: Military Intelligence from Napoleon to Al-Qaeda*. London: Pimlico.
25. Ferris, J. (2005). 'The British Army and Signals Intelligence before 1914'. *Journal of Strategic Studies*, 28(1),
26. Smith, M. (2004). *Britain's Secret War: The Boer Conflict and the Development of Intelligence*. London: St. Martin's Press.
27. Andrew, C. (1985) *Secret Service: The Making of the British Intelligence Community*. London: Heinemann.
28. Smith, M. (2003) *The Spying Game: The Secret History of British Intelligence*. London: Politico's
- Lawrence, T.E. (1935). *Seven Pillars of Wisdom*. London: Jonathan Cape
29. Beesly, P. (1977). *Room 40: British Naval Intelligence 1914–1918*. London: Hamish Hamilton
30. Tuchman, B. (1962). *The Zimmermann Telegram*. New York: Random House
31. Smith, M. (2011). *British Intelligence in the First World War*. London: Routledge
32. Knight, P. (2005). *The Zimmermann Telegram: Intelligence, Diplomacy, and America's Entry into World War I*. London: HarperCollins
33. Jeffery, K. & Smith, M. (2007). *MI6: British Intelligence in the Cold War*. London: Bloomsbury.
34. Simms, B. (2015). *Intelligence and National Security in the 21st Century*. London: Routledge

35. West, N. (2006). *MI6: British Secret Intelligence Service Operations 1945–1990*. London: HarperCollins
36. Heikal, M. (1986). *Cutting the Lion's Tail: Suez through Egyptian Eyes*. Collins
37. Hahn, P. (2002). *Caught in the Middle East*. UNC Press
29. Beattie, K. (2000). *Egypt during the Nasser Years*. Palgrave. Σελ.198
30. Darwin, J. (2009). *The Empire Project*. Cambridge UP
31. 31.Lucas, S. (1996). *Britain and the Suez Crisis*. Manchester UP.
32. 32.Kyle, K. (2011). *Suez: Britain's End of Empire in the Middle East*. I.B. Tauris.
33. Vatikiotis, P.J. (1991). *The History of Modern Egypt*. Johns Hopkins UP. Σελ. 295
34. Goldschmidt, A. (2008). *A Brief History of Egypt*. Facts on File.
35. Charmley, J. (2014). *Anthony Eden: Retribution and Disaster*. Faber. Σελ. 370
36. Marr, P. (2012). *The Modern History of Egypt*. London: Routledge
37. 35.Karsh, E. (2002). *Empires of the Sand*. Cambridge: Harvard University Press
38. 36.Nutting, A. (1972). *Nasser*. London: Constable
39. 37.Thomas, M. (2010). *The Arab Cold War*. London: Atlantic Press.
40. 38.Warner, G. (2006). 'British Intelligence and the Middle East, 1945–1956', *Journal of Intelligence History*
41. 39.Hanhimäki, J. (2004). *The Flawed Architect: Henry Kissinger and American Foreign Policy*. Oxford: OUP.
42. 40.McDermott, A. (2005). *Egypt's Cold War Diplomacy*. London: Palgrave
43. Fawaz, L. (2020). *Egypt in the Cold War*. New York: Knopf.
44. Shlaim, A. (1994). *War and Peace in the Middle East*. London: Penguin.
45. Hahn, P. (1991). *The United States and the Arab World*. Stanford: SUP
46. Aldrich, R. (2010). *GCHQ: The Uncensored Story*. London: HarperPress.

47. Thorpe, D. (2003). *Eden: Life and Times*. London: Chatto & Windus
48. Aldrich, R. (2002). *Intelligence and the War in the Middle East*. London: Routledge
49. Bell, J. (2000). *Intelligence, Counter - Terrorism and the IRA*. London: Routledge
50. MacDonald, J. (2008). *Countering Terrorism: British Intelligence and the IRA*. London: Routledge
51. English, R. (2011). *Terrorism and Counterterrorism in Ireland*. Oxford: Oxford University Press
52. English, R. (2008). *Irish Freedom: The History of Nationalism in Ireland*. London: Macmillan.
53. O'Callaghan, S. (2012). *MI5 and the Irish Problem*. Dublin: Gill & Macmillan
54. Coogan, T. (2002). *The IRA and Counter-Insurgency Operations*. Dublin: Gill & Macmillan.
55. Hennessey, T. (2005). *The Northern Ireland Peace Process: Ending the Troubles?* London: Palgrave.
56. Taylor, P. (1999). *Provos: The IRA and Sinn Féin*. London: Bloomsbury.
57. Moloney, E. (2002). *A Secret History of the IRA*. London: Penguin.
58. Taylor, P. (2014). *Britain's Secret Wars in Northern Ireland*. London: Biteback Publishing
59. Dodds, K. (2002) *Pink Ice: Britain and the South Atlantic Empire*. London: I.B. Tauris.
60. Aid, M. (2013) *Intel Wars*. New York: Bloomsbury.
61. Hastings, M. and Jenkins, S. (1983) *The Battle for the Falklands*. London: Norton
62. Rock, D. (1993) *Authoritarian Argentina*. Berkeley: University of California Press
63. Jenkins, R. (2006) *Thatcher and Her Times*. London: Penguin.

Διαδικτυακοί τόποι

1. <https://www-Britannica-com.translate.go/topic/MI5>
2. <https://www.sis.gov.uk/our-history.html>
3. <https://www.sis.gov.uk/about-us/our-history/>
4. <https://www.generalι.gr/el/h-etairia/life-stories/istoriko-simeio-kampis-i-dianoixi-tis-diorygas-toy-soyez>
5. <https://www.geografikoi.gr/Suez-canal>
6. <https://xekinima.org/29-10-1956-i-israilini-eisvoli-stin-aigypto-kai-i-krisi-toy-soyez>

7. <https://www.naftemporiki.gr/stories/1812290/krisi-toy-soyez-i-proti-diethnis-apomonosi-toy-israil-kai-oi-vaseis-gia-tis-mellontikes-sygkroyseis/>
8. <https://www.kathimerini.gr/istoria/562698868/san-simera-31-oktovrioy-1956-i-krisi-toy-soyez-allazei-ta-dedomena/>
9. <https://www.britannica.com/topic/Irish-Republican-Army>
10. <https://www.in.gr/2022/06/14/stories/nisia-foklant-o-polemos-ton-10-evdomadon-sta-pagomena-vraxia-tous-pigkouinous/>
11. <https://www.in.gr/2023/06/14/stories/nisoi-foklant-sygkrousi-megalis-vretanias-kai-argentinis-o-polemos-ton-deka-evdomadon/>
12. <https://www.iefimerida.gr/kosmos/nisia-foklant-bretanika-xekobei-londino-neo-proedro-argentinis>

